435

Giovanni Arpino

Mireasa ascunsă

Toate personajele, toate episoadele acestui roman – chiar cele secundare sau neînsemnate – sînt autentice. Deși reale, ele viețuiau doar în ungherele ascunse ale unor amintiri mai vechi sau mai noi, amintiri de-ale mele sau de-ale altora, asemeni plăcuțelor și fărîmelor unui mozaic ce nu reușește să dobîndească o fizionomie proprie, logică și deplină. Sarcina autorului a constat în așezarea acestor fărîme respectîndu-le ordinea lăuntrică și redîndu-le destinului lor unitar.

GIOVANNI ARPINO

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 8,75

4

GG

Giovanni Arpino

Mireasa ascunsă

1987

GIOVANNI ARPINO

Mireasa ascunsă

COPERTA COLECŢIEI DE ION STATE
Grafica : Nicolae Sârbu. Ilustraţia : Dan Stanciu

GIOVANNI ARPINO
LA SPOSA SEGRETA

GLOBUS

Giovanni Arpino

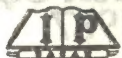
Mireasa ascunsă

Traducere de
SMARANDA BRATU - STATI

EDITURA UNIVERS

Bucureşti
1987

Lector : FLORIN CHIRIȚESCU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU
Bun de tipar : 08.05.1987 ; Coli de tipar :7,25
Tipărit sub cd. nr. 5007/987 la
Întreprinderea Poligrafică BACĂU,
Str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

PREFAȚĂ

UITAT, POATE, DE CITITORII ROMÂNI, care au avut totuși prilejul să-i cunoască în 1963 romanul *Anii maturității (ELU)*, iar în 1966 *Un delict de onoare* (ELU), scriitorul italian Giovanni Arpino a devenit în ultimii douăzeci de ani unul dintre cei mai valoroși reprezentanți ai prozei italiene de astăzi. Personalitate creatoare prolifică și proteică — prolifică* deoarece aproape că nu există an în care Arpino să nu

---

* Opera sa cuprinde romanele *Sei stato felice, Giovanni (Ai fost fericit, Giovanni)* — 1952, *Gli anni del giudizio (Anii maturității)* — 1958, *La suora giovane (Maica tînără)* — premiul Borselli 1959, *Un delitto d'onore (Un delict de onoare)* — 1961, *Una nuvola d'ira (Un nor de mînie)* — 1962, *L'ombra delle colline (La umbra colinelor)* — premiul Strega 1964, *Un'anima persa (Un suflet pierdut)* — 1966, *Il buio e il miele (Întunericul și mierea)* — premiul Moretti d'oro 1969, *Randagio è l'eroe (Rătăcitor este eroul)* — 1972, *Domingo, il favoloso (Fabulosul Domingo)* — 1975, iar în ultimii ani *Il primo quarto di luna (Primul pătrar al lunii)*, *Azzurro tenebra (Albastru ca întunericul)*, *Il fratello italiano (Fratele italian)* — premiul Campiello 1980, *La sposa segreta (Miresa ascunsă)* ; numeroasele sale povestiri au fost publicate în volumele : *La babbuina e altre storie (Babuina și alte povestiri)* — 1967, *Ventisette racconti (Douăzeci*

prezinte editurilor un nou volum, proteică fiindcă salturile sale tematice și stilistice sînt, de la o operă la alta atît de spectaculoase, încît se poate afirma că trăsătura definitorie a creației sale, socotită în ansamblu, este diversitatea — Giovanni Arpino este un scriitor accesibil și de mare succes la public, după cum o dovedesc numeroasele reeditări și traducerile apărute pe toate meridianele lumii. Accesibil, în cazul său, nu înseamnă însă facil, ci limpede, luminos, construit cu rigoare și logică, substanțial, calificative care unifică operele atît de variate ale autorului și care pot fi aplicate și romanului pe care îl prezentăm acum publicului românesc și care marchează unul dintre cele mai frumoase momente din creația scriitorului.

Născut la Pola în 1927, unde tatăl său, ofițer de carieră, își avea garnizoana, Arpino își petrece clipele cele mai dragi ale copilăriei precum și anii războiului la țară în Piemont, de unde era originară

și șapte de povestiri) — 1968, *Racconti di vent'anni (Povestiri de douăzeci de ani)* — 1974, *Un gran mare di gente (O mare de lume)* — premiul Prato-Europa 1981, *Raccontami una storia (Spune-mi o poveste)*; creația sa poetică cuprinde două volume de versuri de tinerețe, *Barbaresco (Barbar)* — 1954 și *Il prezzo dell'oro (Prețul aurului)* — 1958 la care se adaugă, în 1970, cartea de poezii satirice și burlești *Fuorigioco (În afara jocului)*; a scris de asemeni două comedii, *Donna amata dolcissima (Dulcea mea iubită)* și *Bluff*, și trei cărți pentru copii, *Rafè e Micropiede (Rafè și Micropicior)* — 1960, *Le mille e una Italia (O mie și una de Italii)* — 1960, *L'assalto al treno e altre storie (Asaltul asupra trenului și alte povestiri)* — 1966, două pamflete cu tematică sportivă în colaborare cu Alfio Carruso, iar în colaborare cu Roberto Antonetto biografia *Salgari, padre degli eroi (Salgari, părintele eroilor)*.

mama sa. Colinele blînde, satele risipite în văi scăldate într-o ceață subțire și răcoroasă, poezia atmosferei patriarhale din casa bunicilor vor deveni elemente definitorii ale spațiului psihologic al multora dintre romanele de mai tîrziu. Studiile și le face la Torino — oraș care devine și el prototipul cadrului citadin al unora dintre narațiunile sale — și absolvă facultatea de litere cu o teză despre Esenin. După diplomă lucrează ca traducător și consilier pentru editurile Einaudi și Mondadori, colaborează cu povestiri, pagini de jurnal, interviuri etc. la *Tempo*, *Paese sera*, *Epoca*, este ani de zile corespondent de presă al ziarului *La Stampa*, întreprinde un timp anchete în toată Italia asupra problemelor tineretului, anchete care vor da primul semnal al marii contestații studențești din 1968. La această activitate se adaugă, mai de curînd, aceea de cronicar sportiv, în care Arpino s-a lansat cu bucuria pentru noutate a oricărui spirit versatil.

Aparent imposibil de raportat la mișcarea literaturii italiene contemporane din pricina deosebitei ei varietăți, opera lui Arpino, privită cronologic, relevă totuși o nebănuită consonanță cu momentele esențiale ale acestei mișcări.

Rezumînd și simplificînd, putem spune că, după cel de al doilea război mondial, marele proces de înnoire, început în literatura italiană încă din deceniul al patrulea prin operele lui Cesare Pavese și Elio Vittorini și prin deschiderea spre literatura americană, își precizează coordonatele și etapele evoluției: prima etapă, mergînd pînă în jurul anilor '60, poate fi numită cea a „prizei la realitate", exprimată mai întîi în forma elementară a denunțării unei societăți anchilozate într-o organizare perimată — faza

literaturii neorealiste propriu-zise, apoi în forma evoluată a interpretării crizei istorice în cheie morală, cu aplecare spre analiza psihologică — cum se petrece, de pildă, în romanele ferrareze ale lui Giorgio Bassani. După 1960, odată cu „miracolul economic" italian, ideea de angajare doar în sens politic e simțită ca depășită, iar literatura, stimulată de cercetările din domeniul antropologiei, epistemologiei, sociologiei, al artelor figurative, de cercetările teoretice legate de „noul roman" francez, tinde să se îndrepte mai mult spre probleme de ordin cognitiv, logic și lingvistic, cu deschidere spre experiment și fantazare: este etapa a doua, a romanelor analitico-patologice și existențiale ale lui Giuseppe Berto, a narațiunilor fantastice cu pretext științific și intenție de apolog ale lui Italo Calvino sau Dino Buzzati, este mai ales etapa romanului experimental al neoavangardei — Grupul '63. Acesta deplasează contestația față de schematismul unei anumite literaturi realiste din perioada precedentă pe tărîmul limbajului și o împinge pînă în pragul jocului, scriitura literară devenind prin ea însăși o aventură împotriva ordinei și tradiției. Trezită dintr-o asemenea beție a libertății de șocul produs de mișcările studențești din 1968, care readuc în prim plan atît contradicțiile care sfîșie societatea „bunăstării" cît și problema angajării politice, literatura și îndeosebi proza, după ce tatonează un timp în jurul tematicii sociale, se pulverizează apoi într-o multitudine de direcții care, acum, aproape au ajuns să coincidă cu drumul fiecărei personalități scriitoricești în parte și promovează genuri și stiluri dintre cele mai diverse. Această etapă, recentă, a evoluției prozei italiene din secolul nostru are, în pofida varietății, două trăsături unificatoare:

una este, credem, accesibilitatea, în sensul că dificultatea lecturii, atunci cînd totuși există, nu mai provine dintr-o dorință de încifrare, ca la neoavangardiști, ci, mai degrabă, dintr-o mare densitate semantică (să ne gîndim doar la renumitul roman al lui Umberto Eco, *Numele trandafirului)*; cealaltă este o anume plăcere a povestirii faptelor de viață, plăcere pe care o aflăm atît la scriitori cît și la publicul cititor (cum dovedește, de pildă, un roman de mare succes ca *La storia* de Elsa Morante) și care atestă încă vitalitatea formulei narative în anii noștri.

Cu toată varietatea tematică și stilistică, opera lui Arpino parcurge în esență aceleași etape.

Cu romanul de debut *Ai fost fericit, Giovanni*, Arpino pornește de la o matrice hamingway-ană pentru a povesti, după modelul lui Pavese și Vittorini — care îl și lansează — istoria unui adolescent pornit în căutarea propriei personalități. De-a lungul unor aventuri picarești trăite cu o fericită și iresponsabilă libertate, protagonistul cîștigă simțul răspunderii și dorința de a reveni în locurile de baștină pentru a-și pune viața în ordine și a-și găsi un rost. După acest prim moment, romanele imediat ulterioare ale scriitorului urmează în principal două direcții. În prima dintre ele, trecînd de la tema organizării politice a luptei muncitorești *(Anii maturității)*, la analizarea și condamnarea prejudecăților morale din sudul Italiei *(Un delict de onoare)* sau la dificila dezbatere privind posibilitatea de a depăși prin puterea ideologiei marxiste schemele burgheze ale raporturilor afective dintre oameni și de a instaura un nou tip de libertate și autonomie individuală *(Un nor de mînie)*, Arpino își asumă critic experiența neorealistă, fără a se opri însă la ea, ci cufundîndu-se în fenomenul social cu o

mare putere de pătrundere psihologică. Analizînd această direcţie a prozei lui Arpino, un critic * observa că la apariţia fiecărui nou roman al scriitorului cititorul este tentat să spună : iată, iar a pus degetul pe rană, iar a atins o problemă arzătoare !

Concomitentă cu prima, cea de a doua direcţie, care ar putea fi numită magic-elegiacă, este deschisă de romanul *Maica tînără*. Socotit de unii critici drept punct culminant al creaţiei lui Arpino, primit cu admiraţie de Eugenio Montale, romanul *Maica tînără*, carte fascinantă, în care tensiunea e construită cu economie de mijloace, într-o tonalitate clasică, este jurnalul unei extraordinare aventuri sentimentale prin care cei doi protagonişti, confruntîndu-se cu o situaţie neprevăzută, îşi descoperă fiecare nebănuite disponibilităţi şi capacitatea de a depăşi compromisurile şi rutina existenţei obişnuite. Învăluit în aceeaşi aură elegiacă, *La umbra colinelor*, altă reuşită a scriitorului, este romanul care izbuteşte să facă o sinteză între cele două direcţii amintite pînă acum. Constituindu-se ca o „căutare a timpului pierdut", această carte este istoria unei călătorii de la Roma în Piemontul copilăriei protagonistului, călătorie care se ţese dintr-o permanentă alternanţă şi opoziţie între realitate şi amintire. Este vorba, de fapt, despre o călătorie simbolică dinspre un prezent monoton, ordonat şi care interzice elanurile romantice, spre un trecut plin de vitalitate şi dramatism, o călătorie care îi prilejuieşte eroului un examen de conştiinţă din care pînă la urmă iese împăcat şi îmbogăţit cu înţelepciunea de a accepta viaţa ca pe o realitate în devenire şi de a rămîne permanent disponibil sufleteşte faţă de ea.

* Giorgio Pullini, *Volti e risvolti del romanzo italiano contemporaneo*. Milano, Mursia, 1974, pp. 70-80.

În această primă perioadă creatoare se definesc şi se maturizează toate trăsăturile valoroase ale artei lui Arpino : perfecţiunea construcţiei narative, deplina aderenţă a limbajului la materia narată, folosirea descrierii pentru crearea unei ambianţe psihice sugestive, excepţionalele daruri de portretist care îl ajută să transforme practic orice personaj, chiar trecător, într-o figură de neuitat. După aceasta, hrănită simbolic de diversele faze ale aderării la realitate a literaturii postbelice, opera lui Arpino continuă să-şi demonstreze consonanţa cu mersul prozei literare italiene şi după 1960. Fără atracţie pentru experimentele neoavangardiste, romancierul nu rămîne însă insensibil la sugestiile oferite şi lui de cercetările din antropologie, psihologie, psihanaliză. Aşa cum dovedesc romanele *Un suflet pierdut*, *Întunericul şi mierea*, *Fabulosul Domingo*, scriitorul se lasă acum tentat de tema experienţei excepţionale şi tulburătoare, care declanşează traume şi dereglări psihice, crează raporturi halucinatorii cu realitatea şi, în *Rătăcitor este eroul*, ajunge pînă la viziune apocaliptică şi profeţie.

În deceniul al optulea, cînd parte din literatura italiană îşi reîntoarce atenţia spre fenomenul social şi politic, Arpino revine şi el, cu *Fratele italian*, la conflictele prezente în sînul societăţii italiene, conflicte generatoare de traume individuale pe care scriitorul le analizează însă prin tehnica, asimilată anterior, a tenebrosului şi anormalităţii. Perioada cea mai recentă — cum o dovedesc noile volume de povestiri şi romanul *Mireasa ascunsă* — aduce iarăşi în proza lui Arpino o tonalitate nouă : ea devine mai destinsă, mai atentă la vibraţiile sufletului în desfă-

şurarea cotidiană a existenţei, mai sensibilă la micile înseninări şi bucurii care fac viaţa posibilă şi uneori frumoasă, cu alte cuvinte, devine mai omenoasă şi mai omenească.

Chiar pe prima pagină a romanului *Mireasa ascunsă* (Garzanti, 1983), autorul ţine să ne asigure că toate faptele cuprinse în carte sînt strict autentice. Această asigurare, născută din credinţa neschimbată a lui Arpino că scriitorul nu trebuie să fie un arbitru al esteticii, un teoretician, ci un om care povesteşte oamenilor întîmplări despre oameni, este în cazul romanului de faţă superfluă, deoarece caracteristica cea mai evidentă a lui este tocmai autenticitatea : *Mireasa ascunsă* este o carte care „respiră viaţă". Construit simplu, în jurul unei întîmplări pe cît de fireşti şi frecvente pe atît de speciale, romanul are drept temă adevărată puterea dragostei de a salva oamenii cei mai feluriţi din cenuşiul existenţei sau, mai scurt, chiar dragostea : dragostea unei mame pentru fiul ei şi a fiului pentru mamă, dragostea dintre doi tineri care nu se cunosc, dar se intuiesc şi se aşteaptă, dragostea unei fete pentru tot ce e viu şi sănătos pe lume, dragostea crepusculară, sfioasă şi totodată ştiutoare, obosită şi totodată plină de curaj copilăresc, a unui bărbat încărunţit pentru o femeie nici ea tocmai tînără, pe care soarta i-a scos-o în cale cînd totul în jurul lui părea să se stingă şi să se însingureze, dragostea unei cîrciumărese grase şi strînse la pungă pentru miracolul vieţii reprezentat pentru ea de o actriţă, acum trecută, dar care a născut şi crescut singură şapte băieţi, dragostea unei bătrîne bogate şi afurisite pentru imaginea tinereţii aşa cum se filtrează ea prin sita amintirii. Înşiruirea ar putea continua. În *Mireasa ascunsă* dragostea rămîne netumultoasă, nedureroasă, netragică, ea este un sentiment difuz, ca o stare generală, care stinghereşte duios mişcările personajelor şi le retează dezinvoltura, dar care le învăluie viaţa într-o aură de generozitate şi de căldură sufletească. În contextul unei literaturi mai degrabă a nemulţumirii şi alienării ca cea de astăzi, acest sentiment este o excepţie care crează un moment de linişte şi confort.

Ca şi în celelalte romane ale lui Arpino, naraţiunea se sprijină şi aici pe o serie excepţională de portrete, majoritatea de femei. Moştenitoare a seninătăţii, înţelepciunii şi sfielii, a unei anumite docilităţi în faţa bărbatului, dar totodată a deciziei, perseverenţei şi spiritului de independenţă al altor personaje feminine din opera scriitorului (Sperata din *Un nor de mînie*, Serena din *Maica tînără*, Sabina din *Un delict de onoare*, Sara din *Întunericul şi mierea)*, Paola, femeie între două vîrste, de curînd ieşită la pensie, dar proaspătă sufleteşte şi tocmai de aceea speriată de perspectiva unei vieţi anoste şi inactive, îşi făureşte un ţel. Este un ţel pe cît de simplu pe atît de necesar şi de frumos, care are rolul de a o mobiliza şi a da un sens vieţii sale : găsirea unei neveste pentru fiul ei care, absorbit de meserie, trăieşte închis între pereţii camerei, singur şi desprins de lume. Acest ţel o face pe Paola să-şi perinde prin faţa ochilor o întreagă galerie de figuri feminine, prilej pentru o măiastră anchetă socială privind concepţiile despre viaţă, profesiune, familie ale tineretului italian de astăzi, figuri care însă se întipăresc în mintea cititorului în toată realitatea lor de fete în carne şi oase, de persoane bine definite şi de neuitat, cu tot ridicolul, gingăşia sau impertinenţa lor. Caracteristic acestor femei şi mai ales protagonistelor romanului este că

au în ele un tulburător chef de viață, o bucurie de a percepe realitatea prin toți porii, de a o transforma și de a o lua în stăpînire, de a se întrista, veseli și emoționa, de a se privi pe ele însele cu modestie și ironie, dar și de a clinti munții din loc, dacă sufletul lor tînăr și neliniștit le îndeamnă. Prin gesturi mici — nu întîmplător autorul a fost în repetate rînduri asemuit cu Cehov — prin ticuri verbale, prin neașteptate porniri de furie și resentiment, prin mici crîmpeie de autoanaliză iscată, la fiecare pas, de nesiguranță și îndoială, în jurul acestor personaje se dezvoltă, ca un țesut viu, viața lor măruntă și autentică, realitatea ființei lor fizice și psihice care, pînă la sfîrșitul cărții, ajunge să devină o parte din realitatea noastră, din gîndirea și sufletul nostru.

Alături de *Maica tînără* și *La umbra colinelor*, *Mireasa ascunsă* este fără îndoială unul dintre romanele care dezvăluie cel mai mult darul lui Arpino de a re-crea viața în tot adevărul ei. Bucuria este că aici adevărul este surprins în pătrarul lui luminos, iar lumina lui se coboară un timp, liniștită, și peste sufletul cititorului.

SMARANDA BRATU STATI

CUVÎNT ÎNAINTE

Toate personajele, toate episoadele acestui roman — chiar cele secundare sau neînsemnate — sînt autentice. Deși reale, ele viețuiau doar în ungherele ascunse ale unor amintiri mai vechi sau mai noi, amintiri de-ale mele sau de-ale altora, asemeni plăcuțelor și fărîmelor unui mozaic ce nu reușește să dobîndească o fizionomie proprie, logică și deplină. Sarcina autorului a constat în așezarea acestor fărîme respectîndu-le ordinea lăuntrică și redîndu-le destinului lor unitar.

Nu mă-ntreba, acum, de ce te-am identificat

(Eugenio MONTALE — *Satura*)

Slujitu-ţi-a drept ajutor doar vitejia ta

(Vincenzo CARDARELLI — *Poezii*)

1

NIMENI NU-ŞI VA ADUCE aminte de mine. De cîte ori nu-şi repetase în ultimele luni vorbele acestea ? Apăreau în momentele de aşteptare a primului somn, între un fior de nelinişte şi un surîs : tremurul acestui gînd şovăia asemeni unei lumînări în întuneric : nimeni nu-şi va aduce aminte de mine, Paola B., poate că sînt un nimic, un zero, cît se poate de perfect şi de rotund, umbra unei umbre pe perete, o idee zadarnică întrupată într-o fiinţă zadarnică.

Apoi somnul biruia cu lenta şi animalica lui dulceaţă surîsul acela invizibil şi lăuntric.

Există pe lume fiinţe care, dacă ating o urzică, o transformă, ca prin minune, într-o pepită de aur. Există altele, însă, care, ieşind pe uşa casei, au ghinionul să se împiedice de două ori în exact aceeaşi piatră. Mai sînt însă şi unele care trăiesc visînd la mana cerească şi care n-au habar de cărămida care între timp le-a căzut în cap. Acestea sînt spiritele care pun în mişcare lumea.

Dintre ele făcea parte și Paola, văduvă puțin trecută de cincizeci de ani, ieșită la pensie de cîteva luni după o lungă și inertă existență de funcționară.

Era dimineață, iar Paola lustruia cu credincioasa ei cîrpă de frecat micile obiecte de argintărie așezate în salon : un foarfece cu urechile în formă de ciorchini de strugure, două medalii, un ceasornic fără limbi, cinci bomboniere minuscule, cîteva rame de fotografii. Cîrpa, umbla încolo și încoace, emanînd un miros neplăcut, iar femeia nu putu evita chipul osos, aproape abstract, al soțului ei, ferecat în ultima dintre rame, ochii lui sticloși, aproape uitați, buzele lipsite de relief.

Cine știe cum ai fi îmbătrînit și tu, dragul de tine, i se adresă Paola de după zîmbetul ei tainic : erai așa de sever, parcă erai făcut numai din munca ta de la bancă, din flanele și din certitudini cenușii ; lumea de azi te-ar fi scuipat ca pe un sîmbure de cireașă ; și totuși, în felul nostru, ne-am iubit, da, ne-am iubit ; și poate părea de necrezut, dar, uneori, probabil că om fi și rîs, om fi dansat și cîntat ; e o vină mare că nu-mi mai aduc aminte de tine ?

Îndepărtîndu-se de portret, femeia putea să vadă fereastra care decupa un cer iernatec, un zid dințat de balcoane înnegrite, muchea unei streșini pe care se legănau cîțiva porumbei jigăriți. Scrîșnete înăbușite suiau din viscerele marelui oraș. Dincolo de geamuri, în acel colț liniștit de bulevard, înaintau prin aburul cenușiu siluete înfofolite, solemne, atente la cîinii

lor care o zbugheau de pe asfalt pe straturile de flori, căutînd mirosuri, dar răspunzînd ascultători la chemarea stăpînilor.

Brusca izbucnire de sunete dincolo de perete nu o tulbură. Ca de obicei, fiul ei, Carlo, își reluase lucrul la el în odaie.

Era un tînăr de douăzeci și șapte de ani, talentat, care elabora muzici și efecte pentru coloanele sonore la filme, piese de teatru, programe de televiziune. Trăia ca un schimnic, în obscuritatea pestriță a camerei lui. Dintre nenumăratele mașinării înghesuite în acei cîțiva metri, care asediau patul și biroul, mama, Paola, simțea familiare numai un vechi pian și o tobă cu bateria ei de perii. Restul i se înfățișa ca un arsenal fioros de aparate, magnetofoane, sintetizatoare, butoane, jucării înspăimîntătoare ferecate în cutii metalice întunecoase, cu forme înghețate, punctate de ochi luminiscenți, microscopici, care, însă, manevrate de tînărul Carlo, exprimau rîsete și spaimă, războaie și furtuni de primăvară, doruri și înfiorări, ciocniri între carapacele unor monștri preistorici și misterioase șuierături de junglă.

De-a lungul ramei de argint, cîrpa căpătă o mișcare mai nervoasă pentru că acum Paola simțea un binecunoscut cui învîrtindu-i-se dureros în adîncul inimii. Se lăsă în voia lui.

Era un cui ascuțit : uite, Carlo s-a deșteptat, și-a băut deja cafeaua, acum și cafeaua de dimineață vrea să și-o facă singur în blestemata aia de chilie a lui ! Și eu atunci la ce mai folosesc ? Afurisit copil, să stea el toată vremea

baricadat acolo înăuntru ! Ce viață o mai fi și asta ? Rezolvă totul prin telefon, înregistrează, mixează, inventează, e căutat de pe jumătate din mapamond, dar nu are și el un prieten, nici măcar unul întîmplător, ce sens au toate astea ? Nu se vede cu nimeni și e gălbejit ca un cartof ținut în pivniță, cum am putut să aduc pe lume un asemenea copil ? Iar ca bărbat e plăcut, manierat, nu are decît viciul fumatului și atît, și n-are nici o pretenție, dar stă mereu singur, încă mai singur de cînd a întrerupt facultatea și s-a aruncat în treaba asta care o fi ea o meserie rară, o meserie domnească și de invidiat, dar este și o mare ciudățenie. Înghite ore și ore de televiziune, cu trei aparate care merg în același timp, desigur și asta face parte din lucrul lui, dar ce treabă o mai fi ! Iese, se așază la masă zîmbind, mănîncă orbește, dacă îl întrebi ceva răspunde cu da sau nu, blînd și politicos, dar numai cu da sau nu. Sau, brusc, îl apucă pălăvrăgeala, dar pălăvrăgește în vînt, de parcă eu nici nu aș fi de față. Apoi se întoarce în caverna lui. Nici nu-ți vine să le povestești altora de treaba asta, că nu te crede nimeni. Tot e bine că face puțină gimnastică, altfel s-ar fi atrofiat de tot. Cine știe ce-ar fi spus de asta funcționarul impecabil de taică-su. Of, Carlo : poate că eu nu exist, poate că sînt un nimic, nimeni nu-și va aduce aminte de mine, dar tu ? Ar trebui să împroști cu veselie prin toți porii, cu veselie și cu vigoare, cu sănătate și sărutări. Ar trebui să cucerești lumea numai cu un strop de îndrăzneală, numai cu un dram de chef. Ar trebui să calci pe un covor

de fete, asta ar trebui să faci, să se topească toate de dragul tău, să le ardă buza și să le tresalte sînii după tine.

Păcăniturile de cealaltă parte a peretelui se domoliră făcînd loc unui foșnet ușor care, la rîndul lui, se preschimbă într-o picurare firavă de note, de șoapte acvatice.

O fi vreun film de dragoste, dacă s-or mai fi făcînd asemenea filme, își dădu cu presupusul Paola, încercînd să-și smulgă cuiul din piept. Așeză la locul lor pe măsuță, bine lustruite, lucrușoarele de argint, băgă cîrpa în cutia ei, își scoase mănușile albe de ață și fluieră. Acesta era felul în care, de ani de zile, îi semnala băiatului prezența ei. Îi răspunse o altă fluierătură, mai modulată. Atunci se apropie de ușă, ferindu-se însă de-a atinge clanța.

— Totul în regulă ? fredonă ea, compunîndu-și o voce voioasă.

— În regulă, în foarte și excepțională regulă, îi solfegie el vesel prin perete.

— E urgentă cafeaua a doua ? Dacă nu, ies. La cumpărături. Ai nevoie de ceva anume ?

— De obișnuitele trei chile de ziare. Nu le uita, te rog, pe-alea turcești, răspunse peretele.

Cum o fi reușind să fie mereu bine dispus ? Cum o fi făcînd că nu dăruiește nimănui din buna lui dispoziție ? Este aproape o crimă. Frămîntîndu-se astfel, Paola se refugie în baie pentru obișnuitul control al micilor ei riduri înainte de a ieși în oraș. Oglinda îi răspunse printr-o figură cu oase proeminente, însă armonioasă, cu o privire de culoarea mierii și un

zîmbet imperceptibil plutindu-i rătăcitor pe buze.

Plictisită pe loc de această examinare, își trase de două ori cu peria prin păr, strîngînd din ochi.

Ce pedeapsă : cuiul cu pricina lucra încet dar necontenit, împungînd prin toate ungherele sufletului.

Paola continua în felul acesta : și dacă i-aș cumpăra un cîine ? Americanii au descoperit că un cățel vindecă toate însingurările, îi trezește la viață pe bătrîni, aduce liniște nebunilor și mîngîiere orfanilor. Ce altceva ar mai fi de făcut ? De încercat, am încercat. Să invit lume ? El nici nu scoate capul să se arate, sau se cufundă într-o tăcere mormîntală ori, și mai rău, pune să zbiere la maximum toate drăcoveniile lui, de se cutremură pereții. Îi vorbești de fete și el rîde, întoarce spatele, pleacă, deși îi plac fetele. La telefon pălăvrăgește, îi ia pe toți peste picior, pare un foc de artificii, dar toate se termină aici. Iar în iulie împlinește douăzeci și opt de ani. Nu-s de loc puțini. E adevărat că lumea de astăzi este o mașinărie înnebunită care își pierde rînd pe rînd toate șuruburile, toate rotițele și poate că tinerii din ziua de azi au și mai puțină încredere în ea decît noi. Trebuie să fi citit eu asta pe undeva : pe scurt, așa nu se mai poate continua, este o insultă la adresa vieții. Dacă aș fi sigură că eu una am să trăiesc o sută de ani, treacă-meargă : fac eu pe cîinele. Dar dacă mi se întîmplă ceva ? El are capul plin de idei, fără îndoială, cine știe, poate că o fi vreun geniu ! Dar cine o să-i

spună : schimbă-ți cămașa ? Cine o să-i facă de mîncare ? Și, mai ales, măcar o dată în viață, cine o să-i șoptească : dragostea mea ? Of, Carlo, dar tu, tu n-ai nevoie să șoptești cuiva : dragostea mea ?

Din coridor, în timp ce își îmbrăca pardesiul, mai strigă o dată : „Atunci, am plecat".

„Fericit este o leacă și cine stă și cine pleacă" fredonă el dintr-un alt șuvoi de mieunături metalice.

— Salut, se întunecă Paola. Cafeaua e pe foc.

— Salutări la toată lumea, rîse băiatul.

— Care toată lumea ? căzu în plasă femeia.

— Toată lumea. Ei. Ceilalți. Prezenți sau absenți. Actori sau figuranți, regizori sau fochiști.

— Am priceput, bombăni Paola.

— Fii cu ochii în patru la zmei și la nou-născuții care tîlhăresc, zburdă vocea lui Carlo.

— Dacă întîrzii înseamnă că trec și pe la bancă.

— Adu-mi planurile clădirii, se veseli el. Așa o să putem pune la cale lovitura secolului.

— Las' pe mine, Șefule, scrîșni Paola.

Era pe palier, degetele se îndesau în mănuși, dincolo de geamul scării siluetele cețoase cu cîinii lor neastîmpărați înaintau cu gravitate pe bulevard.

Brusc îi străfulgeră prin minte unicul adevăr cu putință : o sclipire fericită care șerpui lichefiind vechiul cui malign înfipt în inimă și îl risipi pentru totdeauna.

O nevastă, își zise. Firește, e cît se poate de simplu. Cum de n-am priceput-o imediat, cum de-am pierdut atîta vreme? Chiar și cea mai necioplită țărancă ar fi descoperit asta înaintea mea. Ar trebui să mă iau singură la palme. Cum adică: sînt o pensionară cu bună stare care n-are nimic de făcut, care își lustruiește argintăria ei anostă, care citește romane polițiste și se gîndește: astăzi, tocăniță sau cîrnăciori? Ce dramă, pricepi! Sînt o femeie aproape bătrînă care a înmormîntat tabele și hîrțoage inutile în praful a douăzeci de ani de birou, o văduvă care are nevoie de lupă ca să citească literele prea mărunte de pe cutiile cu medicamente și care, dintr-o clipă în alta, poate să se ramolească, să facă artrită, să devină o maniacă văicăreață, să-și descopere un drăguț de cancer. Cam ăsta e tabloul: am și început deja să vorbesc de una singură, ca un papagal: zice ceva la radio, eu, hop, răspund, iar mai zice ceva, eu iar mai bombănesc un răspuns, de mă rîd și tigăile din bucătărie. Cu cele cîteva prăpădite de băbătii pe care le cunosc, mă întîlnesc, dacă mă întîlnesc, la înmormîntarea uneia și mai prăpădite decît noi. O dată nu sună telefonul și pentru mine. Trei ilustrate primite de Crăciun mi se par o minune. Aș putea eu să ies din casă îmbrăcată în perle și rubine, în blănuri de vulpe sau de hermină, că tot m-ar lăsa cu toții să umblu prin mijlocul străzii și nu m-ar învrednici nici măcar cu o privire, pentru că așa e lumea, e o prostie să nu recunoști asta, iar lumea n-o îndrepți visînd sau vociferînd, schimbînd creme și rujuri, plecînd

în cine știe ce croazieră. Nu și iarăși nu: există un scop, iar acest scop este o nevastă. Una de-alea adevăratele: frumoase, sănătoase, concrete, care rîd dacă primesc o palmă la fund, mulțumite, chiar dacă nu văd mai departe de vîrful nasului și, de aceea, puternice, cu rădăcini care coboară pînă în iad, îndrăgostite de prada pe care le-a hărăzit-o soarta, fără altele în cap decît copii, cearceafuri, fripturi, casă, îmbrăcăminte, mobile, ordine, economii, fidelitate. Supuse și duioase. Mai degrabă eterne decît antice. Ființe care mai păstrează în ele clipa iertării și clipa milosteniei, care știu să vindece o rană, să scoată cu blîndețe un ghimpe, să-și ascundă plînsul, să dăruiască o petală de seninătate, de calm. Este o specie care nu se stinge, chiar dacă toți se căznesc cît pot să o extermine. Asta într-adevăr că este o datorie: iar eu mi-o asum; Doamne, ce consolare, ce frumusețe să dai peste o datorie și să o urmezi, ce eveniment minunat! Așa că îi caut eu nevasta asta, i-o găsesc, i-o cuceresc, i-o împachetez cu panglicuțe și cu fundulițe, i-o vîr în camera aia blestemată, îi închid înăuntru și amin. Acum e rîndul meu. Fie că au curaj sau nu, bărbații din ziua de azi nu mai știu să-și poarte bătăliile singuri. Sînt vlăguiți, au ajuns pe lună, dar sînt vlăguiți și vîră capul la cutie ca broasca țestoasă. Iar tinerii nu au nici cea mai mică intenție de a deveni bărbați, șmecherii: deoarece cînd ești tînăr ești cu toții la un loc, ești iertat de toți, ascuns printre toți, dar odată ce te-ai făcut bărbat, ești unul singur, ești numai acela unul și trebuie să te

descurci, să-ți inventezi viața. Prin urmare tu, iubită și nevastă a lui Carlo, blondă sau roșcată sau brunetă cum vei fi fiind, stai locului, că sosesc. Mai devreme sau mai tîrziu pun eu mîna pe tine și te lămuresc, de asta poți să fii sigură. Te scot eu și din fundul mării, de păr. Te găsesc chiar de-ar fi să te caut și la pol, frumoasa mea ! O să-ți spun eu cine ești. Așteaptă și nu deznădăjdui : te scot eu din ascunzătoarea ta de seninătate !

Îi veni să facă o piruetă. Coborî scările cîntînd.

2

— E DE NEÎNCHIPUIT, repetă cu voce plîngăreață bătrîna doamnă, dar o scînteiere nestăpînită de perfidie îi strălucea în privire.

— Chiar așa, mătușă Fedora, acceptă pașnică Paola.

— Te pomenești că acum trebuie să-ți dau și dreptate. Te pomenești că trebuie să-mi schimb părerea și despre tine, izbucni imperios cealaltă. O nevastă pentru papă-laptele tău de Carlo ! Chiar așa. Dacă nu se însoară, las totul azilului, de douăzeci de ani v-o tot zic.

— Știm, admise Paola, impunîndu-și o voce șoptită și supusă. Dar nu ăsta e motivul pentru care îi caut eu o nevastă. Și, de altfel, acesta nici nu este un azil.

— Un iad pentru bogați. Sau aproape bogați, ripostă bătrîna doamnă, iar vocea i se frînse. Eu așa îl definesc. Șapte ani petrecuți aici ar trebui să merite un veac în rai. O să vezi, o să vezi : o să-ți vină și ție rîndul să mori zi de zi cîte puțin, să te maltrateze infirmierele, să simți că te fac bucățele. Și doctorii ! Ce crezi că fac doctorii ? Doctorii rîd. Nu fac altceva

decît să-ţi repete : pentru vîrsta dumneavoastră sînteţi de invidiat. Trebuie să fie adevărat că doctorilor numai muierile proaste le mărturisesc ce vîrstă au. I-aş otrăvi unul cîte unul.

Şedeau în cele două fotolii, camera era plăcută, frumos colorată, iar chipul unui bărbat le supraveghea cu mîndrie dintr-o ramă mare. Era îmbrăcat în uniformă militară, cu mănuşi în mîinile încleştate pe garda sabiei, cu medalii, panglici, nasturi auriţi care îi străluceau pe piept de la gulerul tare şi pînă la centiron.

Doamna Fedora avea o faţă mititică, adunată ca un nod pe o ramură de măslin. Ridurile celor aproape nouăzeci de ani ai ei îi ţeseau chipul de la pometi pînă la bărbie şi, cu toate acestea, din mîinile pline de inele mai răzbătea încă o străveche şi subtilă frumuseţe.

— E de neînchipuit, repetă ea, măsurînd-o bănuitoare pe acea Paola care, cu mulţi ani în urmă, se măritase cu unicul fiu al unicului ei frate şi care nu-i plăcuse niciodată, chiar dacă îi recunoştea o anume delicateţe a sufletului şi a purtărilor. Aici nu te lasă nici să mori. Flori uscate, asta sîntem şi gata : tu dai o groază de bani, iar ei îţi toarnă un deget de apă în ghiveci şi te obligă să trăieşti. Asta numesc ei progres în medicină, progres care, mai tîrziu, se transformă în problema bătrînilor. Ştii ce e bătrîneţea ? O tragedie, o răzbunare a naturii. Avea dreptate bărbatu-meu, generalul. El era cu un picior în groapă şi ei, hop, vor să-i mai facă o injecţie. Tîmpiţilor, daţi-mi pistolul ! Nu vedeţi că mor ?, aşa a strigat şi şi-a dat sufletul.

Şi vrei să mai ştii ceva ? Mai e şi împărtăşania : trebuie s-o primeşti în fiecare zi fără măcar să mai fie nevoie să te spovedeşti. Popa soseşte în galop, vesel cît cuprinde şi povestelnic, scoate din buzunar o cutioară, îţi vîră în gură o ostie sfinţită şi o ia la picior. Eu nu sînt credincioasă. Mă supun şi atît. Dar nu e scandalos ?

Paola începu să desfacă celofanul de pe cutia cu bomboane de ciocolată, simţind cum privirea mătuşii Fedora o supraveghează cu atenţie.

Aceasta continuă, întristîndu-se :

— Ştii care e adevărata pedeapsă ? Că nu cred în Dumnezeu şi nu am arterioscleroză. Asta-i cea mai rea nenorocire. La vîrsta mea, una din două trebuia să mi se întîmple. Dacă ai arterioscleroză nu pricepi nimic, *et voilà*, dacă însă crezi în Dumnezeu, te gîndeşti la viaţa veşnică şi totul devine roz şi în flori. Eu, însă, nimic. Şi nici măcar nu pot s-o mărturisesc, fie şi numai aşa, ca să-l intrig pe popă. Sper că bomboanele alea nu sînt cu lichior.

— Nu, garantă Paola. Am căutat şi cîţiva trandafiri, dar la vremea asta sînt atît de anemici.

— Ce atîţia trandafiri ! Trandafiri şi iar trandafiri ! bombăni mofturoasă Fedora cu degetele suspendate în aer, nehotărîte între o fondantă şi o bomboană de ciocolată cu lapte şi nuci. După o noapte put. Iar dacă nu put, apare o infirmieră care imediat face pe proasta : vai ce flori frumoase, ce bine le-ar sta în capelă, ştiţi, doamnă, că parfumul poate să vă dea

dureri de cap ? Și hat, îi ia și pleacă fără să-ți zică măcar mersi.

Rămaseră așa, observîndu-se una pe alta în tăcere ; undeva, departe, de pe coridor, începea să răzbată zgomot de pași, altundeva răsună un rîs tînăr.

— Poftim ! Infirmierele : niște năroade patentate. Bune numai să încaseze bacșișuri, rosti cu dispreț Fedora. Azi-dimineață m-am trezit cu degetele astea înghețate. Erau și puțin învinețite. Pfui, circulația asta ! De m-ar lăsa măcar inima, într-o noapte, prin somn. Ar fi ideal. Dar n-o să am eu norocul ăsta. Numai proștii se nasc cu norocul în buzunar. Dar de ce să mă văicăresc tocmai eu ? Dacă deschid ușa și ies pe coridor, văd niște spectacole ! Unii care au cu douăzeci de ani mai puțin decît mine și care de-abia se tîrîie, se bîlbîie, nu știu pe ce lume trăiesc, nu mai știu nici măcar să se îmbrace, nu țin minte nici dacă au mîncat sau nu ; femei care au fost niște adevărate cucoane și care acum secretează numai idioțenii. Îmi zic mereu : ori frumusețea, ori mintea, Dar cînd se duc amîndouă ? Ieri dimineață m-am uitat în oglindă : ei bine, am plîns. Ce nedreptate să pierzi scînteia de frumusețe pe care o aveai. Și cine-i acuzatorul care te denunță mai întîi ? Memoria. Ferice de cine și-a pierdut-o.

Desfăcu din hîrtie a doua bomboană de ciocolată, iar Paola pricepu că trebuie să tacă și iar să tacă.

— A-propos : băiatul ăla al tău, Carlo, reînnodă firul Fedora, mestecînd încet. Nu-mi aduc prea bine aminte ce meserie are. Nu, nu-mi explica : ai mai încercat și altădată. Lucruri de neînchipuit. Și zici că vrei să-i găsești o nevastă. Ciudată treabă. Ani de zile mi-am spus : Paola o să sfîrșească prin a se recăsători. Și uite că nu. Cum de nu te-a vrut nimeni ?

Paola își lăsă colțurile gurii în jos, își coborî pleoapele, dădu din cap. Pe coridor zgomotul de pași și rîsetele se apropiau. Se auzi bătînd la ușă. O față de femeie, întunecată de prea mulți zulufi, se arătă în prag.

— Ceaiul, doamnă ? rîse infirmiera. Piciorul ei încălțat în alb oscilă în dîra de lumină.

— Nu vreau lături, refuză Fedora.

— Nu spune răutăți, îndrăzni Paola cu blîndețe.

— Ce răutăți ? Nu fac decît să le țin la distanța cuvenită, se oțărî bătrîna doamnă. Aici dacă cedezi cu o unghie te mănîncă pînă la coate. De îndată ce pricep că ești răscopt devii o povară, o zdreanță și *adieu*.

Paola își strînse puterile cu un lung oftat. Vru să-și focalizeze în memorie imaginea fiului ei Carlo, închis în odaia aceea, printre sfîrîituri, țipete și vedenii străfulgerînd de pe ecrane. Vru să-l revadă ca la un examen, ca într-o sfidare : un chip care undeva, departe, ar desena gesturi misterioase, poate pentru a mîngîia, poate pentru a cere ajutor.

— Băiatul ăla, deci, continuă Fedora în timp ce unghiile ei bine lăcuite răsuceau staniolul bomboanelor. O nevastă ! Cu femeile din ziua de azi, care se poartă ca bărbații... De-aici îi se trage necazul. În ceea ce mă privește, n-au

decît să poarte nădragi, să refuze să fiarbă un ou, să umble hai-hui : astea treacă-meargă. Dar au viermi la creier ! Știi care dintre toate femeile sînt femei adevărate ? Cele care doresc numai ceea ce au.

Paola încuviința distrată din cap. Nu trebuie să te lași pradă deprimării, deprimarea interzisă, își ordonă ea. Avu un fior scurt, dar puternic : pentru o clipă se simți însărcinată, tînără și însărcinată. Îi trecu însă repede.

— Mă gîndisem și la un anunț în ziar, unul ieftin, dar e o chestie jalnică, rosti ea cu greutate, scoțînd din geantă niște tăieturi din jurnale. Se simți obligată să procedeze astfel deși faptul o umilea. Continuă : Uite, de exemplu : găsești numai anunțuri de bărbați. Duminica trecută : din unsprezece anunțuri, un divorțat, un cîrd de bărbați cu meserii bune, distinși, licențiați, de o aleasă cultură, apare chiar și un neamț. E cu putință să nu găsească toți ăștia femeia de care au nevoie, la cafenea, la cinematograf, în tren ? E posibil ca o nevastă să fi ajuns o raritate ca luna de pe cer ? N-am să cred niciodată așa ceva. Dar cine greșește aici, bărbații sau noi ?

— Toate sînt niște curve, hotărî Fedora pe un ton vesel. Ca infirmierele de aici : curve, și în teorie și în practică. Dacă zidurile astea ar vorbi, dacă paturile din cabinetul pentru primul ajutor ar cînta, am avea ce auzi. Totuși, nu uita un lucru : nu-l însura pe Carlo cu o țoapă numai pentru că ți-ai pus în cap să-l însori. Nu i-aș lăsa nici atunci nimic. E limpede ?

Paola zîmbi, luminița ei ascunsă o ajută să revadă din nou micul apartament de la mare, ultimele două etaje ale marii case din centru, vitrinele cu colecția de ceramică adunată de Fedora și de general. Dar pricepu și că nu-i va fi posibil să nu cadă pradă vechii ei ranchiuni.

Rosti mieroasă :

— Oricum, ai văzut și tu că moștenitoarea ta ideală a plecat în lumea celor drepți. Adevărat e că omul nu trebuie să-și facă socoteli cîtă vreme mai calcă pe pămînt.

Fedora îndură lovitura, răspunse cu o contracție a bărbiei, își strînse toate ridurile.

— Așa a vrut destinul, oftă ea și adăugă cu asprime : Sărmana Grace de Monaco. I-aș fi lăsat bucuros totul. Distinsă, foarte umanitară, deși aceasta este o latură pe care eu o apreciez numai pe jumătate : crezi că umanitarismul servește cu adevărat oamenilor ? Mă îndoiesc. Oricum, i-aș fi lăsat cu toată bucuria colecția de ceramică. În schimb ea, Grace, o zînă care dă naștere unor fete fără cap. Ce soartă răutăcioasă ! Să revenim la noi, Paola : mă mir că n-ai prietene doldora de fete de măritat. Cum se poate ? Vezi ce înseamnă să-ți pierzi viața într-o slujbuliță oarecare ? Așa, ai cunoscut numai niște prăpădite care nu-s nici cal nici măgar, de îndată ce ai nevoie de relații mai ca lumea, rămîi statuie, pierdută ca un cîine în biserică. N-o să mă contrazici. Tu ai vrut-o.

Străfulgerări de amintiri săgetau în mintea Paolei.

Cu mulți ani înainte, doamna aceea bătrînă, Fedora, o supusese la tot soiul de examene șirete și numai după ce le trecuse cu bine își dăduse Paola seama de ele.

Se petrecuse cu prilejul unei vizite de prezentare, nespus de dorită de viitorul mire, funcționar la bancă. Doamna Fedora îi întîmpinase în salonul ei albastru-cenușiu zăngănind din faimoasa colecție de ceramică. Stăteau sobri, vorbind de una și de alta cînd, deodată, Fedora scosese un mic strigăt de supărare : din pricina unei minuscule dantele descusute la mînecă. Se repezise pe dată să caute coșulețul de lucru, cotrobăind grăbită printre ace și gheme.

— Numai două ochiuri. Cine știe unde mi-oi fi pus ochelarii. Încearcă, te rog, dumneata, îi ordonase încruntată Paolei. Iar Paola băgase ața în ac, cosese cu atenție de jur împrejurul dantelei, simțind o tăcere neașteptată închizîndu-se deasupra ei ca un capac.

Apoi urmase povestea cu telefonul. Suna întruna. Doamna Fedora se prefăcea că nu-l ia în seamă.

— Vrei să răspund eu ? șoptise dezolat viitorul mire.

— O voce de bărbat în casa mea ? Nici pomeneală. Las-o pe ea, poruncise Fedora cu o uitătură aspră. Și te rog, domnișoară, nu te-apuca să spui dacă sînt sau nu acasă, dacă ninge sau plouă, dacă mă doare capul sau alte asemenea nerozii".

Apoi stătuse să asculte cu încordare, silită să aprobe silabele fugare ale Paolei.

În cele din urmă îi condusese pe cei doi tineri pînă la ușă, explicînd fără ezitări :

— Nu mi-o lua în nume de rău. Dimpotrivă, pentru o fată cu un dram de minte, ar trebui să fie o satisfacție, așa se exprimase atunci, solemn și de sus, cu o privire ironică și îndepărtată. Soacră-mea, mama generalului, fie-i țărîna ușoară, prima dată cînd m-a primit, s-a prefăcut că i se arde nu știu ce friptură și, deși era patru după-amiaza, m-a împins în bucătărie ca pe o servitoare, nu mi-a dat nici măcar răgazul să-mi scot mănușile și pălăria. Într-adevăr, la ora aia, friptura era pe foc, dinadins. Și cine știe cîtă vreme m-a spionat ea prin gaura cheii. Eu înghițeam fum și lacrimi. Astăzi obiceiul este altul, dar cine știe dacă e mai bun sau mai prost ? Poate că ar trebui să te întreb dacă știi să conduci automobilul. Conduci, nu-i așa ? Bine. Acum cine nu conduce e ca și cum ar umbla desculț. Te salut. Vorba generalului : salut oricînd cu plăcere pe-oricine nimic nu-mi cere.

Și mai era o amintire care o frigea la inimă pe Paola. Aceea cînd condusese acasă la Fedora, care avea pe atunci vreo optzeci de ani, o posibilă guvernantă, dibuită cu multă trudă.

Aceasta era o namilă de femeie blindată cu certitudini, cu privire ageră. Se așezase imediat pe scaun, sigură de nevoia în care se afla bătrîna, și vorbea cu atîta dezinvoltură încît Paola se simți exilată într-o îndepărtată lojă de teatru.

— Doamnă, vorbise pe șleau femeia, știu că pentru noapte aveți o infirmieră și asta e un lucru bun, sînt de acord. Dar aș vrea niște lă-

muriri : primiți lume multă ? Și nu cumva sînt și din aceia care stau pînă tîrziu sau chiar rămîn uneori să doarmă aici, cu tot ce urmează, cafeaua și trezitul de dimineață ? Și o să am o cameră cu o baie numai a mea ? Și nu cumva aveți obiceiul să mîncați de două ori pe zi carne ? Foarte important mai este și să nu mi se ceară prînzuri sau cine improvizate. Eu știu să mă descurc, dar meteahna asta a domnilor, am spus-o întotdeauna, este foarte neplăcută. Și infirmiera de noapte : să nu-și închipuie că eu stau la dispoziția ei să-i pregătesc cine știe ce cînd sosește și cînd își ia tălpășița. Și încă ceva : nu spăl decît lenjeria mea și nu iubesc animalele.

Doamna Fedora ascultase impasibilă, ascunsă sub pavăza ridurilor, cu un imperceptibil licăr de fascinație, săgetînd-o rar cu privirea. Din loja ei îndepărtată Paola trepida așteptînd răspunsul.

Vocea Fedorei vibră ca o magistrală, molatecă, lovitură de bici :

— Dumneata cînți la vioară ?

De uimire, namila începu să se umfle.

— Pentru că, fără îndoială, dumneata ești nemaipomenită, cum se și vede, dar dacă nu cînți la vioară cînd îmi prăjești cartofii, nu te potrivești cu mine și cu apucăturile acestei case. Ah, Paola, unde te-ai ascuns ? Fii drăguță și evacuează camera. Și altă dată nu te mai deranja în felul acesta.

În casa de odihnă după-amiaza începea să se întunece, dar doamna Fedora continua să se piardă în relatările ei favorite.

— Știi cine stă în camera de vizavi ? începu ea cu un glas voios. O bătrînă într-o ureche. Cheltuiește o avere ca să i se maseze picioarele. Jur. N-are absolut nimic la picioare, ar putea să alerge de aici pînă la Paris ca Mata-Hari, iar ea, în schimb, și le masează, și le trage, și le zdrobește. I-ar trebui o cămașă de forță, ba mai degrabă le-ar trebui una medicilor care i-au vîrît în cap prostia asta și care îi ciugulesc banii. Pricepi ? Îi vorbim de rău pe tinerii din ziua de azi ? Dar de ce nu ne uităm la babe, care sînt deja cu un picior în groapă și țicneala tot nu vrea să le iasă din cap. Uite, și la capătul coridorului ! Stă o pereche de ramoliți ! El a fost un notar cu mare căutare și cu faimă de crai. Ea fumează și cum fumatul îi este cu desăvîrșire interzis, iar notarul, așa ramolit cum e, tot și-ar da seama, știi ce face ? Ascunde țigările în flacoanele cu vopsea de păr. Pe urmă se preface că trebuie să se vopsească de zece ori pe zi și, cu scuza că vopselele miros urît și pișcă la nas, își ia flacoanele și se duce în băile altora unde fumează ca o șerpoaică. Apoi se întoarce, iar ramolitul, care nici nu se uită la ea, o întreabă dacă a fost bună vopseaua. Și ea de colo : nu-ți place nuanța asta violetă ? El, tot fără să o privească : vai, desigur, desigur. O știu pînă și muștele aici, e ca o farsă de cabaret. Auzi tusea asta care umblă pe coridor ? E ea, șerpoaica. Cine știe din a cui baie o fi ieșind azi. E de neînchipuit ! Adevărul e următorul : ar trebui să murim cît mai sîntem încă frumoși, dar e atît de greu. Asta li se întîmplă numai tinerilor, în război.

— Trebuie să plec, îndrăzni cu jumătate de gură Paola.

— Simt c-am să răcesc, se scîrbi Fedora. Ce lucru umilitor ! Am socotit întotdeauna că răceala li se potrivește numai oamenilor de categoria a treia.

— S-a făcut tîrziu, mai încercă odată Paola.

— Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să te prezint singurei persoane de aici care merită să i se dea bună ziua, continuă implacabil Fedora. E o doamnă cu un cățel. Poate că, dacă mă gîndesc mai bine, cățelul este mai de soi decît ea. Asta pentru că, uneori, cîinii sînt niște persoane uluitoare. Nu toți, dar unii sînt. Pe scurt : ăsta nu suferă să audă pomenindu-se de alte animale sau de povești cu animale. Tu vorbești și el stă acolo, pîndindu-te cît se poate de atent, și dacă apuci să rostești ceva despre o pisică, fie că ai avut-o acum o sută de ani fie că de-abia ai zărit-o ieri, dacă apuci să spui că un papagal te-a uimit pentru că știe să rîdă sau, și mai rău, să vorbești despre un alt cîine, doar ce-l vezi că leșină. Cade în catalepsie. Înțepenește cu picioarele în sus. Din gelozie acută. Nu-i nemaipomenit ? Parc-ar fi din *„O mie și una de nopți !"*

— Chiar, oftă Paola. Trebuie să plec.

— Și așa zi, pleci la vînătoare de neveste, se întunecă pe dată glasul Fedorei. Ca în povești. Prințese adormite și zîne, variate sau avariate. Dacă aș mai ști să rîd, aș rîde.

Paola își mai plimbă o dată privirea prin jur, controlînd lumina și ordinea.

— Vrei să-ți deschid televizorul ?

— Spune-i lui Carlo al tău să nu-și facă nici o iluzie, o luă de la capăt Fedora. Apropo de fete suspecte, pe vremuri se zicea : cutare e un pahar aburit. Ce elegant, nu-i așa ? Pe atunci chiar și o singură răsuflare peste pahar era socotită o pîngărire. Dar Carlo al tău o să trebuiască să se mulțumească cu o ulcea.

— El nu știe nimic, rîse Paola, în pofida nerăbdării, tot mai încălzită de jarul acela de voioșie care-i ardea în piept, de senzația aceea de provocare. Nu știe și nici nu trebuie să știe. Ideea îmi aparține în exclusivitate. O datorie pe care mi-am pus-o în cap eu singură.

Fedora privea peretele, lampa cu nimbul ei liniștit, cutia de bomboane așezată pe pat. Generalul, cu medaliile și cu nasturii lui, se risipise în umbră.

Chemări înăbușite se urmăreau pe coridor.

— Poate că *tu* ai dreptate, îngînă apoi cu o fărîmă din furia ei bine înrădăcinată. Peste un minut și jumătate sosesc toantele cu piureul lor călîi, de jumătate ipsos, cu mărul copt și pastila contra insomniei. Ferice de cine știe să se roage sau speră să cîștige la loto.

— Ai putea să te uiți la un film, la o comedie. La ora asta găsești întotdeauna ceva de văzut la televizor, lansă Paola, simțind din nou că trebuie să sară peste orice întristare inutilă.

— Mă uit la box și la emisiunile politice, mărturisi Fedora, ridicîndu-și capul din profil. Cel puțin politicienii se ceartă, se fac albie de porci, se calcă în picioare. Filme, povești, comedii, vedete, am înghițit prea destule în viața mea. Vrei să știi care e lucrul cel mai frumos

pe care mi-amintesc să-l fi văzut vreodată la televizor ? Funeraliile lui Winston Churchill : ce mutre, ce militari, ce seriozitate ; ultima dată cînd s-a mai putut vedea Europa, crema Europei. Noaptea trecută mi-am pus deşteptătorul la cinci ca să nu pierd boxul de la Las Vegas. Oribil sîngele ăla, dar palpitant, şi chiar dacă e trucat, puţin îmi pasă : eu nu cunosc regulile şi judec după capul meu.

— Eşti într-adevăr unică, tu, rîse Paola.

— Fireşte că sînt, declamă Fedora cu un aer de trufie studiată. Să fii unic : iată nenorocirea cea mai fără de leac. Iată cea mai nevindecabilă dintre boli. Ca şi ultimul dintre vise : visul de a îmbătrîni confortabil, cu surîsul pe buze, alături de cineva care te iubeşte sau măcar te suportă fără grosolănii. Şi este visul cel mai greu de realizat. Trebuie să ştii să-l pierzi, trebuie să ştii să-l îngropi înaintea ta. Concluzia : ce mi-a mai rămas sînt namilele negre care se masacrează la Las Vegas. Şi dacă mă gîndesc mai bine, cu izmenele lor colorate, negrişorii ăia sînt cît se poate de eleganţi, în vreme ce politicienii, cu toate vestele şi cravatele lor, par tot nişte mitocani gătiţi de duminică. Ah, lumea asta : ar trebui să fie locuită de „tipi“, dar cu cît vezi mai multă lume, cu atît găseşti mai puţini „tipi“.

— Atunci, pe sîmbătă, hotărî Paola, deşi incapabilă de a face pasul hotărîtor înspre uşă.

— Bine faci că o ştergi, îşi distilă Fedora cuvintele, unul cîte unul, cu gravitate. Nici eu nu mai sînt în stare să mă suport. Am un caracter oribil. Uneori mă adresez mie însămi cu „dumneavoastră“. N-am reuşit niciodată să iert nimănui nimic. Dacă deschid gura, ies şerpi. Numai generalului, dumnezeu să-l ierte, îi păream o dulceaţă. Dar el era un biet soldat care avea la activ un stagiu în Africa : tot mai bună eram eu decît o cămilă. Şi de pomană îţi spui : ştiai de un veac că pentru bătrîneţe trebuie să te pregăteşti punînd pe foc toate iluziile, interzicîndu-ţi să te înăcreşti. Vai, ce oboseală ! Ce povară !

Paola îşi mută geanta de pe un braţ pe celălalt, se învîrti pe un toc, abţinîndu-se să vorbească.

— Uite că-ţi spun, schimbă deodată vorba bătrîna doamnă. Deşi mă costă, vreau să ţi-o mărturisesc : bine faci că vrei să cauţi nevasta aceea. E o aventură, dar vouă tocmai asta vă trebuie, o aventură, şi lui Carlo şi ţie. E şi ăsta un semn, că slavă Domnului, trăieşti. Ştii ce-ar spune bietul generalul ? Că ai avut o găselniţă de mascul.

— Mulţumesc, mulţumesc, Fedora, respiră Paola simţind că i se ia o piatră de pe inimă.

— Atunci, du-te ! Aleargă ! o zori cealaltă, eliberîndu-şi degetele încrucişate pe piept. Găseşte-o pe ţopîrlanca aia, ideea aia de femeie ! Şi cum o găseşti, tîrăşte-o fuga la mine, cu binele sau cu răul. Trebuie neapărat s-o văd cu ochii mei. N-am s-o mai repet niciodată, dar să mi se usuce limba în gură dacă nu recunosc că acum te invidiez.

— Vai, Fedora !

— Te invidiez că poți să te miști, să faci ceva, să construiești sau măcar să visezi că o să construiești ceva, întări Fedora și roșeața unei călduri i se sui în obraji. În asta constă întreaga viață. Doar în asta. Și ce tîrziu îți dai seama de lucrul acesta. Caută-i o nevastă și ascultă-mă pe mine : stoarce-o ca pe o lămîie ca să afli exact din ce aluat e făcută. Dacă reușești, uită-te, de îndată ce poți, cum își ține sertarele. Sertarele spun aproape totul despre o fată. Și să nu fii generoasă : puțină răutate nu strică. Acum îți spun un secret. Tu jură să-l uiți pe dată, dar acum ascultă. Generalul, fie-i țărîna ușoară, cînd eram tineri căsătoriți, se întorcea acasă punctual ca un ceasornic elvețian, la șapte fix, își scotea cascheta și ce crezi că făcea mai întîi ? Mă mirosea peste tot. Adulmeca să vadă dacă l-am trădat. Eu îi spuneam într-una : dar, dragă, dacă te-aș fi trădat, m-aș fi spălat de o mie de ori. Și el : știu, dar mirositul e o sperietură și un avertisment ; și, în afară de asta, draga mea, încearcă să înțelegi că eu vin dintr-o lume asupritoare, dintr-un ținut asuprit, așa că puțin asupritor trebuie să fiu și eu. Ai auzit, Paola ? Asta-i viața !

— Doamne Dumnezeule, Fedora !

— Lasă-l în pace pe Dumnezeu și pe Diavol, se grăbi să se oțărască bătrîna doamnă. Du-te la vînătoare. Sîntem, sau nu sîntem puse pe vînătoare ? Din fericire bărbații nu înțeleg mai nimic. Dacă ar înțelege, ar tuli-o cît ar putea de repede.

3

OMUL ÎȘI DESPRINSESE MÎINILE de pe mînerele roabei încărcate cu moloz și cărămizi vechi și sparte. Răsuflă, zîmbi din ochii lui mici și albaștri. Era mărunțel și iute la mișcare, își suflecă mînecile rasei călugărești, ici și colo murdară de noroi.

Arătă cu degetul spre roabă :

— Orice lucru faci trebuie să-l faci cu veselie : numai așa îl faci bine și faci binele. Sfîntă învățătură !, rosti aproape rîzînd în timp ce le scruta pe cele două necunoscute care îl așteptaseră pe poteca dintre abație și petecul acela pierdut de pe deal unde se îngrămădeau maldăre de cărămizi și moloz.

— De la Sfîntul Augustin citire, gîfîi din nou, ajuns dinaintea celor două femei. Ați tras de clopoțel ? Nu funcționează. Uit mereu să-l repar.

Femeile negară.

— Atunci sînteți rude cu băiatul, reluă călugărul. E acolo. Vedeți coliba aceea de la capătul cîmpului ? E acolo înăuntru și meditează.

Dacă nu vă grăbiţi, lăsaţi-l să mai mediteze puţin. Tăcerea este cel mai bun leac.

Apucă iarăşi mînerele roabei şi o luă din loc cu hotărîre, deşi greutatea îl silea să se opintească.

— Unde m-ai adus ? oftă Paola. Mă faci deodată să mă simt ca o gîscă.

— Ţi-am spus de o sută de ori, pufni prietena ei, Giulia. Este abaţia fratelui Filiberto. El e un benedictin habotnic. Acum douăzeci de ani, ştii şi tu, era un inginer renumit, ţi-am mai explicat. Apoi a renunţat la toate şi l-au trimis la abaţia asta ; trăieşte singur, o restaurează şi primeşte lume, mai ales tineri. E un sfînt.

Paola făcu doi paşi în lungul potecii. Pămîntul era tare, cu crăpături adînci, osificate de îngheţ. Siluete de coline se vălureau într-o ceaţă uşoară, iar de o parte şi de alta a potecii pîlcurile de salcîmi îşi împleteau ramurile uscate şi dezgolite, pudrate încă de bruma nopţii. Cerul se pierdea într-un abur înalt şi palid.

Acolo, iniţiativa cea bună a Giuliei, care insistase atîta, părea că se risipeşte, golită de orice rost. Paola aruncă o privire către prietena ei, una dintre ultimele ei prietene, cîntărind-o cu răceală. Iar Giulia îi răspunse cu chipul ei de fată bătrînă, masivă, lipsită de îndoieli sau nelinişti.

— N-aş vrea să păţim una din figurile alea, se văită Paola.

— Figuri ? Ce figuri ? Ascultă : dacă vrei, întoarcem căruţa şi la revedere, rosti fizionomia neutră a Giuliei.

Rămaseră cu ochii la serpentinele drumului, care se pierdeau în cîmpie. Muchiile unor case ţărăneşti grosolane stăteau înfipte în lumina lăptoasă a dimineţii înaintate. Undeva, invizibil, hîrîia un tractor şi, în depărtare, începeau să se lumineze cîteva pete de pădure. Paolei cele două ore de mers cu maşina i se păruseră nesfîrşite.

— Băiatul din colibă e o rudă îndepărtată de-a mea ; foarte îndepărtată : e fiul unor veri ai verilor, dar tot rudă se cheamă că este, nu ? De ce ţi-oi mai fi spunînd-o odată, că ţi-am povestit-o deja de zece ori ? reluă cu docilitate Giulia. În pofida tăcerii şi senzaţiei de gol, controlă dacă a închis bine portierele maşinii. M-am gîndit că şi lui Carlo al tău i-ar prinde bine să stea vreo cîteva zile aici. Fratele Filiberto e un înţelept şi un om cultivat, el zice că a uitat tot ce ştia, dar cine poate spune care e adevărul ? Nu ţine predici, îi lasă pe copii să accepte singuri regulile abaţiei. Trebuie doar să dea o mînă de ajutor la bucătărie şi să trăiască separat băieţii de fete, se înţelege. Pe urmă, că se roagă sau nu, asta-i treaba fiecăruia.

Paola examina marele zid de împrejmuire pe jumătate prăvălit, poarta dărăpănată, clopotniţa bondoacă pe care se afla un ceas solar, lustruit în mod ciudat ca nou. Dintre cărămizile noi îngrămădite în curte îşi făcu apariţia o pisică ; se arcui cu o lene studiată, apoi dispăru.

— Parcă fiu-meu se roagă ! Parcă el crede în lucrurile astea, se mai văită ea, regretînd

dimineața aceea care părea să se fărîmițeze fără un scop adevărat, dar totodată ușor nedumerită și cuprinsă de un grăunte de curiozitate amuzată care, tainic, începea să o încălzească pe dinăuntru și pe care nu voi s-o împărtășească.

— Poți să crezi sau nu, dar asta nu înseamnă că ai mai puțină nevoie decît ceilalți. Și Carlo, ce-o fi, după tine, crezi c-o fi altfel decît toată lumea ? Și, pe urmă, ce-oi fi crezînd tu că știi despre el, chit că ești maică-sa ? se apără Giulia fără urmă de reproș în glas. Cine-i cunoaște pe copiii de astăzi ? Rătăcesc printre idei ca puricii prin părul cîinilor. Treizeci de ani am fost învățătoare și pot să spun că știu mai puțin despre ei decît știam la început.

— Bine, doamnă profesoară, izbuti să-i zîmbească Paola. Hai s-o lăsăm moartă ! Nu facem decît să încercăm marea cu degetul.

Giulia bombăni ceva și se aplecă să-și curețe cu un deget de la mănușă vîrful prăfuit al pantofului.

Călugărul venea îndărăt, la deal, pășind îndesat în urma roabei. Fruntea și obrajii îi erau prinși într-o țesătură de riduri minuscule, arse de soare, iar mîinile îi erau tăbăcite de muncă. Lăsă roaba și își șterse fruntea cu mîneca. În picioare avea niște sandale ca vai de lume.

— Mai am de tras încă o lună cu pacostea asta, explică gîfîind. În sărmana asta de abație părăsită două ziduri din trei erau putrede.

Se lăsă pe vine cu una din mișcările acelea neașteptate de-ale lui, înaintea unui strat cu trei rînduri de conopide. Din străfundurile rasei de pe el scoase la iveală o pereche de foarfeci.

— Nu-i așa că sînt frumoase ? spuse rîzînd în vreme ce umbla cu foarfecele prin frunze și, cu gesturi iuți, așeza la loc pămîntul deranjat. Cu o salată din astea poți să trăiești și să muncești vreme lungă. Mîncare de țărani, dar și de cruciați.

— Sînt o rudă îndepărtată de-a băiatului, a lui Francesco, se hotărî Giulia, puțin rușinată, întoarsă spre coliba aceea din depărtare. Francesco poate că de-abia dacă-și mai aduce aminte de mine. Dar mama lui și cu mine am ținut întotdeauna foarte mult una la alta. Treceam pe aici și ce mi-am spus : de ce să nu-i fac o vizită ?

Călugărul o țintui cu ochișorii lui de faianță azurie, pipăind varza.

— Foarte bine ați făcut, zîmbi el apoi, bucuros. Aceasta este casa Domnului, nu a mea. Dacă nu o să vorbiți, o să luați masa cu noi, în bucătărie. E un băiat bun, Francesco. O să fac o omletă mare. Dar să nu vă mișcați de aici. Băiatul trebuie să sosească singur.

— N-am vrea să abuzăm, răspunse cu umilință Giulia.

— Chiar așa ? Foarte frumos, rîse călugărul. Atunci puteți să vă duceți pînă acolo, în spatele căsuței aceleia părăginite, drept înainte. E o prăvălie. Singura. Cumpărați niște pîine, eventual și ceva macaroane, dacă vreți să vă faceți pomană. În felul acesta, cine va sosi în urma voastră va mînca din ce ați adus voi. Hai, repede.

Se întoarse fulgerător cu spatele. Pisica reapăru pe dată dintre cărămizile noi și-l urmă cu salturi mici.

— E o figură ! Trebuie să aibă în jur de șaptezeci de ani. Parcă e o veveriță. Uită-te la el cum aleargă, spuse Giulia.

— Ce știi tu, mă rog, despre veverițe, i-o întoarse Paola. O porniră de-a lungul potecii.

În prăvălie era foarte frig. O bătrînă cu mănuși de lînă le umplu o pungă cu mai multe pîini mari, cu două kilograme de macaroane și un pachet de biscuiți.

— N-aveți cumva un tort ? O prăjitură ? întrebă Giulia.

— Tort ? se burzului deodată bătrîna. Ce, dă careva vreo petrecere ? Cum să visez eu la tort, pe vremurile astea ?

— Dar cozonacul acela ? arătă Paola, întorcîndu-se și controlînd sărăcia ce domnea pe rafturi, unde, cu excepția pîinii proaspete, totul părea să zacă de o veșnicie.

— Cozonacul, da ! Era vremea să-i sune și lui ceasul, rînji pofticioasă bătrîna și urmă. S-o fi bucurînd și părintele. Cîtă lume nu vine la dînsul ! Tinerii apar pe motocicletă, cu mare larmă, dar numai unul din zece dă pe aici, dacă dă, să-i cumpere ceva. Cîte unul i-o fi lăsînd poate vreun ban : dar, nefericitul de el, banii ori îi dăruiește ori îi cheltuie pe cărămizi. Cărămizi și iar cărămizi. De parcă din mînăstirea asta ar trebui să iasă un alt Sîn'Petru. Și pentru cine, întreb eu, dacă de prin părțile astea și-au luat tălpășița pînă și trîntorii ?

Numără restul în palma Giuliei, măsurînd-o cît se poate de bănuitoare.

— Vara trebuie să fie frumos pe aici, făcu Paola o încercare.

— Frumos ? Ce-o fi frumos la un șes ca ăsta ? Trebuie să fii învechit ca o castană uscată ca să găsești ceva frumos aici, se împotrivi bătrîna.

— Așa mi s-a părut, încercă să reziste Paola.

— Domnii găsesc întotdeauna că la țară e frumos, nu se dădu bătută bătrîna, scîrbită. Sosesc, se instalează, mănîncă în pădure, murdăresc tot și pleacă înapoi mulțumiți. În urma lor nu mai cresc nici ciupercile otrăvitoare.

Giulia rîse, iar bătrîna o cîntări cu o privire înrăită, molfăind din gingii.

— Știți cînd era frumos pe aici, doamnă dragă ? se îndreptă ea din spatele tejghelei. Cînd eram simpli și nu știam cum e lumea, mergeam cu toții la sapă, bărbați, femei, copii, ne culcam cu spinarea ruptă și cu burta goală, dar nimeni nu suferea de insomnie. Am un fiu la oraș, care în fiece seară lăsată de la Dumnezeu trebuie să înghită două pastile ca să poată dormi. Pe vremuri aici eram cu toții mai mult sau mai puțin rude, vorbeam unii cu alții și fiecare știa ce duce celălalt în desagă. Acum doar tractorul dacă mai vorbește. Iar cine n-are tractor s-a dus nu se știe unde, să-și ascundă sărăcia. Dar ce-oi fi povestind eu prostiile astea, cui îi folosesc ? Mîine-poimîine mă bagă în groapă, cu necazurile mele cu tot. Cine poate să se veselească n-are decît să se veselească.

— Trăiţi singură ? întrebă Paola.

— Cei pe care nu i-am înmormîntat şi-au luat valea. Trăiesc şi eu cu morţii, care, dacă mă gîndesc mai bine, pot spune că îmi ţin chiar tovărăşie. Fecioru-meu îmi spune : pune-ţi telefon şi te chemăm noi, rîse cu răceală bătrîna. Ca să ne spunem ce ? Veniţi repede că dau ortu' popii ? Hai că e de rîs !

— Şi eu am un băiat. E bine rostuit. Are douăzeci şi şapte de ani. Mi-ar plăcea să se însoare cu o fată de prin părţile astea, spuse Paola pe un ton mai liniştit.

— Un băiat de însurat ? Nu vă credeam aşa de bătrînă, se uimi cealaltă, deodată curioasă. Atunci ţineţi-l din scurt. Aveţi grijă de el şi scoateţi-i ideea asta din cap. Femeile de azi, dragă doamnă, au mai multă trufie decît răbdare şi mai multă obrăznicie decît prevedere. O fată din părţile astea ? Dar matale, dragă doamnă, chiar că eşti picată din cer. În văile astea puţinii ţărani care au mai rămas au trebuit să se potcovească cu africane ca să-şi facă şi ei o pîrlită de familie. Iar cu unele africane o fi bine să te culci, dar de mîncat, e sigur că mănînci prost. Căci dacă femeia nu ştie să-ţi facă un colţunaş de Crăciun, atunci mai bine stai singur cuc. Bieţii bărbaţi, mor cu toţii înaintea noastră. Asta-i lumea văduvelor, de-aia merge alandala. Cumpăraţi bomboane dintr-alea, părintelui îi plac. Sînt cu genţiană, dreg burta.

Paola examină bomboanele. Şi ele păreau să stea închise de o veşnicie în hîrtiuţele lor decolorate.

— Aţi fi rude cu băiatul de stă la părintele, nu-i aşa ? investigă bătrîna. Din cînd în cînd îl văd trecînd pe aici prin faţă, cu picioarele alea lungi de-ai zice că aleargă singure. Are noroc. Părintele e de o bună dispoziţie fără seamăn, ar şti să aline şi un cîine rîios. Chiar aşa : cine se roagă e mai tare decît ceilalţi. Spun asta deşi n-am avut niciodată aplecare spre aşa ceva. Dacă era stareţ, puteam să-i fiu îngrijitoare. Dar aşa, se pare că nu e voie.

— O să mîncăm acolo. Dar băiatul nu e fiul meu. Fiul meu n-are nevoie de nimeni, spuse Paola.

— Să nu-l lăsaţi să se însoare, nu-i dădu nici o atenţie bătrîna. Să nu faceţi o crimă ca asta. O sută de ani de aci înainte n-ar trebui să se mai nască nici un om. Asta-i adevărul. Nici chiar părintele n-ar putea spune că n-am dreptate. Nu vă fie, mă rog, cu supărare.

Cum ieşiră cele două femei, răsuci de mai multe ori cheia în uşa prăvăliei. Era douăsprezece fix.

Şedeau în curtea abaţiei în aşteptarea unei chemări, a unei prezenţe. Alte pisici îşi făceau apariţia cu prudenţă. Ici şi colo Paola întrezări semnele muncii părintelui, un zid răzuit, o fereastră cu cercevele noi, un portic în care roşul cărămizilor mărturisea renaşterea lui trudnică şi umilă.

O linişte de vată mocnea în jur.

— Parcă ne-am rebotezat de stăm aşa mute şi nemişcate, bombăni Giulia.

Paola încercă să moduleze un fluierat ușor, și atunci glasul îndepărtat al călugărului începu să le conducă pe o scară, printr-un coridor umed și întunecos, pînă la bucătărie. Era o bucătărie mare, cu scaune, bănci, damigene și cutii stivuite în cîte un colț, cu tigăi înnegrite, pisici cocoțate pe masă, într-o mare dezordine prietenoasă.

Băiatul cu pricina, Francesco, tocmai tăia conopida. Le examină clipind din pleoapele lui prelungi și blonde. Era înalt și deșirat, cu barba nerasă.

— Sînt mătușa Giulia. Mai mult vară decît mătușă, dacă ne luăm exact după rudenie. Nu-ți aduci aminte de loc ? Ultima dată ne-am întîlnit la o nuntă. Sau la o înmormîntare ? Dumnezeule, te-ai făcut o prăjină ! Vocea femeii se pierdu într-un chițăit.

Francesco încuviința din cap, roșind. Mîinile continuau să taie atent conopida.

— Asta se mănîncă crudă, înainte de omletă, explică părintele Filiberto, foindu-se între masă și sobă. Bravo : dați încoace pîinea, iar celelalte băgați-le în dulap. Macaroane ? Strașnic, mulțumim frumos.

Francesco gîjîi dregîndu-și glasul :

— S-a întîmplat ceva ? Mama ? A spus ceva ?

— Nu, nu, se grăbi Giulia, căutînd cu prudență un colțișor de scaun liber. E totul bine. Treceam pe aici și ce mi-am zis ? Hai să vedem cum se descurcă Francesco al nostru. Cu maică-ta n-am mai vorbit de o lună. Vrei să-i telefonez ?

— Cu atît mai bine. Nu, nici vorbă de telefon, zîmbi băiatul cu un aer istovit. Mîine sau poimîine mă întorc acasă. De cîtă vreme sînt aici, părinte ? De șapte, de opt zile ?

— N-ar trebui să-mi spui părinte. Nu sînt preot, de cîte ori să-ți mai zic ! vorbi răbdător călugărul. Apoi dădu drumul rîsului aceluia al lui, melodios și totodată înăbușit. Răsturnă gălbenușurile peste verdeață și amestecă totul cu îndemînare, zicînd : De cînd ești aici ? Nu știu. Calendar ori contabilitate nu țin în bietul meu cap. Nu-i de-ajuns ziua de azi ? Pentru mine orice dimineață e duminică.

Paola mută cîteva pahare, furculițe, cuțite, așezîndu-le ordonat pe mușama.

— Mulțumesc, dar nu faceți pe gospodinele aici, o luă la zor, cu o încruntare voioasă, călugărul. Mai degrabă spuneți-mi : ați observat careva dacă am pus de două ori sare în omleta asta ? Uit mereu. Chiar că n-aveți ochi, voi trei. Nu-i nimic : o să mîncăm mai sărat. La masă ! Și liniște.

Își aplecară capetele deasupra farfuriilor, într-o rugăciune mută, apoi își împărțiră mîncarea, servindu-se fiecare din tigaie și din castronul în care Francesco pregătise conopida. O pisică făcu o săritură, încercînd să se strecoare printre crătiți. Călugărul o înșfăcă prompt de ceafă. Era un animăluț alb pătat cu negru, subțire ca o așchie ; făcu o tumbă vertiginoasă prin aer și căzu moale, la loc, cu un triplu salt mortal.

— Îi place. E altfel decît frații ei. E o pisică acrobată. Bună de dus la circ, explică părintele

ducîndu-şi însă pe dată un deget la gură pentru a reinstaura tăcerea. Degetul lui de toval întunecat, unghia aceea mîncată de trudă o înduioşară pe Paola.

— Nu rămăseseră două portocale ? întrebă după un lung răstimp, cu un fir de voce, Francesco.

— Ia-le. Împărţiţi-le între voi. Vinul ăsta are gust mai degrabă de oţet decît de struguri, nu-i aşa ? Dar eu nu mă pricep. Şi, pe urmă, pe vremuri, vara, cît ţinea munca la cîmp, ţăranii beau numai apă cu oţet. Fac cafeaua, rîse călugărul. Pe urmă spăl vasele. Nu protestaţi. Nu vreau să aud nici o vorbă. Spălatul vaselor te ajută să meditezi, ca şi rasul bărbii. Acum, dacă vreţi, puteţi să şi vorbiţi.

Cele două femei şi Francesco se studiau, fără a face vreo mişcare. Prin fereastră se prelingea o rază înceţoşată de soare care le convinse totuşi pe pisici să se alinieze în faţa geamurilor pentru a o primi din plin.

— Încă trei luni şi am terminat, îşi rumegă vorbele Francesco. Dar cine ştie dacă voi căpăta vreodată pasiunea aceea prin care devii un medic adevărat. Iar dacă n-o capăt, maică-mea înnebuneşte, nu mai înţelege nimic. Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să mă predau.

Călugărul se prefăcea că nu ascultă, umblînd grăbit între chiuvetă, dulap şi aragaz.

— Copii, copii, spuse apoi cu voce senină. A munci înseamnă a crede, a gîndi binele şi a-l face. Şi a medita în linişte, care este prima dintre rugăciuni.

— Lumea a devenit atît de brutală. Tineretul, mă refer la cel bun, este speriat, îndrăzni Paola. Trebuie s-o fi citit pe undeva.

— Oh, eu habar n-am, rîse părintele Filiberto. Nu ştiu absolut nimic despre lume. Cine soseşte aici, vine ca să facă binele, să afle binele, să primească binele. Atunci cum pot eu să ştiu şi să judec celelalte lucruri ?

— Dar dumneavoastră aţi trăit în lume. Aţi fost un om important, care ştia şi comanda, îi scăpă Giuliei.

Părintele Filiberto ridică o lingură picurînd de apă şi făcu un gest de parcă ar fi şters totul.

— Important ? Şi cine, mă rog, este important ? În care lume ? răspunse, apoi continuă liniştit : Uitaţi-vă la mine. Sînt un biet benedictin dreptcredincios. Urmez regulile, reguli sfinte. Iubesc regulile acestea. Poate că par un amărît fără o fărîmă de minte în cap. Dar există mînăstirea unde stai laolaltă cu alţi cincişase amărîţi ca tine şi atunci bagi de seamă că, împreună, aceştia devin o taină, un model. Din acel moment poţi merge mai departe şi singur, păstrînd apoi taina aceea, modelul, care se preface în fericire.

— Asta pentru că, printre altele, sînteţi şi puternici, îndrăzni Paola.

Părintele Filiberto se umplu de zbîrcituri, apoi se scutură şi se răsuci într-un hohot de rîs prietenos.

— Nici vorbă, răspunse apoi cu o voce cît se poate de liniştită. Există biserica puterii şi există biserica tainei. E de ajuns să crezi. E de ajuns să înţelegi. Nu-i greu deloc.

Giulia ședea încruntată, iar tînărul Francesco nu-și mai ridica ochii de pe masă.
— Credință și iar credință, silabisi călugărul.
— Și ce anume e credința ? se auzi glasul băiatului.
— E un vînt, se lumină părintele Filiberto. Un vînt care te împinge, un vînt pe care îl ai înăuntrul tău. E de ajuns să accepți să crezi. Tu accepți și ești. Dacă te oprești, nemișcat, te apleci asupra ta însuți, iată că simți vîntul acela. Blînd și atotputernic.
O tăcere neașteptată îi strînse pe toți în cochilia ei.
Paola reluă :
— Însă lumea continuă să sperie pe mulți dintre copiii ăștia. Cel care nu știe să atace își dă seama că el nu contează aproape de fel și rămîne chircit locului.
Nu avea chef să vorbească, se simțea golită pe dinăuntru, dar totodată se temea și de căderea ei obișnuită de la ceasul acela. Își luă curaj :
— Dumneavoastră ce sfat i-ați da unui tînăr ? De exemplu, dacă ar vrea să se însoare ?
Părintele Filiberto legăna din cap zîmbind. Înainte de a răspunde își aținti privirile în depărtare.
Apoi :
— Dacă este însurat, i-aș spune : rămîi credincios. Dacă nu este însurat, i-aș spune : rămîi neprihănit.
Se ridică, mută cu zgomot niște tacîmuri ; pisicile părăsiră pervazul ferestrei, sărind una după alta pentru a se așeza roată în jurul lui.

— Acum beți-vă cafelele. Trebuie să fie cele mai oribile de aici și pînă în Abisinia. Aveți îngăduință cu un biet om, rîdea din nou călugărul, turnînd cafeaua.
Francesco izbuti să-și înăbușe ezitările :
— Părintele mi-a povestit că pe dealurile astea, cu mai puțin de o sută de ani în urmă, existau treizeci, dacă nu patruzeci de mînăstiri. schituri sau abații.
— Sigur că existau. Și mai existau și vii minunate, castele, mori și păduri cu urși, cu vulpi și cu cocoși sălbatici, preciză cu voioșie monahul. Erau și botezuri, era năpasta cu tîlharii, era multă neștiință, iar din zece copii, șapte mureau la naștere. Lumea nu poate să nu se transforme. Omul, însă, este mereu același.
— Așa povestea nu se sfîrșește niciodată, îngînă trist Francesco. Omul face alți oameni și pe urmă moare, ceilalți oameni fac și ei la rîndul lor alți oameni care apoi mor. Iar lumea trăiește fără să se gîndească la lucrul ăsta.
Monahul clătina amuzat din cap. Spuse :
— Moartea este numai o cotitură. Stă acolo ca să-ți aducă aminte că ai datoria să trăiești, să știi să trăiești, să recunoști taina pe care viața a primit-o de la Dumnezeu.
— Mînăstirile au dispărut pentru că nici biserica nu mai găsește tineri cu vocație, răsări Paola.
— O fi așa, n-o fi așa... răspunse vesel monahul. Dar cum pot eu judeca dacă este mai bună acea biserică ce se umple de oameni sau aceea care se alcătuiește în inima omului ? Este mai aproape de Dumnezeu cel care, din pricina

unei anumite funcții, stă în casa parohială sau acela care își poartă parohia cu sine pe potecile lumii, pentru binele lui și al tuturora ? De altfel, eu habar n-am. Și n-am voie să mă dau drept judecător.

Bătu cu putere din palme.

— Știți ce nu-mi place mie ? rîse el. Că n-am să vă dau, acolo, un pumn de castane, să sară în tigaie. Se pare că a fost un an prost, n-am văzut nici urmă de castană.

— Îl salut eu din partea voastră. A dispărut pentru că acum încep orele lui de tăcere. Întotdeauna face la fel. Cînd ți-e lumea mai dragă, te întorci și nu-l mai vezi, zîmbi Francesco însoțindu-le spre potecă.

— Ai niște cearcăne care nu-mi plac de loc. Sper că nu clocești vreo febră ! Nu îngheți în coșmelia aia ? îl scrută cu severitate Giulia.

— Să înghet ? Nici vorbă ! se amuză o clipă tînărul. Am un sac de dormit atîta de gros. E acolo și o sobă electrică, dar nu-mi trebuie. Nu-i spune nimic mamei. Trebuie să mă hotărăsc să mă întorc, am s-o fac în curînd, dar trebuie să mă hotărăsc singur. Te rog.

Francesco își ținea mîinile împletite la spate parcă pentru a spune : să nu ne atingem. Apoi flutură timid una dintre ele, cînd cele două femei se instalaseră deja în mașină. În sfîrșit, începu să se retragă spre curte, bălăngănindu-se cu stîngăcie.

Giulia porni motorul și demară în liniște. Crăpăturile înghețate ale drumului sileau mașina să îndure mici dar continue hurducături.

Paola aruncă doar o singură privire distrată la soarele care stătea, prizonier sîngeriu, între cețurile înalte.

— Hei ! Alo ! Ce-i cu muțenia asta ? își pierdu răbdarea Giulia cînd reintrară pe asfalt.

— Ce e, ce e ! făcu Paola fără să se tulbure.

— Dacă nu altceva, măcar a fost o zi altfel decît toate celelalte. Nu ești de acord ? Nu vrei s-o recunoști ? Giulia nu reușea să ascundă în tonul ei un ușor resentiment. O zi importantă. N-a fost vreme irosită în zadar, cum te temeai tu așa de tare. Sper că recunoști. Paola zîmbi, dădu afirmativ din cap.

Răspunse :

— Sigur. O zi importantă. Poate chiar prea, dacă mă gîndesc mai bine.

— Cum adică prea ? Prea cum ? Ce vrei să spui ? deveni brusc bănuitoare cealaltă.

Paola scoase un oftat de resemnare. Încercă să adune laolaltă crîmpeiele nenumăratelor senzații fugare de peste zi.

— Vreau să spun că te simți plin. Prea plin. Asta-i tot, răspunse măsurîndu-și fiecare cuvînt. Vreau să spun că poți simți cum ți se învîrte capul, deoarece capul poate să ți se învîrtă și de prea bine, și de prea multă pace, nu știu dacă mă înțelegi. Și uite așa îți dai seama că nu ți-ai folosit niciodată creierul, simțirea...

— Dar și tu ! Să-i vorbești de însurătoare unui călugăr ! se porni să divagheze Giulia. Ce-ai fi vrut să-ți răspundă ? Începi să faci o fixație.

— Adevărat, consimți cu seninătate Paola. O fixație, dar din convingere. O fixație justi-

ficată. De fapt căsătoria asta e singurul subiect care mă privește. Și cu asta, basta.

Giulia nu mai era atentă, conducea cu dezinvoltură de-a lungul serpetinelor în coborîre.

— Bietul Francesco, mormăi ea. Să sperăm că mai devreme sau mai tîrziu o să-i vină mintea la cap. Maică-sa nu aude și nu vorbește decît de asta : pentru ea, să aibă un fiu doctor e raiul pe pămînt. Pînă la urmă o să înnebunească. Și cine poate spune că n-are dreptate ? După atîtea sacrificii și după cît a strîns cureaua !

— Tot văduvă și ea ? întrebă Paola fără curiozitate.

— Nu. Bărba-su s-a făcut nevăzut. Ca la carte, adăugă Giulia cu tipicul ei dezgust. A dispărut acum zece-doisprezece ani. Genul arătos, care schimbă două cămăși pe zi și trei slujbe pe an. Vinde pe ascuns mașina, televizorul, trei coliere de-ale nevesti-sii și își ia tălpășița. A trimis o ilustrată din Uruguay în care scria : iertați-mă. Un netrebnic ! Și ea a tras ca un măgar.

Paola cugeta. În cele din urmă zise :

— Un fiu medic este obligat să întîlnească tot soiul de lume bună. Toată ziua la spital sau într-altă parte. Familii întregi. Oameni cărora ajunge să le cunoască orice meteahnă, care îi spun sute de povești. Un fiu medic este obligat să se însoare. Are prea multe ocazii. Ți-e mai greu să-l aperi. Cine știe dacă e mai bine sau mai rău.

Giulia nu căzu în plasă. Se mulțumi cu o scurtă privire batjocoritoare. O mașină le depăși claxonîndu-le cu furie. Întunericul cobora în valuri tot mai dese. Un șir tremurător de luminițe îndepărtate unduia de-a lungul crestelor de deal.

Paola începu să rîdă de-adevărat și, deși știa dinainte că se va căi de nerăbdarea care o zgîndărea, nu voi și nu putu să tacă :

— Ce mi-ar mai fi plăcut Francesco dacă ar fi fost o Franceschina sau Franceschiella. Plăpîndă, dacă vrei, prea delicată, dar mi-aș fi luat-o acasă, în poșetă. Nu, Giulia : te rog. Nu zice nimic ! Stai cuminte și condu acolo !

— Poți să juri că n-am să spun nimic, reacționă prietena, înșurubîndu-se furioasă la volan. Și ce-aș putea spune ? Că nu ți-ar strica nici ție cîteva zile la mînăstire ? Tu, mîine-poimîine, tragi lozul cîștigător, iar eu trebuie să stau, să mă uit și să tac.

Paola se cufundă în propria-i tăcere.

Simțea cum, în imaginație, luminița aceea tainică din ea capătă consistență. Fremăta și își sufla la ureche : Paola, o să găsești tu fata care-ți trebuie, poate că o să găsești cu duiumul, dar se prea poate să trebuiască s-o alegi dintre cele care au încasat deja lovituri de la viață, vînătăi de la oameni, care au primit șuturi, au fost părăsite și au cunoscut singurătatea ca un cîine rîios și care, atunci cînd dau de bine, știu să se bucure cu adevărat de o mîngîiere.

4

DE LA FEREASTRA SALONULUI femeia privea cu atenţie ramurile cele mai înalte ale teiului care marca marginea aleii. Poposeau pe el sute de vrăbii, doritoare să nu scape ultima rază a asfinţitului. În serile de iarnă, acesta era un moment pe care Paola încerca întotdeauna să nu-l piardă. Vrăbiile evitau cea mai mică legănare ; în fiece clipă soseau altele întîrziate, părăsind singurătatea unei antene de televiziune sau a unui coş de acoperiş. În zbor fulgerător, dar aşezîndu-se cu precauţie, se aliniau lîngă celelalte. Ramurile le susţineau formînd festoane sau ciorchini, într-o decoraţie bizară de griuri cu negru.

Apoi se întîmpla lucrul aşteptat : în lumina acum stinsă, vrăbiile săgetau în rafale succesive, în frenetice rotaţii cereşti pe dată fărîmiţate. Atunci ramurile puteau încremeni în sfîrşit în tăcerea lor nocturnă.

Paola oftă. Aprinse lampa de lîngă fotoliu. Se aşeză. Redeschise romanul acela poliţist prea căznit. Protagonistul, un detectiv spaniol, Pepe

Carvalho, nu-i plăcea : nu făcea decît să se fîţîie între cocktail-uri şi anchete istovitoare. Şi, pe urmă, încă de la primele pagini, tinerii asasini se arătau a fi doar nişte bieţi amărîţi, bucuroşi să se joace cu un pistol şi să umble cu maşina. De aceea Paola luă din nou carnetul şi citi.

Deci : „Dorindu-vă o căsătorie fericită, vă trimitem gratuit nouă mii de propuneri de toate vîrstele, condiţiile, exigenţele, dorinţele, sănătăţile, locuinţele şi aspiraţiile. Seriozitate garantată. Nu uitaţi : *Casa fericită* — oricînd binevenită !“

Nouă mii de propuneri.

Paola trase o smîngălitură furioasă cu creionul pe hîrtie. Notiţa aceasta copiată dintr-un ziar ocupase timp de două săptămîni prima filă a carnetului şi multe dintre speranţele ei. Nouă mii de propuneri ! Seriozitate garantată ! Pînă cînd sosise catalogul *Casa fericită* cu toate tristeţile lui, cu mizeria, cu ipocriziile lui încîlcite sau mişcătoare sau şirete, şi cu acele cîteva chipuri fotografiate nu se ştie bine cînd, ochi lipsiţi de lumină, nasuri, frunţi şi pieptănături retuşate jalnic. Un moment cu adevărat prost pentru Paola care acuma vru să şi-l reamintească pe îndelete : speranţele nelalocul lor n-au decît să-şi primească pedeapsa cuvenită.

Întoarse pagina. Citi din nou.

Nu, nu-i nimic de făcut cu Barbara aceea, fata unei prietene de-a nu ştiu cărei alte prietene de-a Giuliei, că doar n-am înnebunit ! Cum e posibil ca la douăzeci de ani să-ţi tai şi să-ţi recoşi urechile ca se arate mai apropiate

de cap ? Dar ce-am ajuns ? Cîini-lupi, cățeluși de circ ?

Prin perete pătrundeau scîrțîiturile puternice ale unei noi coloane sonore de-a lui Carlo. Poate niște vechi mașini de război. Poate asediul vreunui castel medieval, cu împăratul și cu prințesele lui, cu sfetnici necredincioși și cu vreun cavaler luptîndu-se cu balaurul. Încă un film de aventuri. Cu atît mai bine !

Continuă. Carnetul îi punea iarăși dinainte încercările născute dintr-un avînt de bucurie, dacă nu chiar din convingere, și eșuate lamentabil.

Uite și campioana ! Domnișoara Manola, secretara dentistului. Vina e a mea că am pus ochii pe ea cînd plăteam blestemata de notă. Vina-i a mea că mă expun de parcă aș fi făcut ochi ieri. O tipă corectă, Manola asta, să spunem curățică, nimic special, dar arată bine : deși, dacă e să-i scoți halatul, zici că e un măturoi. Și cînd colo ? Cine știe ce m-a apucat să-i vorbesc așa de deschis. Îmi vine să-mi mușc mîinile. Ce hohot de rîs mi-a trîntit mutra aia de luat la palme : bine, doamnă, dar eu am o slujbă, cîștig bine, dacă vreau îmi fac de cap în fiecare noapte pînă la trei fără să cer voie nimănui ; duminica mă duc la schi, iar vara, în vacanțe, fac ce-mi place fără a trebui să mulțumesc cuiva pentru asta ; nu-mi trebuie mie un bărbat ca să mi se învîrtă prin casă ; cel mult mi-ar trebui o nevastă, o guvernantă, care să-mi facă toată treaba și să nu scoată o vorbă ; ultima persoană de pe lume de care aș

avea nevoie ar fi un bărbat, cu pretențiile, cu văicărelile și, eventual, cu durerile lui de burtă !

Scîrțîiturile de dincolo de perete crescură pentru a tuna într-o serie de răgete amenințătoare : poate că asediatorii tocmai se cățărau pe zidurile castelului, poate că li se turna în cap ulei încins și că erau primiți cu salve de archebuze. Fluieratul lui Carlo anunță, eliberator, sfîrșitul.

Paola se gîndea : umblu de colo-colo ca o tîmpită. Dacă aș fi detectiv, ar trebui să-mi spun : ai greșit prima mișcare, iar odată greșită prima mișcare, ea devine mama tuturor greșelilor posibile. Mă învîrt în gol ca mașinuțele de la bîlci, izbindu-mă cu botul cînd ici cînd colo. Nu am un plan, o linie directoare, un program. Dar ce și cum anume să programez ? Desigur, cînd te pornești mai trebuie să ai și noroc. O știe pînă și un lunatec. Însă carnetul tot nu-l arunc. Trebuie să i-l dăruiesc mătușii Fedora care, astfel, va avea satisfacția de a mă critica la sînge.

Fără nici un chef, își mai aruncă o ultimă privire asupra paginilor. Mai exista acolo o notiță. Se referea la Ginetta, douăzeci și trei de ani, fata administratorului blocului. Mai boită decît o paparudă. Cînd se așează pe canapea, se dezgolește pînă la buric, ca să pară degajată. Și vocea : parcă ar tot porunci.

Fluieră. Carlo răspunse.

— Vrei un vermut ? Sau o cafea ? Dacă-ți convine, dacă nu e prea tîrziu, îi propuse ea.

— Cafea, cafea, ia-mă și du-mă la ea, fredonă el prin perete.

Închise carnetul în dulăpiorul așa-zis secret. Se duse la bucătărie. Întunericul o liniștea, învăluind-o ca într-o vată. Zilele acestea de iarnă îi plăcuseră întotdeauna. Parcă încetineau fuga vieții și făceau să dospească intențiile. Între o ceață și alta, între minusculele reflexii despre frigul acelei clipe și despre frigul tot mai legendar din anii de demult, plini de zăpezi, o ființă ca ea putea să continue să existe dăruindu-și speranțe mici dar nu zadarnice : petuniile din aprilie, în ghivecele cu pămînt proaspăt de pe balcon, ideea unei călătorii, însă a uneia blînde și încete, precum acele trei zile îndepărtate petrecute în Camargue, unele intenții firave pentru vara următoare, dorită dar îndepărtată tocmai cît trebuie.

În picioare, dinaintea aragazului, aștepta să fiarbă cafetiera. Ca întotdeauna, pipăi cu ambele mîini, cu o gingășie plină de scrupulozitate, punctele acelea de la rădăcina sînului unde ar fi putut să mocnească un nodul periculos. Se liniști. Atunci băgă de seamă că nu știe să gîndească, nu știe să construiască o gîndire într-adevăr solidă, concretă, totuși zîmbi placid în sinea ei. Întîlnirea norocoasă se lasă întotdeauna așteptată, își repetă ea cu clemență.

Băiatul întredeschise ușa camerei. Lumini înăbușite fulgerară dinspre siluetele întunecate ale instrumentelor. Rămase pe loc și își bău cafeaua în picioare.

— Astă-seară nu-mi vine nici cea mai mică idee pentru cină, declară Paola pe un ton liniștit.

— Dacă n-ai obișnuitele languste, merg și două ochiuri, zîmbi el.

Femeia îl observa în penumbră. Chipul tras al tînărului părea că se topește pentru a da cît mai multă viață ochilor acelora de tăciune aprins.

— Ce o să faci cînd o să fii mare ? oftă Paola, cu voioșie, însă, pentru că alinarea blîndă a acelei clipe îi învăluia pe amîndoi, despărțindu-i de restul lumii.

— O să mă scot la plimbare : dar în lesă, poți fi sigură, glumi el.

— Tu nici nu latri, nici nu muști, îi reproșă femeia.

Carlo făcu o strîmbătură. Rezemat de tocul ușii, amîna ultima gură de cafea.

— Și de ce, mă rog, ar trebui să latru ? De ce ar trebui să mușc ? făcu el amuzat, prefăcîndu-se că acceptă provocarea.

— Uite de-aia ! Pentru că așa a fost de cînd lumea, se necăji Paola. Pentru că așa e viața.

— Care viață ? Viața cui ? Viața după cine ? negă el. Tăciunii ochilor avură o scurtă străfulgerare, dar se stinseră pe dată.

Paola își stăpîni un fior. Pentru că îl iubea. Și pentru că el o intimida. Pentru că ar fi vrut să-l simtă înotînd în propriile ei vine. Simți nevoia de a-l lua în brațe și de a-l strînge, nevoia de a fi luată în brațe și strînsă. Pe tăcute. Fără vreun alt sens în afară de acea îmbrățișare.

— N-ai nasturi de cusut ? îl întrebă ea.
— N-aş şti să-ţi spun. Vrei să-mi smulg unul ?
— Of, Carlo.
El negă cu un zîmbet ascuns.
Apoi întrebă :
— Detectivul ăla al tău iar bea al nuştiu-cîtelea Durango ?
— Nu. Şi-a schimbat cocktailul, pufni femeia. La pagina o sută doi s-a întors la Kentuky Colonel. Ce-o mai fi şi asta, nu ştiu. În schimb, nu descoperă boacă. Nimeni nu mai ştie să scrie romane poliţiste.
— Pentru că scriitorii se copiază unul pe altul, rîse el. Şi cei mai tîmpiţi copiază din filmele de televiziune.
Dorinţa de a-l lua în braţe mai stătea încă la pîndă. Se mărgini să ia doar ceşcuţa din mîinile tînărului.
— Mai lucrezi astăzi sau ai terminat ?
— Ce fac eu se numeşte lucrat ? se veseli el destins. Bine ! Hai să-i zicem aşa ! E mai simplu. Ba mai mult : devine aproape o treabă serioasă.
Pupilele de tăciune se contractară. Paola suferi, deşi prevăzuse reacţia.
— Lucru sau ce altceva o fi fiind, la asta taică-tu ar fi rămas cu gura căscată, nu putu ea să se abţină.
Băiatul aprobă dînd gînditor din cap.
— Taţii au noroc. Pentru că se ţin departe. Nu participă, spuse el pe un ton forţat.
— O, dacă e vorba pe-aşa, şi tu te ţii departe de orice şi prea multe lucruri se ţin şi ele

departe de tine, îşi adună puterile Paola, deşi nu prea bucuroasă de izbîndă.
Ochii întunecaţi ai băiatului se aţintiră asupra ei, cercetînd-o.
— Dacă n-aş fi fost eu, te-ai fi remăritat ?
Paola simţi un gol în stomac.
— Ce ştiu eu, răspunse cu bruscheţe. S-a întîmplat că n-am întîlnit pe nimeni, n-am avut niciodată prilejul să mă întreb lucrul ăsta. Dar ce te-a apucat ? Eu nu fac parte dintre văduvele care povestesc pînă la moarte miile de propuneri primite şi refuzate de ele, vai de capul lor.
Ca răspuns primi un hohot de rîs.
— Mă socoteşti învechită ? Hai, spune-o îl sfidă Paola.
— Ba eşti cum nu se poate mai modernă. Toţi sîntem cum nu se poate mai moderni, sîntem ultramoderni, postmoderni, ripostă Carlo.
— Încerc numai să nu exagerez. Trebuie să ştii să intri în baie fără să stropeşti în jur, spuse Paola, deja nesigură.
— Îţi pare rău că n-ai un fiu funcţionar la bancă ? murmură el.
Paola avu o reacţie bruscă :
— Dar ce e astăzi ? Ziua neroziilor ?
În gîtlejul tînărului undui acelaşi hohot de rîs.
— Tu eşti minunat. Eşti geniul vieţii, se repezi Paola aproape mîncînd cuvintele, din pricina unor spaime neaşteptate şi ascunse. N-aş da o unghie de-a ta pe un kilogram de smaralde.

Mîna foarte palidă a tînărului se ridică, oprind-o.

— Mai am ceva de terminat. Ceva scurt. Pe urmă trebuie să mă uit la un documentar de o jumătate de oră, la 18,50. Ghețari și cîini eschimoși, spuse Carlo deja absent. Dar dumneavoastră puteți să vă duceți la langustele dumneavoastră, doamnă vivandieră.

— Domnul va fi servit.

— Nu uitați, vă rog, șampania. Datată, cum bine știu toți detectivii care trag la măsea.

— Stridiile le-aș păstra pentru mîine, dacă excelența voastră n-are nimic împotrivă, se jucă Paola.

— Dar curcanul umplut cu castane ?

— E prea americănesc.

— Și înghețata cu căpșuni ?

— Tocmai sosește pe linia moartă, rîse fericită Paola.

— Și dacă totul pe lumea asta ar fi relativ ? fulgeră Carlo cu o voce severă.

— Da, dar bine dat prin mașină, strecurat și amestecat cu scrumbii, devine digerabil, ciripi Paola.

— Văd că sînteți bine pregătită, doamnă vivandieră. Acum, fiecare la locul lui și Cel atotputernic fie cu noi.

— O, dragule !

— Calm, cuvioaso, încheie Carlo închizînd ușa în urma lui.

— Mergeți cu Domnul la bucătăriseală. Gazele la maximum ! Ne vedem peste două secole.

Se refugie la bucătărie, lăsă ceașca din mînă, se rezemă cu fruntea de geamul înghețat. Își simțea în piept respirația tăiată, dar avea și un chef teribil de-a urla : un urlet lung, disperat, fără motiv și fără oprire, plin de nevoie de dragoste așa cum izbutesc numai nou-născuții.

De îndată, nu știu ce rîs lăuntric, ironic, se stîrni în ea, o săgetă, mustrînd-o, pînă ce, repede, izbuti să o readucă la echilibrul din totdeauna.

Hotărî să mai rămînă un moment nemișcată în spatele ferestrei, cu ochii pironiți în noaptea care confunda deja duhurile copacilor cu frînturile de acoperiș și cu hăurile negre.

Simțea, înăuntrul fiecărei picături de sînge toate vîrstele și toate chipurile fiului ei, privirea lui de întuneric, voioșia lui neexplorată. Le legănă pe toate cu dăruire.

5

— ASTĂZI AVEM COLȚUNAȘI, tăiței, frecăței, găluști. Totul preparat în casă, turui fata dintr-o răsuflare, fără să le privească. Felul doi, grătar, friptură la tavă, mămăligă cu costiță de porc, mămăligă cu ciuperci. Și vinul este tot de-al casei : un Barbera făcut de noi, anul ăsta. Cunoscătorilor le place.

Își coborî ochii sfredelitori. Ținea mîinile încleștate, sub șorțul ca zăpada. Era uscată, cu pielea transparentă ca de ceară. Așteptă, încruntată.

— Nu știu niciodată să aleg. Împiedicată mai sînt ! Ia vezi tu, se predă imediat Giulia.

Fata reîncepu :

— Patroana s-a sculat azi dimineață cu gîndul să facă un zabaione *. E convinsă că nimeni pe lume nu-l face ca ea. Așa s-a nimerit. Cui nu-i place zabaione îi putem oferi budincă, cu alune, cu ciocolată, cu bezea.

Așteptă o clipă, tot fără să le privească, apoi se întoarse cu sprinteneală și se îndepărtă șerpuind printre mese.

---

* Cremă din gălbenuș de ou și zahăr, diluată cu vin de Marsala (n. tr.).

— După mine fata asta e una dintr-alea pe fruntea cărora scrie : vreau să fiu lăsată în pace, o catalogă Giulia cu ostilitate.

Paola își reproșa deja : ce-oi fi căutînd eu aici, de ce mă las mereu atrasă de propunerile altora, în vreme ce ar trebui să alerg cine știe pe unde, poate prin China ! Nu fac altceva decît să-mi pierd timpul, iar timpul pierdut este trup din trupul omului.

După această autopedepsire secretă, izbuti totuși să se instaleze într-o dispoziție mai bună.

— De ce tocmai aici ? își întrebă prietena.

Giulia ridică din umeri.

Răspunse :

— Ca să facem o schimbare. Să facem și noi ceva nou. E un birt vechi, de care am tot auzit vorbindu-se. Și atunci m-am gîndit așa : ziua de naștere nu se mai serbează de rușine, de onomastică nu-și mai aduce aminte nimeni, așa că merită să profităm de faptul că nu există nici un motiv. Corect ? Și cum ieri un ziar tocmai amintea de birtul ăsta, mi-a venit ideea și iată-ne aici.

Localul era vechi și cam friguros. Din bucătărie, un glas puternic urla invective răgușite, blestemînd fără milă universul, lucrurile sfinte, cratițele și pe sine însuși. Albeața fețelor de masă aduna firișoarele timide de soare prin transparența unor perdeluțe curate dar rărite. Un pian străvechi lucea în fundul localului. De partea cealaltă a geamurilor, bulevardul zăcea înghețat în pustietatea amiezii.

— Nu vrea să ningă, anul ăsta, se văită Paola.

— E prea mult praf în aer. Vom avea plămînii slinoși ca niște pantofi vechi, afirmă Giulia.

— Îmi pare rău pentru schiori, dar și pentru mădularele noastre, reuși Paola să rîdă.

Pupilele și așa prea scurse ale unui vechi client se întinseră dinspre o masă mai retrasă.

— Aruncați o privire prin bucătărie. Așa se obișnuiește aici, le sfătui, coborînd vocea pe un ton complice. Patronii țin să fie văzuți printre instrumentele lor. Urlă, dar numai de formă, un obicei ca oricare altul, trăiesc așa de patruzeci de ani. În colțul acesta al orașului lumea a rămas la obiceiurile de pe vremuri. Lipsește pînă și firma de afară : ca să scape de nepoftiți. Iar fata, atenție ! Să nu credeți că e vreo servitoare, e fiica lor cea mare, studentă la universitate, arată ca o sîrmă, dar are o minte jos pălăria. Iertați-mă. Poftă bună ! E întotdeauna o plăcere să vezi două doamne frumoase.

Paola și Giulia se apărară mulțumind din cap. Trăgînd cu ochiul, văzură în jur doar cîțiva mușterii ruginiți, despărțiți de feluritele lor tăceri. Scandalul de la bucătărie încetă brusc. Fata tocmai revenea aducînd o sticlă. Fără să pună vreo întrebare, cu privirea ațintită în tavan, îi scoase dopul și o așeză pe masă.

— Și dacă am fi abstinente ? o critică Giulia.

— Nu v-ați fi așezat aici, răspunse prompt fata.

Pentru o clipă schița unui surîs tăios îi fisură obrajii. Plecă.

— Știi de ce îmi pare rău mie ? se văită Giulia, cu vădită ranchiună. Că n-am știut și

eu să trăiesc cu aroganță, cum văd că este ultima modă.

— Dar de ce te-ai lezat ? De ce îi dai atîta atenție ? se amuză Paola ridicîndu-se de pe scaun.

— Sîntem două proaste. Bătrîne și proaste, care se căznesc să facă pe cucoanele în loc să lovească la țurloaie, rînji supărată prietena, urmînd-o.

Băgară nasul în bucătărie. Patronul și patroana, mătăhăloși și colorați, cu mari baticuri la gît, le oferiră siguranța chipurilor lor aprobatoare. Într-un colț aproape întunecat, cu mîinile apăsate pe urechi, fata stătea aplecată peste carte. Buzele îi fremătau în silabisirea unor cuvinte ciudate ; respira ritmic.

Paola crezu că percepe nedeslușit : între molecule există spații intermoleculare ; distanța intermoleculară trebuie înțeleasă ca distanța dintre baricentrele a două molecule alăturate ; compresibilitatea, dilatabilitatea termică se reduc la variațiile acestor spații intermoleculare.

— Ce face acolo ? Se roagă ? Bombăne ?pufni Giulia.

— Ai grijă, pot să te audă, o admonestă Paola.

Patronul scoase un urlet. Ținea două farfurii fumegînde. Fata țîșni de pe scaun înșfăcînd farfuriile, în vreme ce buzele ei continuau să repete cuvintele acelea de-abia citite. Degajată, se îndreptă, încă silabisind, spre sala de mese, pășind în urma mîinilor întinse ce susțineau cu fermitate farfuriile.

Mîncaseră bine. Poate chiar prea bine. Iar vinul nou li se suise în obraji.

— Știi cum e cu noi două ? Prietenie, prietenie, dar cît mai puține confidențe, îndrăzni Giulia, amestecînd frenetic cu lingurița în ceașca de cafea.

— Adică ? se miră Paola.

— Zic și eu așa. De exemplu : o iubire dezlănțuită, o iubire nebună ai avut vreodată ? strecură Giulia întunecată.

— Măcar să fi avut ! se întristă Paola.

— Mie, cine știe, poate că mi-ar fi făcut chiar scîrbă ! Dar faptul că n-am avut-o e un coșmar, un motiv de ulcer, își dădu drumul cealaltă, scuturînd lingurița.

Paola încuviință tăcută din cap.

— Astăzi se vorbește de dragoste numai pentru că nu există, bombăni Giulia.

— Ai vrea să te îndrăgostești ? n-avu încotro și o secondă Paola.

— Parcă depinde de mine. Și, pe urmă, cine știe dacă aș fi în stare, pufni prietena.

— Noi, femeile, sîntem. Noi putem să ne îndrăgostim la orice vîrstă. E lucru dovedit. E tragic, dar te umflă și rîsul. Însă la bărbați ! Pentru un bărbat, să se îndrăgostească este la un moment dat numai o nenorocire. Cred că am citit asta pe undeva, se sili Paola să reflecteze.

— Bărbații ! îngînă Giulia. Mai întîi îi visezi, apoi îi sperii, apoi îi pierzi.

Împinseră la o parte ceșcuțele de cafea numai ca să facă ceva.

— Mai bine vorbim de fiu-tău. Ce învîrte zilele astea ? schimbă repede vorba Giulia, deși fără nici un chef.

— Ce știu eu ? răspunse Paola și oftă. Muzici electronice. Partituri. Unii care se sfîșie într-o astronavă. Face una și inventează alte zece. Ieri i-au telefonat de la Zürich. Închipuie-ți că nici nu-mi vine în minte să-l întreb cum și de ce. Nu pricep o iotă din ce face.

Giulia mormăi.

— Totuși nu ești chiar așa de neștiutoare pe cît vrei să pari. Ți-e mai comod să te prefaci că nu știi nimic, își începu ea boscorodeala. Dacă ți-ai fi vîrît nițel nasul în chinezăriile alea ale lui, acum puteai să-i fii secretară, ajutoare. Unele dintre drăciile lui Carlo trebuie totuși să fie ingenioase, nu ? Lumea de azi se hrănește numai cu zgomote. În locul tău, eu n-aș fi rămas de cealaltă parte a ușii.

Paola examină încă o dată chipul anonim al învățătoarei și, ca întotdeauna, nu-i spuse : ce te tot vîri, tu care n-ai nas, nu ai ochi, nu ai scîntei, vorbești de bărbați, dar poate că nici n-ai avut vreodată burtă ; îmi spui scumpo și drago, dar te oprești la atît, la scumpă și dragă, pe care le scoți de la naftalină numai la marile ocazii sau după un pahar în plus.

— Ai început să faci pe aristocrata, vru s-o rănească Giulia. Numai aristocraților le place să facă pe proștii, pe picații din nori. Mă uit la tine și-mi zic : ai să vezi că Paola se cațără pe o scară care nu duce nicăieri.

— Asta numai pentru că îi caut o nevastă lui fiu-meu ?

— Pentru că vrei să golești marea cu lingura.

Paola îi răspunse cu o mutră semeață și întunecată, convinsă fiind că trebuie să bareze calea acelor confidențe inutile. Iar în memorie îi răsăreau din nou ochii întunecați ai băiatului, existența lui acolo, în caverna lui.

— Tu nu plîngi niciodată ? spuse dinadins pentru a provoca privirea deconcertată a prietenei.

— De ce ? Așa ar trebui ? răspunse șocată Giulia.

— Sigur că ar trebui. Orice om ar trebui să aibă întotdeauna la îndemînă un motiv de plîns și altul de rîs, întări Paola.

Se ridică și mai dădu o raită pe la bucătărie. Fata stătea aplecată deasupra cărții, cu capul strîns în mîini. Patronul și patroana se odihneau printre mașinile de gătit, făcîndu-și vînt cu foi de ziar. Îi indicară closetele : după un colț al coridorului, o ușă scoasă din țîțîni, deja îmbibată de mirosuri.

Paola intră înăuntru. Așteptă.

Vocea fetei continua să scandeze : corpurile lichide sau cele amorfe și microcristaline sînt izotrope, adică proprietățile lor fizice macroscopice sînt independente de direcție ; dimpotrivă, un monocristal este anizotrop.

Continuînd să scandeze, reciti fraza de trei ori cu răbdarea feroce a celui care vrea să bată în cuie fiece vocală, fiece sunet.

Închisă în chițimia closetului, Paola o aprobă. Asta-i a mea, își spuse, e a mea, ceea ce înseamnă că am terminat cu înconjorul lumii,

am terminat și cu vînătoarea de năluci, ia te uită ce noroc.

Se întoarse la masă. Giulia fuma, cei cîțiva clienți stăteau rezemați în coate dinaintea unor sticle pe jumătate goale. Fata apăru din nou. Aducea o tavă cu două pahare minuscule și o sticlă.

— Din partea casei, explică neutru. Mama zice că doamnele trebuie să rămînă cu o amintire plăcută. E un *amaro* ușor dulceag sau cam așa ceva. Vă rog.

Paola îi atinse cotul, silind-o să se oprească.

— Deci dumneata studiezi, începu cu precauție. Ești grozavă. E plină lumea de copii care adorm pe carte neavînd nici o altă obligație, iar dumneata te spetești și îți strici ochii la bucătărie. Cu urechile astupate. Felicitări !

Fata nici nu zîmbi nici nu se învoi să răspundă. Rămase țeapănă, doar cu un ușor rictus în colțul gurii. Își ascunse repede mîinile sub șorț.

— Științe ? încercă să ghicească Paola.

— Fizică. Am examen miercuri, se supuse cealaltă, mai degrabă cu neplăcere.

— Hai, hai, bombăni Giulia.

— O să fie greu, recunoscu fata. Opt din zece pică cel puțin o dată.

— Ești grozavă, oftă Paola. Și pe urmă ce-ai să faci ? O să devii profesoară de fizică ?

— Nu. Am să fac cercetare, rîse pe neașteptate fata arătîndu-și dinții mititei și luminoși de copil. Profesorii spun că sînt născută pentru cercetare.

— A, păi atunci ai bosă. O să ajungi în America, mormăi Giulia. Toți premianții noștri sfîrșesc în America.

Fata își mișcă nervoasă degetele împletite sub șorț. Înghiți în sec. Apoi zise :

— Anul ăsta examenele sînt cumplite. Nu te iartă nici unul. Dacă greșești o virgulă, poți să-ți dai cu pumnii în cap : te fac pachet și te trimit îndărăt.

— Ai viitor, aruncă nada Paola.

— Dacă-mi mențin media de treizeci *, se posomorî iarăși fata. Pe mine mă salvează memoria. Memoria e partea mea tare. Nu serviți lichiorul ? Mama o să se simtă jignită. Mă întorc îndată.

O tuli fără nici o ezitare.

— Și se mai zice că tinerii de astăzi sînt toți niște moliî, emise Giulia contrariată.

— Există totdeauna cîte unul care face cît zece, cît o sută. Din fericire. Altminteri : adio, lume ! reflecta Paola, iar în minte îi reveni Carlo, cu ochii lui negri și aprinși.

Patronii mătăhăloși tocmai ieșiseră din bucătărie. El îmbrăcase un costum bleumarine, ea purta o rochie de atlaz galben ca floarea soarelui și zîmbea din buzele pictate. Măsurară cu privirile sala, adică cele vreo zece mutre rămase în local. Se îndreptară în tăcere către pian. Din urmă îi ajunse cu repeziciune, zburătăcind, o fetișcană blondă, boită și ca și expertă în aruncat ocheade asasine.

---

* În universitățile italiene notarea merge pînă la treizeci (n. tr.).

— Trage-i tare, Emilia ! Hai, Augusto ! Dă-i drumul, Molly ! se iscă un vacarm de bucurie printre vechii clienți.

— Cîntă-ne *Mina !*

— Nu, mai întîi *Ca un vis frumos !*

— Ba nu. Vrem *Serenadă cerească !*

Bărbatul, care se așezase la pian, dădu tonul. Femeia ca floarea soarelui și fetișcana boită aprobară din cap, uitîndu-se una la alta și dîndu-și răgaz să înceapă. Se porniră să cînte.

— Formidabil ce voce are bătrîna, murmură Paola uluită. Proaspătă ca trandafirul. Dar știu că are noroc !

Nu greșeau nici o notă, nici o silabă ; se țineau de braț și, cu ochii întredeschiși, treceau de la vocea întîi la vocea a doua, cu vădită plăcere, iar pianul le urma supus.

— Blondina e fata lor cea mică. Are o mutră rea, nu-i așa ? Ochi de viperă care ai zice că știu totul despre viață, șopti cineva de la masa de alături, întinzîndu-se spre ele. Adevărate voci de operetă. De obicei dau cîte un mic concert după cină, înainte de închidere, dar se vede treaba că astăzi vor să facă impresie.

Grăsanul de la pian încheie cu un torent fîlfîitor de note. Vechii clienți aplaudară.

Femeia-floarea-soarelui se răsuci din șoldurile ei masive și strigă poruncitor :

— Iride !

— Da, da. Iride și *Trandafir din Bulgaria !* Hai, Iride, vino ! Iride, unde ești ? se vociferă de la mese.

Fata ieși din bucătărie, cu mîinile tot încleștate sub șorț, cu pleoapele strînse. Înaintă

fără tragere de inimă și se așeză în rînd cu celelalte două. Blondina încercă s-o înlănțuie pe soră-sa cu brațul pe după mijloc, dar fu respinsă cu o lovitură de cot.

— *Trandafir din Bulgaria,* strigau de pe la mese.

Vechiul cîntec urcă unduitor.

Iar Paola o vedea pe fata care purta numele de Iride torturîndu-și mîinile ascunse, aparent plină de bunăvoință, dar atît de palidă, lîngă buzele pictate ale mamei și ale blondinei.

Probabil că acestea două cunoșteau calitățile celeilalte pentru că, la fiecare apogiatură finală a refrenului, glasul lor se stingea lăsîndu-i ei acuta, suspinul, gîlgîitul ultimei silabe. Iar Iride, cu ochii închiși, de-abia arătîndu-și dinții mărunți, fila nota cu o imperceptibilă umbră de rușine care îi brăzda pomeții.

— Trandafirul meeeu, repetară în cor vocile tremurătoare ale vechilor clienți.

Pianul încheie cîntecul cu un acord viril, iar grăsanul se ridică la loc în picioare.

Tună :

— Ne-am distrat și astăzi, plebe ! Acum mergeți și cîntați în ograda altuia !

Bătrînii rîdeau, golindu-și resturile din pahare.

Femeia cea mătăhăloasă își roti rochia de culoarea florii soarelui, blondina cu farmec malefic aruncă o ocheadă plină de răutate, fata numită Iride se făcuse deja nevăzută.

— *Trandafirul* ăsta *din Bulgaria* era cîntecul pe care i-l cînta patroana iubitului, explică o voce de alături. El o aștepta la ieșirea din fabrică, iar ea, ca să-l facă să stea cuminte și să-și țină mîinile acasă, îi zicea : stai acolo, pe banca de pe alee, să-ți cînt *Trandafir din Bulgaria.* Pe urmă s-au căsătorit, acum un secol, și uite-i : încă mai cîntă. Nu-i așa că-i o poveste frumoasă ?

Paola și Giulia evitară să surîdă pentru a limita intimitatea. Bătrînul le mai făcu o dată cu ochiul, apoi renunță.

Paola spuse :

— Întîrzii doar o clipă. Vreau să vorbesc cu fata asta, cu fiziciana.

— Dumnezeule ! răbufni cu deznădejde Giulia. Trebuia să mă aștept eu la ceva ! Am înțeles ce ți-a dat prin minte !

— Te rog ! Taci și du-te.

— Dar trebuie să plătesc. Doar eu te-am invitat !

— Ei, ce să-ți spun !

— N-aș fi crezut că ai ajuns chiar în halul ăsta, își vărsă Giulia năduful. Umbli după cai verzi pe pereți. Crezi că ăsta e un sistem ? Și Iride asta a ta : plăcută ca o durere de măsele !

— Lasă că mai vedem noi, rîse Paola, zorind-o de la spate. De ce, mă rog, să nu încerc ? Ce am de pierdut ? Du-te, că-ți povestesc după aia.

Iride fixa cu tenacitate masa. Șterse cu două degete o firimitură inexistentă. Oasele feței îi stăteau nemișcate și mici sub pielea de culoarea cerii.

Femeia mătăhăloasă, care renunțase la rochia ca floarea soarelui, apăruse de două ori

în ușa bucătăriei. După cîteva priviri bănuitoare, se întorsese la bîrlogul și la ziarul său. Paola se judeca în sinea ei : probabil că iar am făcut o manevră greșită ; l-am ridicat desigur prea tare în slăvi pe fiu-meu, pe care ea nici nu-l cunoaște, nici nu și-l poate închipui ; m-am purtat fără diplomație și fără cap, numai cu nerăbdarea asta a mea, exagerată ; puteam să mă abțin de la diverse expresii de codoașă ; îmi vine să-mi dau cu pumnii în cap.

Simți însă că n-ar fi fost în stare să mai adauge nimic altceva.

— Ce-ar trebui să spun ? Dacă aș ști..., rosti în cele din urmă Iride, cu voce scăzută și fără a ridica ochii. Trebuie să spun mulțumesc ? Fie ! Mulțumesc pentru onoarea făcută etcetera. Dar nu înțeleg. Nu reușesc să înțeleg.

Paola renunță să mai repete idei pe care socotea că le explicase cu destulă logică și poate cu prea multă aprindere. Avu răbdarea să aștepte.

De-odată Iride rîse. Chipul i se sparse într-o mulțime de unghiuri proaspete și vesele.

— Ce zi o mai fi și asta ? Ziua cînd se arată Sfînta Vineri ? vorbi ea tot mai precipitat. Ar trebui să mă duc la mine în cameră, să-mi fac bocceaua și să fug pe loc cu dumneavoastră. Multe salutări tuturor, ba, și mai bine, nici o salutare nimănui.

Paola încuviința din cap, atentă.

— Chiar așa ar trebui să fac, fir-ar să fie ! repetă Iride, cufundîndu-se însă într-o undă de neliniște.

Paola se hotărî să mai facă o ultimă încercare, să dea strălucire cîtorva idei rămase poate prea în umbră cu prilejul primei ei expuneri. Reluă pe un ton liniștit, insistînd asupra fiecărui accent :

— Universitatea nu constituie o problemă. Nici casa nu constituie o problemă. Ceva bani în plus nu lipsesc nici ei : pentru un voiaj, o vacanță... De sănătoși, sîntem sănătoși. Eu cred serios că ideea ține. Nu te oblig să-mi răspunzi pe loc : gîndește-te, întoarce-o pe toate părțile, sfătuiește-te cu ai tăi, vino apoi să-mi spui sau revin eu. Va trebui totuși să începem să ne împrietenim. Vrei să vorbesc eu cu mama ta ?

Dar se opri, impunîndu-și o tăcere înțeleaptă : nu trebuie să stau de coada ei ca un polițai, eu am spus ce aveam de spus, ea pricepe prea bine, e mai iute ca o nevăstuică ; poate că are nevoie doar de timp ; mai degrabă îmi mușc limba decît să mai scot o vorbă și să trec drept maniacă.

— Ce ciudățenie mai e și viața asta. Ia te uită ce mi-e dat mie să mi se întîmple, dădea din cap Iride.

Ridică o privire voalată.

— În viață poți găsi de toate : și lozul cîștigător și ghinionul să-ți rupi gîtul căzînd de pe scaunul pe care stai, încuviință Paola. Vrei să vorbesc eu mai întîi cu mama ta ?

Iride negă din pupilele larg deschise.

— Vă rog, nu, rosti cu un fir de glas. Apoi, surîzînd, deși cu un aer obosit și parcă prizonieră a cine știe cărei melancolii de-a ei :

Alta în locul meu ar fi sărit pe lampă și s-ar fi dat huța de bucurie la vestea asta.

Paola nu se putu abține :

— Ați putea fi foarte fericiți, voi doi. Totul este afecțiunea. De altfel, pe vremuri, unele căsătorii aranjate de bătrîni, de rude, erau mai reușite decît cele de astăzi.

Fata bătea ritmic cu unghiile în masă.

— Știți ce, se hotărî în sfîrșit. Mi-ați făcut un asemenea tablou de noroace și bogăție încît aș fi o scroafă dacă aș profita de ele. Alta în locul meu și-ar ține gura, dar eu nu. Nu pot.

— Adică ? întrebă Paola, deconcertată.

— Adică asta e. Pentru că e așa și nu altfel. Am un ghinion groaznic. Cel mai groaznic, mai idiot și mai cretin dintre ghinioane, se văită fata, căutînd un loc pe care să-și așeze privirea.

În sală băltea o penumbră cenușie, silueta masivă a pianului părea să fi dispărut, din bucătărie răzbătea foșnetul circumspect al ziarelor.

— Oh, Doamne, scrîșni Iride printre dinți.

— Dacă vrei să te explici, te ascult, îi ținu piept Paola, simțind cum i se zbîrlesc în trup toți perii atenției.

— Un băiat ca cel pe care mi l-ați descris, o situație care pare fantastică... Și casă și universitate ! Fără toate tigăile astea. Pentru mine, îngînă Iride, răsucindu-și murmurul în gîtlej. Nu, nu sînt atît de ticăloasă. Ar trebui să fiu, dar nu sînt.

— E mai bine să-mi explici, se frămîntă Paola.

— Sigur, mai devreme sau mai tîrziu trebuie să vă explic. Vă explic chiar acum, se muie fata.

— Așadar ?

— Așadar : însărcinată. Treaba e că sînt însărcinată. Asta-i tot, zîmbi palid Iride, pierzîndu-se într-o privire șerpuitoare.

Paola își forță stomacul să-și reprime un spasm. Privirea doar ușor lucitoare a fetei i se oferi din nou într-un sacrificiu hotărît, știind să reziste.

— Uite-așa : mi-a trecut pe dinainte o minune. Și nu era pentru mine, rosti sec Iride. Ce porcărie de viață !

Paola se năpusti :

— Și m-ai lăsat să vorbesc o oră ca o tîmpită. Puteai să mă fi oprit mai devreme. Puteai să mă fi oprit de o mie de ori.

Iride rămase cu capul în piept, acceptînd reproșul.

— Și maică-ta ? întrebă Paola, simțindu-se însă absorbită undeva departe, sfîrtecată de sute de alte gînduri, noi și febrile.

— Știe. O să mă ajute să scap de el. Important e să nu afle bietul bătrîn. Ne-ar pune pe frigare pe amîndouă, bombăni Iride, însă cu indiferență.

— Este pentru prima dată că ți se întîmplă ?

Fata scutură încet din cap.

— Tot cu aceeași persoană ?

Fata negă din nou.

— E, cum să zic, e prietenul tău ? De ce nu vă căsătoriți ? o aprostrofă Paola. Și el tot la

fizică ? Ce facultate prolifică ! Frumoase recolte universitare !

— Care el ? Care ei ? se împotrivi fata cu o strîmbătură. Nişte netrebnici. Şi, pe deasupra, nu au altă grijă decît ca nu cumva să se lege de tine. Cine l-a mai văzut de atunci ? Cine-l vrea ? Proastă sînt eu că m-am lăsat.

Paola se ridică. Simţea un vierme rece suindu-i-se pe şira spinării. Afară, pe trotuar, trase de două ori aer în piept, adînc şi cu gura deschisă. Faruri aprinse clipiră în umbrele bulevardului. Minuscule grăunţe de zăpadă, pe care frigul excesiv le împiedica să se aştearnă pe jos, fluturau în vîrtejuri răvăşite.

Iride o ajunse din urmă. Tremura. Îşi ţinea iarăşi mîinile ascunse sub şorţ.

— Trebuia să v-o spun, doamnă. Cum puteam să nu v-o spun ? Nu sînt o ticăloasă, spuse dintr-o răsuflare, sfîrşită.

— Am priceput. Ai spus-o. Şi acum ce vrei ? Să te aplaud ? replică cu violenţă Paola.

O porni prin ger, cu capul în piept, certîndu-se singură.

Apoi îşi coborî umerii la locul lor, hotărîtă să nu se gîndească la nimic, absolut la nimic şi la nimeni, timp de un minut, lung cît o pacoste, mare cît un munte. Trecu prin faţa unor vitrine care stăteau la pîndă cu diverse articole de pescuit şi vînătoare, jucării, hălci sîngerînde de carne de vită pe marmura unei măcelării. Se opri dinaintea unui magazin, ultimul, de data aceasta unul de legume şi fructe. Rosti în gînd numele fiecărui produs,

pentru că numele fiecărei frunze, al fiecărui fruct, în blestematul acela de minut lung cît o pacoste, îi readucea o fărîmă de certitudine, o silea să revină la loc, cu picioarele pe pămînt. Aşadar, de la dreapta la stînga : cartofi, anghinare, portocale, ananas, varză de Bruxelles. Şi de la stînga la dreapta : varză de Bruxelles, ananas, portocale, anghinare, cartofi. Îşi impuse cu încăpăţînare parcurgerea acelei liste, pînă cînd inima păru să-i fi venit la loc, în cutia toracică.

În sfîrşit, Paola putu să rîdă de sine.

O stranie nelinişte nocturnă o deşteptă din somn.

Cadranul fosforescent al deşteptătorului spuse imediat : trei fără un sfert.

Auzi geamătul acela slab. Doar cît un fir. Ca o notă de instrument, care s-ar lupta să iasă la lumină. Ca un aer prizonier în cine ştie ce crăpătură.

Rămase la pîndă, cu inima strînsă.

Geamătul ezită, se stinse, apoi se porni din nou fără a izbuti să rupă cu adevărat tăcerea : se furişa, înainta cu o durere mocnită, ba animalică, ba metalică.

Ieşi pe furiş în coridor, îndurînd răceala pardoselii. O dungă subţire de lumină venind dinspre uşa băiatului o opri.

Iar geamătul continua : ca o pioneză care ar freca parcă un disc, dar un disc mut, ca un plînset care însă nu-şi poate croi drum printre ramurile uscate ale gîtului.

Se băgă la loc în pat, simţind în oase oboseala fiecărui gest, al acelui cot anume, al acelui genunchi, oase îngreuiate şi trădătoare.

Nu vru să priceapă mai mult. Poate era Carlo, care plîngea. Poate că lucra. Pentru că în adîncul nopţii n-ar trebui să existe plîns şi n-ar trebui să existe lucrat.

Astfel, prin întuneric, îi adresă un mesaj : o, Carlo, lucrurile nu s-au sfîrşit aici, eu ştiu că ele nu pot să se sfîrşească doar cu aceste chinuri, cu aceste umilinţe ; vor urma noi lupte şi prefer să-mi cadă cerul în cap decît să mă dau bătută !

6

PAOLA INDICĂ DRAGONUL. . . . !

— Mi se pare cel mai frumos. E chiar minunat. Cine ştie cît o fi costînd, spuse ea.

Îi plăcu să-l ia din nou în mînă şi îl aşeză cu nesfîrşită grijă în palmă. Era uşor ca fulgul. Vibră tăcut din toate minusculele lui edificii de creste şi solzi. Ochii violeţi săgetară de pe botul galben. Limba despicată ondulă.

— De-ar fi să trăiesc şi o sută de ani şi tot n-aş izbuti să fac unul la fel, oftă neconsolată fata. Florile îmi ies destul de bine, mai ales crizantemele şi daliile, dar astea-s treabă uşoară. Animalele, însă, pentru mine sînt cu neputinţă de făcut. Leul şi dragonul ! Şi, pe urmă, nu ajunge să ai tehnică, trebuie să ai o anumită ştiinţă în degete. Maestrul ne-o repetă într-una : totul pot să vă dau, dar ştiinţa voastră trebuie să se ivească de la sine.

Avea un chip drăgălaş, de o culoare bolnăvicioasă. Mută pe masă cîteva animăluţe de hîrtie, un tigru roşu ca focul, o ţestoasă albastră, un vultur cu cioc strălucitor.

Salonul era mare şi friguros, fata aprinsese lampa din mijloc numai după sosirea doamnei

aceleia. Toate obiectele de hîrtie păreau gata să-și ia zborul, animalele ghemuite pe masă, florile mici, mari sau gigantice care atîrnau pe pereți.

— Pentru o coamă de leu, o coamă adevărată, ce muncă îngrozitoare ! surîse blînd fata. Avea o voce subțirică și împiedicată : Milioane de minute, kilograme peste kilograme de hîrtie stricată, pentru că aici sînt interzise guma și foarfeca. Trebuie să ai geniul acestor lucruri, iar eu nu-l voi avea niciodată. Am o prietenă, Sandra, care cum atinge o bucățică de hîrtie, o transformă într-un șarpe, într-o muscată, în ce-i trece prin cap. Într-o clipită. Odată a făcut o sculptură improvizată dintr-un prosop ud. Dar cu asta te naști. O invidiez de moarte.

Paola puse dragonul la loc pe masă. Vru apoi să atingă spinarea țestoasei, ciocul vulturului, un copăcel alb, care părea zgribulit de frig.

— Depinde de degete, rîse fata, însă fără aprindere : înainte n-aveam idee cum pot să-ți obosească degetele îndoind la hîrtie. Pînă simți că ți se rup. Pe cuvînt !

— Da, dar ce ocupație frumoasă ! îi ieși pe dată în întîmpinare Paola. Avem atîta nevoie de lucruri delicate, astăzi. Într-o lume ca a noastră. Într-un oraș ca ăsta.

Fata strînse din umeri.

— Fiindcă veni vorba, adăugă ea grăbită, cu murmurul acela al ei subțirel : Nu sînt de vînzare. Este numai o expoziție. Maestrul a vrut să arate de ce sîntem în stare noi, elevele, după doi ani de *origami*.

— Doi ani ? Bravo vouă. Asta da treabă !, răspunse Paola, aruncînd priviri mîngîietoare în jur.

— Arta de a îndoi hîrtia, pentru că asta înseamnă *origami* — deși, dacă sînteți aici, cu siguranță că dumneavoastră știți asta — nu se termină niciodată, ciripi liniștită fata. A îndoi hîrtia este o filozofie. Așa spune maestrul. Japonez autentic, nu știați ? Din Osaka. Lucrează ca infirmier la un spital și s-a înscris și la universitate. Vrea să se facă anestezist. N-are nici patruzeci de ani. Seara ține cursul de *origami*, iar noi, elevele, facem cu schimbul treaba de secretară a academiei acesteia a noastre. De secretară, de paznic și răspundem și la telefon : azi era rîndul meu. Vă mulțumesc că vă aflați aici : trebuia să v-o spun mai devreme : este salutul nostru de primire. Dumneavoastră ați vrea să vă înscrieți la curs ?

— Nu, nu. Am citit despre expoziție pe undeva, printr-un ziar, o coti Paola. Eram curioasă. Mereu îmi spun : trebuie să caut oameni delicați, lucruri delicate. Ele există, așa că trebuie căutate și încurajate.

— Poate aveți o fată care vrea să învețe *origami ?* mai încercă o dată cealaltă, roșind ușor. Știți, este ca un leac ! Pe vremuri se făcea pentru a oferi o ocupație și a da grație mîinii femeii, așa spune maestrul. Disciplină pentru suflet, blîndețe în disciplină : te așezi colo, mai întîi strici hîrtie, apoi înveți și, între timp, te ferești de lume. Un leac și o filozofie. Maestrul v-ar explica-o cu siguranță mult mai

bine. Iertați-mă. Vreți să vedeți fișa de înscriere? Fără nici o obligație, se-nțelege. Numai așa, ca să știți mai multe.

— În leacurile astea eu cred. Nu mă pot înscrie, am prea multe pe cap, dar cred, minți cu convingere Paola, începînd cel de al treilea tur în jurul mesei.

Descoperi un flamingo roz cu verde, o pisică mai degrabă jigărită, un rechin cu gura deschisă și cu măruntaiele din hîrtie fosforescentă.

— Cum te cheamă? Cred că pot să te tutuiesc, ai putea să-mi fii fată.

— Nicoletta, behăi duios cealaltă. Chiar vă plac aceste *origami*? Eu nu știu niciodată dacă îți dau o certitudine sau dacă nu devin cumva o obsesie. Maestrului nu îndrăznesc să i-o spun, dar pe mine animalele mă cam sperie. Poate că sînt cea mai proastă dintre eleve! De ce un leu, la grădina zoologică sau la cinema, nu mă sperie, în schimb ăsta de hîrtie, așa mic cum e, da? Sînt cam pidosnică, nu-i așa?

Paola încercă să o învăluie în cel mai placid și mai familiar surîs, protestînd cu un gest liniștit al mîinii înmănușate.

— Mie, cînd eram mică, îmi era frică de păpuși și de marionete, mărturisi ea. De omul negru, de vrăjitori, zmei, muma-pădurii nu, dar de marionete da... Pînă și de Pinocchio. Ce proastă eram.

Nicolettei îi apărură două încrețituri pe nas.

— Eu una am urît întotdeauna păpușile, spuse. Luam o foarfecă, le despicam burta și le scoteam tot ce aveau înăuntru. Plîngeam, dar

tot le scoteam mațele, știind prea bine că o să fiu certată.

Pe Paola o trecu un fior.

— Aici înăuntru e frig de îngheți. Nu ne-ar prinde bine o cafea? Dacă vrei să vii, mi-ar face plăcere să-ți ofer o cafea. Numai două minute. Cine crezi că o să vină aici, în două minute?

Fata încuviință din cap, posomorîtă.

— Trebuie să închid ușa, să scot telefonul din priză, zise, ferindu-se cu o strîmbătură. La urma urmei cine să telefoneze? Într-o săptămînă întreagă, dacă au venit cinci sau șase mame de-ale elevelor. Nimeni nu știe ce-o fi bietul *origami*? Sîntem atît de departe de centru! Cred că nu mi-ar strica un lapte cald!

Coborîră niște scări întunecoase, cu trepte mari din piatră. În stradă le izbi un ger alcătuit din milioane de ace chinuitoare. Văzduhul era cenușiu, zidurile caselor inspirau prea multă severitate.

— Îmi simt toate mădularele ruginite, rîse Paola, zgribulindu-se în palton: Nu ninge, nu plouă și totuși, la o anumită vîrstă, fiecare iarnă ajunge să fie întotdeauna cea mai rea. Tu schiezi? Te duci la munte?

— Eu? Ferească sfîntu'! Sînt poate singura dintre prietenele mele; toate sînt maniace cu schiatul, suspină Nicoletta. Muntele îmi dă un soi de melancolie. Iar cît privește schiatul, sînt prea neîndemînatică.

Țopăia, înfășurată într-o pelerină cu franjuri, ținîndu-și nasul în fular, iar nădragii roz îi fîlfîiau ca o armonică hazlie.

Cafeneaua apăru, decupată dintr-un șirag de umbre suspecte; niște chipuri cîrlionțate le scrutară primejdios dinspre o masă de biliard.

— N-am avut niciodată curajul să intru aici. Seara e plin de mutre groaznice, șopti fata.

— Spune-mi ce loc de pe lume nu e plin de mutre groaznice ? zîmbi Paola.

Rămaseră în picioare dinaintea tejghelei barului. Paola examina o părticică din propria sa înfățișare și o părticică încă și mai mică din cea a Nicolettei, în oglinzile aproape ascunse de sticlele aliniate de-a lungul peretelui. Niște clătite dubioase zăceau într-un vas de pe tejghea.

Bărbatul care le servi era lugubru, cu mîini mari și privirea ștearsă.

Își băură cafeaua și laptele în tăcere.

— Studiezi ? Lucrezi ! Stai cu părinții ? o întrebă Paola, învingîndu-și un început de deprimare.

Fata se ascunse din nou în strîmbătura aceea.

— Ți-e rău ? Să nu te superi, dar trebuie să știi că nu ai o culoare prea frumoasă. Nu cumva clocești vreo gripă ? Circulă un soi de epidemie, se hotărî din nou Paola.

Nicoletta chicoti din spatele paharului cu ultima înghițitură de lapte. O minusculă bulă de spumă albă i se sparse pe buze.

— O fi din cauza frigului. Iartă-mă dar „academia" voastră e mai degrabă un igloo, nu se dădu îndărăt Paola. Lucru sigur este că n-ai

înfățișarea aceea care te face să spui : uite-o fată care crapă de sănătate. Te rog să nu te superi.

— Nu sînt bolnavă. Nicoletta își înălță privirea melancolică de un cenușiu stins care amintea de culoarea mării pe timp de iarnă. Sînt nevindecabilă, dar nu sînt bolnavă.

Paola încasă contralovitura cu stăpînire.

— Nu vrei o prăjitură din acelea ? propuse ea, arătînd spre mormanul de clătite. Trebuie să fie foarte bune : prăjite și trecute prin smoală, acum treizeci de ani.

— Oh, le-aș mînca pe toate, suspină Nicoletta cu un fir de voce. Să plecăm, vă rog frumos.

Paola îi atinse ușor cotul.

Mutrele crețe se ridicară din nou din direcția biliardului, urmărindu-le întunecate pînă la ieșire.

Paola începuse să simtă că este privită cu suspiciune.

Străbătu iarăși și iarăși salonul înțesat cu *origami*, fiecare pas părîndu-i-se împiedicat și enervant. Fata nu-și mai scosese mantaua, stătea într-un colț lîngă fereastră, un colț protector, dar probabil și cel mai înghețat. Umbre prăfoase delimitau animalele de hîrtie de pe masă.

Of, Carlo, iartă-mă. Dacă ai fi aici mi-ai da cîteva după ceafă și n-aș putea zice că n-ai avea dreptate ; și totuși, între tine și Nicoletta asta s-ar putea naște ceva ; tu ești misterios, cu mașinăriile tale nătoade, iar fata asta e și ea destul de misterioasă, firavă dar deose-

bită, ceea ce, în ziua de astăzi, este deja o calitate. Oh, Carlo, nu-mi apărea în minte acum, nu tocmai acum ; nu mai ştiu ce naiba s-o întreb ; Doamne sfinte, peste un minut asta se apucă să urle sau să plîngă sau o ia la goană, luîndu-mă drept nebună, şi atunci, adio ! Astfel rezumă situaţia Paola în patima ei ascunsă.

Rosti apoi cu un suspin :

— Lumea are nevoie de bunăcuviinţă, de politeţe. De locuri cuviincioase, de gesturi cuviincioase, de feţe cuviincioase. Nu crezi ?

Din colţul ei, fata încuviinţă cu lene.

— Cu scîrba asta de viaţă, cu ororile astea care ne vin pe cap zi de zi, mai marcă un punct Paola, neştiind însă cum să continue.

— Aşa spune şi tata, marşă cealaltă.

— Zău ? Şi cu ce se ocupă tata ? se repezi Paola.

— E inginer. Dar acum e la pensie. Inginer de căi ferate. Era toată vremea pe drumuri.

— Frumos. Interesant. Şi mama ?

Fata se zbîrli toată în mantaua ei, pentru a se împotrivi frigului ori poate jenei.

— Mama este o cretină, răspunse cu un neaşteptat chiţăit electric.

— Oh, iartă-mă, suportă lovitura Paola.

— N-am de ce să vă iert. Este cretină şi face pe cretina. Asta-i tot, rîse Nicoletta.

Paola simţi din nou acele îngheţate ale iernii înfigîndu-i-se în coaste. Deodată i se făcu frică să nu apară, cine ştie cum şi de ce, Carlo : şi să le şteargă de pe faţa pămîntului, strivindu-le pe amîndouă, în gerul acela, printre animăluţele de hîrtie.

Dar :

— Ştii ce n-am înţeles eu, reluă ea, cu calm. Cînd, la cafenea, ai spus că nu eşti bolnavă, dar eşti nevindecabilă. Nu te supăra. Poate sînt prea curioasă, n-am nici un drept să-mi bag nasul. Dar e un fel de a vorbi cam ciudat, nu crezi ?

— Îi aparţine tatei. El m-a definit aşa.

Nicoletta se încăpăţîna să stea cu nasul vîrît în fular. Vorbi dinăuntrul lui.

— Din cauza viermelui. Ştiu că n-ar trebui să vorbesc niciodată despre asta, că e un lucru scîrbos, nu ştiu nici eu ce mi-o fi venit să vorbesc tocmai acum, mestecă ea tot mai repede cuvintele. Eram o grăsană, o obeză, un monstru. M-am făcut praf tot ţinînd cure de slăbire. Apoi am priceput să trebuie să fac ce-a făcut Callas.

— Dumnezeule, care Callas ? rămase trăznită Paola.

— Ce, există două Callas ? Cîntăreaţa ! rîse Nicoletta din fular.

— Cum adică ? se nelinişti Paola.

— Adică, pentru ca să slăbească, ea, Callas, a înghiţit viermele şi a trăit cu el. Aşa i-au spus în Elveţia : pune-te şi înghite un cap mare de tenie cu un pahar de şampanie. Şi ea l-a ţinut pînă la sfîrşit, povesti cu un aer sîcîit Nicoletta : Toată lumea ştie chestia asta. S-a scris peste tot.

— Nu ştiam. Ce chin. Ce cumplit. Şi tu ? Ai făcut şi tu asta ? se frămîntă Paola.

— Întocmai. Am viermele de patru ani. L-am şi botezat Callas. Îmi dă nişte greţuri care ar face să plîngă şi un elefant, mărturisi fata cu

mici contracții ale feței. Am atacuri de foame de-mi vine să înnebunesc. Acum două seri, să vă spun ce-a fost acum două seri : era un film la televizor și era acolo o scenă cu doi care se îmbrățișau după o tufă de cactuși. Mă uitam la cactuși și mă lua cu leșin : i-aş fi mîncat pînă la ultimul ac. N-am încotro, însă, trebuie să fac așa : dacă mă îngraș la loc, mă arunc în cap de la etajul șase. Nu știu ce mi-o fi venit să-mi dau drumul, astăzi : povestea asta n-o spun niciodată nimănui. Nu pretind să fiu înțeleasă. Iertați-mă, e o treabă scîrboasă, nu-i așa ?

Zăpăcită, Paola ridicase, apoi așezase la loc cîteva animale de pe masă. Atinse pentru ultima dată spinarea unui animal neidentificabil.

— Am făcut rău, se căi Nicolettta.

— Nu-ți face probleme, bombăni Paola.

— Ar trebui să-mi cos gura. Idioată ce sînt, continuă să se învinuiască fata.

— Termină !

Nicoletta avu o izbucnire de plîns, pe care o înfrînă pe dată.

— Și căsătorie, nimic ? Nu te-ai gîndit niciodată să te măriți ? îi plăcu Paolei să meargă pînă la capăt.

Sub manta, trupușorul Nicolettei păru să aibă o scutură tură violentă.

— Ideea că ar pune mîinile pe mine mă face să vomez. Nimeni n-o să mă atingă niciodată. Niciodată, izbucni ea.

— Oh, Doamne, înlemni Paola.

— Să pună mîinile pe mine, asta nu !

Paola simți pornirea de a se apropia de ea, dar știu să renunțe ; încercă să zîmbească.

— Nici nu-ți închipui ce puțin durează mîinile acelea pe tine, răspunse ea. Căsătoria e cu totul altceva.

— Nu-mi pasă cîtuși de puțin, sări Nicoletta. Mi-ajunge maică-mea care îmi face în fiecare zi capul calendar. Nu încetează să-mi caute un soț, cretina. Îi plictisește pe toți cunoscuții, pe prieteni, pe primii-veniți. Din fericire, dă mereu numai peste niște neghiobi ca și ea. Dar poate că face asta numai ca să-mi dea papucii.

Inima Paolei se răzvrăti : oh, copii, ar trebui să ne dați înapoi zece ani din viață, cel puțin zece, pentru anii de griji pe care vi le-am purtat, pentru anii de neliniști, de dureri de burtă, de teamă, de șters la fund, dat în gură, de suzete, de lecții și insomnii, de legănat ; ar trebui să ni-i dați înainte de a da noi ortu' popii, ar trebui să existe o lege pentru asta.

În schimb spuse :

— Și tatăl tău, inginerul ?

Fata bombăni :

— El, din fericire, mă vede încă fetiță. E un tip bun. Bietul de el. A lui a fost ideea să mă înscriu la *origami*. Cine știe cum l-o fi descoperit. Cu el n-am voie să vorbesc de Callas, e un subiect interzis. Știe, dar nu vrea să audă de asta. E chiar un om bun.

Paola simți cum i se stinge tot focul.

Mai încercă o ultimă dată : Dar cui îi dăruiești silueta asta ? Aș mai înțelege dacă ai face-o din dragoste.

— Dragostea mea sînt eu însămi, se auzi din fular.

Paola își împleti degetele, își îndreptă spinarea, ridică bărbia, renunțînd.

— Dragostea mea sînt eu, îi plăcu Nicolettei să repete aproape fredonînd : Ce, am cerut eu să vin pe lume ? Atunci, să-mi poarte de grijă, să nu mă piseze și să nu se uite la mine de parcă aș fi o pisică de ținut în vitrină. Mai devreme sau mai tîrziu îmi iau eu tălpășița. În India sau în Mexic, acolo mă duc.

Paola reacționă.

Vorbi în crescendo :

— Dacă mai stau o clipă în Siberia asta mă fac bucățele, de frig. La revedere. Toate bune. Alerg să-mi cumpăr un pulover. Dacă nu-mi cumpăr ceva nou acum, dar acum, pe loc, înnebunesc. Știu eu.

O luă la goană fără să se mai uite îndărăt.

7

PAOLA ZISE :

— Ar trebui să mă înscriu din nou la universitate, în cazul în care ar exista o licență în găuri de covrig.

Renunță la un inutil surîs de apărare.

Doamna Fedora își rotea inelele, unul cîte unul, în jurul degetelor.

Apoi, cu un oftat, păru să se predea :

— Asta pentru că noi, femeile, nu sîntem filozoafe... Frunze multe și fructe puține. Sfinte sau vrăjitoare, savante sau poete ori, cine știe, stăpînele inimii vreunui rege, tot aia e : spune-mi tu de ce nu s-a născut nici o femeie filozof. O explicație trebuie să existe.

Paola lăsă tăcerea să se scurgă domol. Se simțea slabă și zadarnică, o senzație ciudată de frig îi stăruia între gîtlej și inimă, între memorie și intenții.

Camera era meticulos identică cu propria sa imagine din atîtea alte sîmbete. Dreptunghiul cenușiu al ferestrei primea o lumină deja amenințată de după-amiaza tulbure de iarnă. Cutia de bomboane, pusă bine de Paola, nu fusese încă desfăcută. Generalul le supraveghea din

rama lui, iar pe coridor se pierdeau ecourile unor zgomote îndepărtate și indescifrabile.

— Tu, proaspătă ca un trandafir, hotărî Fedora cu sprîncenele încruntate : „Și te pomenești că ai și o sănătate de fier. Iar eu, praf și pulbere. E de neînchipuit !

— Să ne prefacem că nu-i așa, se apără Paola.

— Cînd o să fii cu adevărat bătrînă și terminată, cumpără-ți un cîine, continuă Fedora, nu prea convinsă nici ea, știind numai că trebuie să vorbească ca să învingă timpul. Acum nu, e prea devreme : cîinii mor repede. Dar la momentul potrivit, de îndată ce simți că încep să-ți putrezească ciolanele, cumpără-ți unul care să n-o mierlească înaintea ta. Un cățel mare, care să-ți umple toată casa. Cățeii rîd, știai ? Dar cînd ajung adulți nu mai rîd nici ei. Îmi pare rău că nu m-am gîndit la asta acum cîțiva ani, cînd mai trăiam încă printre oameni vii. Dar atîtea animale, care mari, care mici, am îngropat, încît n-am mai vrut să sufăr din pricina lor.

Paola respectă noua tăcere coborîtă asupra lor. O ușă scîrțîi, apoi se auzi un acces de tuse, iar alte scîrțîituri neînțelese se stinseră dincolo de pereți.

— Să nu-mi spui că au învățat să închidă ușile ! răsări brusc, avidă, atenția Fedorei. Toantele astea de infirmiere : odată nu închid și ele ușa cu binișorul : se vede treaba că le e frică să nu-și prindă coada.

— În concluzie, murmură palid Paola, n-am nici o idee mai de doamne-ajută. Nu știu nici de unde, nici cum s-o iau de la capăt. I-am plictisit de moarte pe toți cunoscuții. Ce aiureală ! Peste ce figuri am dat ! Și totuși n-o fi chiar descoperirea Americii. Poate că sînt eu o proastă. Tu ce crezi ?

Doamna Fedora ținea capul ridicat, iar profilul ei se decupa pe silueta generalului.

— Proaste noi două ? Sigur că sîntem proaste. Doar pentru asta ne-am născut. E deja mare lucru că o știi, răspunse ea acru.

— Iartă-mă, făcu Paola, simțindu-și vocea uscată. Azi chiar că e o zi neagră. N-am nici pic de duh.

Doamna Fedora se mulțumi să o măsoare cu o privire dușmănoasă :

— Deschide dulapul de-acolo. În partea aceea. Poșeta albastră. Ia cheile : alea cu panglică de catifea.

Paola se supuse, apoi se așeză la loc, sîcîită dar conștientă că nu se poate împotrivi.

— Sînt cheile apartamentului meu de la mare, zise Fedora pe un ton sever. Du-te și stai acolo cîteva zile. Nu este în sezon. S-ar putea să găsești vreo fată de prin partea locului. Sau fiica vreunui vilegiaturist : cine merge la mare iarna e întotdeauna o persoană mai deosebită. Orașul nostru e prea mare, prea infernal : pe cine crezi tu c-o să întîlnești aici, în ziua de azi ? Numai dezastre, numai suflete pierdute, curvulițe care nici măcar vocație n-au, fete ale nimănui care dau din fund și nu știu să-ți aranjeze patul la loc după ce l-au folosit. Trebuie să încerci într-un sat. Fii atentă și privește în jurul tău. E singurul sistem. Și cu ocazia asta te uiți o leacă și cum e aparta-

mentul : portăreasa trebuie să fi avut grijă de el, dar cine se mai poate încrede acum.

Paola preferă să nu răspundă pe loc. Legănă cheile în palmă, reflectînd.

— Satul cu pricina nu e cine știe ce, dar iarna arată aproape îngrijit. Cel puțin nu pute. Generalului, bietul de el, îi plăcea, continua să explice Fedora, din nou încruntată. N-or mai fi ei naivi ca pe vremuri, dar, oricum, mai puțin ticăloșiți decît noi tot sînt. Ultima vară pe care am petrecut-o acolo cu răposatul, ședeam după-amiaza la cafenea și inventasem un joc : despre cel mai elegant dintre buricele femeilor care se plimbau pe-acolo. Ce mai rîdeam. Pentru că există buric de zece puncte și buric de trei sau minus unu : nici vorbă de vreo Venus, am văzut numai niște căzături, niște pațachine cu adevărat oribile. Inclusiv fetițe de cincisprezece ani. Pe scurt, du-te și încearcă. Dacă nu de alta, măcar termini cu poveștile astea care nu ți-au reușit pînă acum.

— Ar fi o idee, se mărgini să comenteze Paola.

— În lipsă de altceva, o ținu pe a ei Fedora. Du-te și stai la palavre. Dacă ești șmecheră, într-o jumătate de zi afli cu ce se mănîncă fiecare dintre membrii tribului. Stai de vorbă cu Marta. E o grăsană care, firește, așteaptă să i se zică doamnă, cum altfel ! Are un birt chiar sub apartamentul meu. Știe pe dinafară și cîte fire de păr are pisica popii și ce pune la cale nevasta șefului de gară. Generalul o definise drept o *maîtresse*, de felul celor din bordeluri, însă de soi. Are niște brațe parc-ar fi

saci cu făină. Albe și late, uite-așa. Și, de altfel, face niște lasane clasa întîi.

— O să mă mai gîndesc, răspunse Paola, iritată că nu-i vine altceva în minte, supărată pe ea însăși pentru răceala și zgîrcenia senzațiilor și gîndurilor ei.

Aprinse lampa, mișcă din loc cutia cu bomboane pentru a o pune în evidență, însă doamna Fedora nu catadicsi să-i arunce nici o singură privire.

Tot bătrîna doamnă fu cea care sparse tăcerea.

— Dacă mă gîndesc mai bine, ideea asta e și ea cam ridicolă, îi veni ei poftă să se critice. Cum o mai fi și asta : una care pleacă, cu trenul sau cu mașina, debarcă într-un sătuc adormit și ce-și zice ? Hai, arătați-vă, prințese cu bob de mazăre, cenușărese de toate categoriile, orfeline cu inima de aur ! Dar ce, am înnebunit ? Ce prostie ! Oricum, asta-i tot ce pot să-ți ofer. Se vede că imaginația mea a ruginit și ea de tot.

— Aici la tine... încercă Paola, anevoie. E posibil ca aici, una ca tine, care cunoaște pe toată lumea, care e respectată de toți, să nu fi dat de o urmă : cu atîți pacienți, bunici, infirmiere, doctori și doctorițe, rude venite în vizită ?

Dezgustul Fedorei fu vădit.

— Crezi că așteptam să mi-o spui tu ? reacționă ea, împietrind într-un dispreț demn. M-am uitat pe sub pielea a sute de oameni. Și ce crezi că am descoperit ? Doar mizerie și mîrșăvie. Fete de trei ori fugite de acasă. Proaste, care

zburdă de la un amorez la altul. Nepoţele care apar rîzătoare numai ca să stoarcă bani de la bunicile îndobitocite aici şi care îndată după aceea o rup la fugă. Una a furat şi un vizon din dulapul scumpei ei bunicuţe. Văduve care, dacă pot, le suflă iubitul chiar şi propriilor lor fiice. Mame care nu se gîndesc decît să călătorească şi să se bronzeze, toată vremea numai şi numai să călătorească. Taţi pe care, de îndată ce-i întrebi despre familiile lor, îi vezi cu lacrimile în ochi, ditamai profesorii sau doctorii, da, da! Să nu-ţi mai povestesc. Cum miști o piatră, găsești sub ea un vierme.

Paola smîngăli cu mîna prin aer.

— Da. Ştiu. E o lume aiurită, spuse, ameninţată în continuare de senzaţia aceea de gol.

— O omenire care te umple de frică, hotărî mătuşa Fedora. Vezi bine că cine e bun trebuie să se ascundă. Ca pisicile pe sub paturi. Ce vrei să mai priceapă din asta un suflet ales?

Paola se grăbi s-o întrerupă:

— Ideea cu marea s-ar putea să fie utilă. Pot să încerc şi aşa ceva. Pînă azi am scurmat peste tot, ca o găină. Ce-am de pierdut? Și, pe urmă, dacă ies şi eu trei zile, lucrul ăsta o să ne facă bine şi mie şi lui Carlo, care nu e un nerod şi deja a început să se uite strîmb la mine din pricina mutrelor mele.

— E de neînchipuit! oftă mătuşa Fedora, aliniindu-şi cu meticulozitate cutele rochiei. Nici nu mai ştii pe unde să te învîrţi. Bine măcar că a fost carnavalul din Rio.

Paola rîse, mai înseninată.

— Chiar aşa, continuă posomorîtă Fedora. Şase sute treizeci de morţi numai prin împuşcare, la carnavalul din Rio de Janeiro. Şase sute treizeci de împuşcături trase în timp ce lumea dansează. Minunat! Mi-am zis: dacă aş fi o braziliancă dintr-alea care-şi fîţîie buricul în samba lor, aş aştepta şi eu zilele carnavalului ca să-mi închei anumite socoteli. Ce ocazie excelentă ca să termini cu un amant, un creditor, o ceartă de familie! Cum se întîmpla şi la noi prin '44, cu toate că nimeni nu-şi mai aduce aminte: printre nemţi, fascişti şi partizani, care se războiau între ei, era întotdeauna cîte cineva care-şi aranja gazda pentru că era prea autoritară sau băcanul pentru că îi dăduse prea mult credit. Dar Rio, cu şase sute treizeci! Pe bietul general l-ar fi durut maţele de rîs.

Paola simţi că s-a liniştit. Renunţă pentru a doua oară să scoată cutia de bomboane din celofan.

— Mă gîndesc tot mai serios că ar trebui să mă dau drept nebună, turuia înainte Fedora, cu bărbia ridicată într-o atitudine orgolioasă. Liniştită, surîzătoare, bleagă, dar nebună. Apare medicul primar cu poza lui indolentă şi eu, hop: domnule profesor emerit, am visat că sînt însărcinată din cauza dumneavoastră care mă violaţi noaptea, voi avea o sarcină grea, daţi repede o declaraţie în *Timpul medical* şi ocupaţi-vă de procurarea alimentelor. Soseşte infirmiera şefă îmbufnată, ca totdeauna? Eu: dar ce frumoasă sînteţi în dimineaţa aceasta, ce fiinţă admirabilă, ce zîmbet diafan, vă fac

cunoștință cu Fellini, vă fac rost de un rol de vedetă la Cinecittà. Chiar așa : bătrînii nebuni, dacă sînt senini și liniștiți, stîrnesc rîsul, deșteaptă atenția tuturor, primesc vizite, lumea dă fuga să-i vadă ca să se distreze. O leacă de teatru nu strică.

Paola aplaudă pe mutește.

Mătușa Fedora se aprinse :

— Aș putea să-mi pregătesc niște fraze tipice, niște cugetări de imbecil și nătărău, exact cum fac nebunii liniștiți cînd filozofează. Cu cît repetă mai des un lucru socotit spiritual, cu atît smulg mai multă simpatie. De exemplu : domnule profesor emerit, să nu-mi mai cereți vreodată să vă ofer mîna, știți că facem parte din caste diferite. Și infirmierei șefe : copilă divină, sărută spada generalului meu care stă acolo, împăiat, iar eu îți voi cînta *Violetera*. Nu ți se pare o găselniță ? Nu crezi că-i elegant ? O bătrînă doamnă excentrică, de-asta ar fi nevoie în temnița asta. Doctorii m-ar adora. Aș ajunge în paginile ziarelor.

— Nu vrei bomboane ? se dădu bătută Paola, urînd respectul obedient care o înlănțuia.

Doamna Fedora o țintui cu privirea devenită iarăși rea :

— Tu nu mă asculți. Vii aici cu văicărelile tale nătînge, cu eșecurile tale și nu-mi dai atenție nici o clipă.

— Dar nu-i adevărat, murmură Paola.

Rămaseră așa, în două umbre diferite pe care lampa le despărțea în conuri precise. Se auzi o sonerie îndepărtată. Tropăituri furișe alergară pe-afară, apoi se stinseră.

— Dacă te cari pînă aici pentru că socotești treaba asta o datorie prostească, te dispensez, iubita mea rubedenie, rosti cu fermitate Fedora. Nu mi-a trebuit niciodată mila altora, mi-am bătut întotdeauna joc de ea și am să crăp fără să mă dezmint.

— O, Doamne ! imploră Paola.

Fedora redeschise pleoapele, scrutînd-o cu cu un aer bănuitor.

— Ce s-a întîmplat ? Am adormit ? Ce rușine, tuși ea furioasă.

— Numai un minut, spuse încet Paola.

— Lumea vorbește de moarte. Dar ce bine ar fi să vină. Arterioscleroza, ăsta e adevăratul pericol, susupină Fedora. Așadar, ce mai citești interesant ? N-am mai găsit nici o carte care să merite osteneala. Ieri seara l-am recitit pe Baudelaire. Ce minunăție ! Nimeni pe lumea asta n-a văzut cîte a văzut el, mort la patruzeci și șase de ani. *Ma jeunesse ne fut qu'un ténébreux orage — traversé ça et là de brillants soleils.* Dacă pentru Baudelaire nu există rai, atunci pentru ce idioți o fi existînd ? Bine cel puțin că astă-seară la televizor e o prostie de film așa cum se cuvine, *Cei șapte vampiri de aur*. La poveștile cu Dracula fac pe mine de rîs.

Paola se gîndi la detectivul ei din paginile romanului polițist, care continua să bea cocktail. Dar renunță, cu umilință, să vorbească despre el, urîndu-și totodată umilința.

Fedora rosti răspicat :

— În sfîrşit, spune-mi ce-i nou cu trăznitul tău de Carlo. Dacă mai trece multă vreme, va trebui să mă uit într-o fotografie ca să-l pot recunoaşte. Se împlinesc exact treisprezece luni de cînd n-a mai pus piciorul pe-aici. Dar tu zici că e foarte drăguţ. Cine ştie, poate că-mi trimite o felicitare de Crăciun. Nu cumva o fi înţeles capcanele pe care i le întinzi tu ? N-o fi mirosit cumva ce pui tu la cale ? Ar fi culmea !

— Ferească sfîntu' ! îşi împreună mîinile Paola, zîmbind. Ar fi ultima dintre nenorociri. Chiar dacă totul ar merge ca pe roate, chiar dacă ar fi ca într-o zi să sosesc acasă cu o fată, lucrurile vor trebui să arate de parcă s-ar fi întîmplat atunci, pe loc. Iar de uitat, crede-mă că nu te-a uitat, mătuşă Fedora. Numai munca lui infernală e de vină. E o puşcărie. După vizitele mele, mă pune întotdeauna să-i povestesc de tine.

Bătrîna doamnă continuă cu severitate :

— Vezi să nu-i fi ţiuit vreo ureche. Cu agitaţia care ţi se citeşte pe faţă ! Din fericire, bărbaţii nu prea au ochi să ne vadă. De altfel, nu strică să fie o leacă netoţi, că altminteri, adio.

Tăcu şi, cu o privire înceată, atentă, inspectă camera, potretul generalului pierdut în umbra serii, proporţiile dulapului, patului, maldărul de cărţi îngrămădite unele peste altele, televizorul, lemnul palid al uşii de la baie, forma lanceolată a lămpii.

— Ştii ce-mi lipseşte ? mărturisi ea cu voce stinsă. Îmi lipsesc mirosurile. Stau în pat, blestemînd ticăloasa de insomnie, mă uit la ceas, ascult liniştea asta de temniţă, e ora trei dimineaţa, iar eu stau şi mă gîndesc la un miros. De exemplu, la cel de trifoi. Sau de salvie. Cînd eram mică mestecam toată vremea frunze de salvie, gîndindu-mă că mă parfumez pentru cine ştie ce viitor mire.

— Ce frumos, zîmbi Paola.

— Da ? răspunse furia mocnită a Fedorei. Sînt importante, mirosurile ! Gîndeşte-te la o cofetărie, cu toate aromele ei, mai ales duminica dimineaţă. Prăjiturile nu mă interesează, dar aromele, ce încîntare ! Sau unele grajduri de pe vremuri, de la ţară : n-am să le uit niciodată, cu paiele ude, cu vitele calde şi bălegarul fumegînd. Pentru că bălegarul are miros bun, da, da, foarte bun. Sau, spre exemplu, generalul, el era un bărbat care mirosea bine.

Paola se gîndi : cine ştie ce miros o fi avînd Carlo al meu şi cine ştie dacă fata aceea, oricare va fi ea, mi-o va mărturisi vreodată.

— Un bărbat care n-ar fi mirosit bine mi s-ar fi părut insuportabil, rîse Fedora liniştită. Divorţ, omucidere ! La asta aş fi ajuns. Cianură în ciorbă. În schimb, am avut un motan bolnav, plin de coji, de bube, de umflături din pricina bătăliilor cu ceilalţi masculi din curte. Puţea cumplit. Din noiembrie şi pînă în aprilie trebuia să-l dau cu apă oxigenată. Dar acum îmi aduc aminte de duhoarea aceea ca de un elixir. Ascultă-mă pe mine : oraşele astea ucid mirosurile. Într-o grădină ceaţa e parfumată şi la fel şi ploaia ;

în oraș, amîndouă miros a asfalt și a gunoi. Ca și noi.

— Copacii uzi au un miros extraordinar, o nimeri Paola, de departe. Chiar cei uscați, care se fărîmițează : în Camargue am mirosit mulți și de diferite feluri.

Dar autoritatea bătrînii doamne o readuse de îndată la ascultare.

— Ce nu mă părăsește niciodată este mirosul tovalului de cizme. Generalul avea șapte perechi. Totdeauna lustruite și strălucitoare ca balerinele de la cabaret. Înșirate una lîngă alta în dulap, continua să depene Fedora. Mirosul bun este și o savoare, savoarea vieții, nu ca anumite esențe închise într-o sticluță. Aici, în schimb, lustruiesc, freacă, dezinfectează de două ori pe zi, așa că miros a farmacie și mărul copt, și prosopul, și cafeaua, și aerul. De pomană picuri trei picături de colonie pe batistă, după un minut și ea tot a farmacie miroase. Seara beau un deget de coniac, dar nu-i de ajuns ca să șteargă gustul ăsta de farmacie. Ce-ar trebui să fac ? Să mă îmbăt ? Mai bine aș isprăvi cu văicărelile astea. Tot nu servesc la nimic. E de neînchipuit ! Să ne întoarcem la Carlo al tău ! Încetează să mai stai așa împăiată, fără să scoți o vorbă !

— El... face bine, răspunse Paola ca o școlăriță conștiincioasă, învingîndu-și obscura rezistență lăuntrică, întotdeauna aceeași cînd trebuia să-și transforme fiul în subiect de conversație. Lucrează. Are succes. Îl plătesc regește. Cecurile mi le dă toate mie și nu mă întreabă o dată ce-am făcut cu ele. Poate că

nici nu își aduce aminte ce cont avem în bancă. Nu se plînge de nimic. Muncește și fumează. Fumează și muncește. Trăiește printre munți de mucuri de țigări.

— E o figură ! începu să cugete Fedora.

— Uneori e de-a dreptul un mister. Alteori e un deliciu. Dar poate că nu-l înțeleg eu, se îndoi Paola.

— Fără doar și poate că tipi de felul ăsta nu ți-e dat să întîlnești la orice colț de stradă, fu de părere Fedora, pe un ton aproape satisfăcut.

— E unic.

— Cine este unic are întotdeauna de suferit.

— Poate c-o fi un artist. El rîde și spune că nu e decît un biet mecanic, un meșteșugar, dar poate c-o fi un artist, rîse palid Paola.

— O fi avînd și el riscurile lui, admise Fedora. Cine are o anumită pricepere, plătește îndoit. Din totdeuna a fost așa.

— Nu m-aș fi gîndit niciodată că fiul meu va fi astfel.

— Ne naștem cu ursite diferite. Nu toți au norocul să se nască dobitoci.

— Vai, Fedora !

— Dragă Paola !

— M-aș arunca și în foc pentru el.

— Te cred, ciripi mulțumită Fedora.

— Nu m-aș fi gîndit niciodată că voi avea un asemenea copil.

— Fiecăruia îi e dat să trăiască cu fixurile lui și nu există chirurg să i le poată extirpa, rezumă Fedora. Am avea nevoie de trei vieți ca să învățăm să trăim o singură viață normală.

Însă pe cel ce n-are grijă de proprii lui bani, eu nu-l prea înțeleg. Fără supărare.

— O fi vina mea, își deschise inima Paola. Poate că i-am pus pe umeri prea multă încredere în mine. Mamele greșesc întotdeauna. Probabil că am citit chestia asta pe undeva.

Doamna Fedora optă pentru un suspin elaborat.

— Desigur, rosti ea teatral. Eu n-am fost mamă, așa că trebuie să tac din gură. Poate că lui fiu-meu, dacă l-aș fi avut, i-aș fi pus pe cap cununi de aur. Oricum, mi-aș fi dat și sîngele numai ca să-l văd rîzînd. Iartă-mă.

Nerăbdătoare, Paola o pornise de două ori prin cameră, încercînd zadarnic să scruteze ceva dincolo de geamuri.

— Așa, deci, mă duc la mare. E și asta o mișcare posibilă. Seamănă ca să culegi ! încercă ea să reînnoade firul.

— Poți să-ți iei cu tine și o prietenă. Dacă e curată. Dacă nu face dezordine, bine înțeles, admise Fedora, necăznindu-se să-și reprime însă o vizibilă repulsie. Loc este : cum se spune, bun și confortabil. Dar ia zi, mai ai vreo prietenă ?

— Da, pe Giulia. Gălăgioasă, dar bună ca pîinea caldă. Învățătoare. Și ea tot la pensie.

— Văduvă ?

— Nemăritată.

— Să nu te încrezi niciodată în fetele bătrîne, bombăni Fedora brusc iritată. Astea fie că știu mai multe chiar și decît dracul, fie că nu pricep o iotă din nimic. Și ori sînt mereu

bănuitoare, ori se smiorcăie tot la două minute. N-am întîlnit niciodată o fată bătrînă care să nu ducă după ea un sac de lacrimi. Sau poate că așa era pe vremuri, cînd făcea plopul mere. Mai există încă expresia fată bătrînă ?

— Giulia e drăguță. Cred că ajunge, nu ?

— Bună, drăguță, învățătoare, o podidi pe dată cu sarcasmul ei bătrîna doamnă. Trei vorbe pe care, dacă le întorci pe toate fețele înseamnă : proastă, ascultătoare, pedantă.

Paola negă, rîzînd.

— Oricum, tot mai bine decît nimic, rosti cu dispreț Fedora : Vezi numai ca așa-numita Giulia să nu întoarcă totul cu dosul în sus. Nu pot să vegetez închisă aici gîndindu-mă că o oarecare Giulia, învățătoare, de care n-am auzit și pe care n-am văzut-o niciodată, umblă de colo-colo în apartamentul meu de la mare cîntînd, dansînd și lăfăindu-se.

— Am priceput. Mă duc singură, i-o reteză Paola.

— Nu te lua după mine. Fă ce trebuie să faci. Și dacă ai o fărîmă de minte, pune o surdină la ce-mi iese mie din gură, suspină Fedora obosită, negînd din mînă.

— Mulțumesc, zîmbi Paola.

— Deschide ochii ! reluă prompt bătrîna doamnă. La țară găsești totdeauna cîte un director de școală, un secretar comunal, un notar, și toți au fete de căpătuit. Mai plîngărețe, mai gîsculițe, dar asta e inevitabil : chiar așa, în fiecare vară se îndrăgostesc și își pierd capul după primul filfizon care trece pe-acolo. Pe urmă, mai e și dentistul. E important, den-

tistul. Nu lipsește niciodată. Și veterinarul. Nici el nu poate lipsi. Dentiștii și veterinarii sînt cumetria cea mai de dorit : se spetesc muncind, au casă de bani, au o vilișoară ici, o vilișoară colo și îți sînt recunoscători pe vecie dacă îi scapi de năpasta unei fiice plîngărețe care nu visează decît să ajungă într-un oraș mare. Te vor preamări veacuri întregi. Și mai du-te și pe la gară. Cînd sosesc trenurile, fetele astea de țară se plimbă încolo și încoace, în așteptarea lui Făt-Frumos, adică a vreunui coate-goale. Se plimbă prefăcîndu-se că nu observă nimic, dar, de fapt, văd totul, scormonesc peste tot. Cum vezi, nu e un proiect prea artistic, dar va trebui să te mulțumești cu atît, draga mea. Dacă îți lipsește trufia, atunci n-ai încotro, trebuie să alergi, să transpiri și să te mulțumești cu ce-o fi. Nu-i scăpa pe dentiști și pe veterinari. Sînt singurii cu viitorul în mînă.

Paola mai avu încă tăria sufletească de a-și înghiți orice replică necuviincioasă. Se sculă în picioare, mîngîind cutia cu bomboane, subliniind astfel faptul că fusese lăsată în părăsire. Atinse de două ori cu obrajii ridurile neclintite ale mătușii Fedora.

Aceasta nu scăpă prilejul de a mai trage o concluzie, pe tonul ei categoric :

— Grăbește-te. Timpul nu așteaptă. Povestea asta cu însurătoarea mă zgîndăre, așa că n-aș vrea să vii să mi-o povestești la mormînt. Și să știi că mă faci să rîd cu fiu-tău care, pasămite, fumează prea mult. Bietul generalul,

cînd i-au interzis blestematele lui de țigări, cincizeci pe zi, fuma cu ochii închiși, ca să nu se poată vedea. Își îngropa mucurile în ghivecele mele de flori, omorîndu-mi ciclamele și primulele. Îmi venea să-l strîng de gît. Dar dacă stau și mă gîndesc, ce mai rămîne dintr-un bărbat dacă îi iei viciul ? Cît există viciul există și omul.

Cu sufletul și cu oasele ostenite, dar deja fermecată de peisajul marin care o aștepta și părea atît de promițător, cu inima în sfîrșit deschisă iarăși necunoscutei zile de mîine, Paola reuși să se urnească din loc.

8

CE FRUMOS AR FI SĂ MORI din dragoste.

Paola ținea între degete o țigară, prima aprinsă după cine știe cîtă vreme. Observă că nu mai știe să fumeze. Goli păhărelul de coniac nesimțind înfiorarea pe care o așteptase. Poate însă că rămășița aceea din sticlă nu fusese niciodată un coniac bun : să cumpăr unul de soi, își însemnă ea în memorie, dintr-o casă ca lumea nu trebuie să lipsească niciodată un coniac bun, că doar n-om fi milogi !

Îndelung, cu luciditate, gustînd parfumul secret al fiecărei silabe, lăsîndu-l să se evapore, apoi să renască iar, unduind în mii de vene ascunse, îi plăcu să-și repete : ce frumos ar fi să mori din dragoste.

Nu din dragoste pentru Cutărică sau Cutărescu, ci fără să știi cum, fără să-ți alegi locul și clipa, fără să-ți pese de vîrstă, fără s-o spui nimănui pe lume, fără să te legeni în iluzia vreunui gest frumos. Pur și simplu să mori din dragoste, să te risipești din dragoste, pentru dragoste.

Și acum încetează, că te rîd și curcile, își porunci ea.

Vrăbiile țîșniseră deja din copac, o geană subțire de lună nouă anina sus, în dosul geamurilor ; de la fereastră bulevardul părea pustiit și doar niște gemete slabe de vioară răzbăteau din camera lui Carlo. În paginile romanului polițist, într-un bar dubios din Barcelona, bietul detectiv Pepe Carvalho se resemna melancolic cu un banal cocktail Orange Fizz. Ferice de doamna Fedora care mai reușește să se apere cu Baudelaire-ul ei.

Dacă stau locului m-apucă urticaria, îmi vine febra fînului, putrezesc ca un măr, se înfurie Paola. Totuși nu se clinti din loc. De partea cealaltă a zidului vioara mai picură cîteva note. Geamantanul pentru mare era gata. Cum era de așteptat, Giulia acceptase imediat să plece cu ea. Dar pînă la plecare, seara aceasta o apăsa cu inutilitatea ei. Noaptea stătea și ea la pîndă, perfidă, încărcată cu semne de întrebare. Paola ura semnele de întrebare, acele pauze de gol, acele suspensii.

Lăsă țigara să se fumeze singură în scrumieră, închise cartea fără să întoarcă colțul de sus al ultimei pagini de-abia citite. Puse jos paharul gol.

Cine știe de ce viața este un fulger, nici n-ai prins-o bine, nici n-ai căpătat încă darul de a o înțelege și uite-o că se sfîrșește ; iar alteori, precum în clipa aceasta, astă-noapte, acum un minut sau peste un minut, pare atît de adîncă, de îndepărtată, de fără sfîrșit, un heleșteu de ape neclintite ce nu cunosc mișcarea.

Probabil că citise chestia asta pe undeva, anume că viața este un dar, primit, și care trebuie transmis mai departe, o întîmplare în care joci de unul singur, dar pe care o oferi altora, un destin care este al tău dacă îi dai un sens care nu este numai al tău, căci altminteri îl pierzi și te pierzi și pe tine.

Hotărî să pună ceva la încălzit. La urma urmei se apropia ora cinei : cotlete de miel, mai mult os, dar totuși bune, mai bine să le termine ; dacă rămîne singur, Carlo își face două ouă, deschide o conservă sau își fierbe niște spaghete. Nu e el genul să-și bată capul ca să dea prin pesmet și să-și frigă niște cotlete de miel care zac în frigider.

Se mută la bucătărie, controlă frigiderul burdușit, blatul imaculat al mesei, scînteierile chiuvetei. Propria ei umbră, mărită, pe suprafața continuă a dulăpioarelor albe, o enervă. Umbrele sînt întotdeauna strîmbe, te jignesc, îți scot la iveală toate cocoașele pe care le ai. Se porni să fluiere, încet, pentru a anula acea oră a serii, gustul amar al propriei ființe, sîcîielile care îi blocau stomacul. Atunci îi reveni în minte fata fluture.

Întîmplarea avusese loc la prînz, în școala în care predase ani de zile învățătoarea Giulia.

Fiind ultima zi a carnavalului, fata era îmbrăcată în fluture. Purta la spate două aripi de mătase și de organdi pictat. Părea mîndră și fericită în maioul auriu care îi îmbrăca tot trupul. Ducea o prăjitură pregătită acasă, de

mama. Toate elevele aduseseră fie prăjituri, fie nuga, fie vreo sticlă, școala nu uita niciodată să serbeze ultima zi a carnavalului. Giulia o prevenise, înainte de a dispărea într-un birou al secretariatului pentru a-și scoate niște acte.

Fata fluture rîdea, legănîndu-se pe pantofiorii tot aurii și ei, unduind din foița de la prăjitura pe care o ținea sprijinită în palmă. Aripile de organdi scoteau și ele un anume fîșîit ușor.

Pe Paola o trecu un val de nebunie și de sminteală, dar fu incapabilă să se înfrîneze, iar acum fata o privea cu ochii rotunzi de uimire.

La întrebarea femeii răspunsese :

— Să mă mărit ? Eu ? Ce mai e și asta : un sondaj ? Sînteți de la televiziune ? Sînteți ziaristă ?

Paola răspunsese cu un murmur indescifrabil. Pe coridor năvăleau țigăncușe boite, Colombine în negru cu alb, cîteva măști de vrăjitoare.

— În afara faptului că am numai șaptesprezece ani, spuse repede fata, acum ațintindu-și pupilele asupra ei, cred că, înainte de a se mărita, o fată are dreptul să trăiască și ea puțin, așa gîndesc eu. Să-și scuture praful de pe ea, gîndesc eu. Nu văd nici un rău în asta. Am o soră măritată. Ce chin : nu există pe lume o femeie mai servitoare decît ea. Iar bărbatu-su e cum se cade și chiar frumușel, mi-ar conveni și mie. Dar ce ziceți că fac ei împreună ? Spală vasele vorbind de vase, fac patul vorbind despre mobilă și așteaptă să vină duminica. Dacă și asta o mai fi viață ? !

Paola se urî singură pentru bolovanul de obtuzitate care o împinsese să se rostogolească în discuția aceea.

Totuși răspunse :

— Să-ți scuturi praful ? Mă rog ! Am priceput. Atunci, faci bine că te îmbraci în fluture.

Fata ridică din umeri, cu resentiment.

— Dumneavoastră nu sînteți ziaristă. Nu aveți magnetofon. N-aveți nici măcar un carnețel, spuse ea bănuitoare. Atunci ? Dacă vreți să știți, aflați că îmbrăcămintea asta nu-mi place. Într-o bună zi am să-i dau foc, am s-o arunc la closet. Nici măcar nu e un costum. Bineînțeles, este al soră-mii. Și să nu vă închipuiți că draga de maică-mea o să-mi cumpere altul. Și tot așa mai departe, pînă-n mormînt : ea nu aruncă nici un ac rupt. Dacă ar depinde de mine, dacă aș avea fie și numai două parale, m-aș îmbrăca întocmai ca la Hollywood. Numai în pene. Sau ca luptătoarele de gherilă. Am văzut la televizor o prințesă, la Veneția : era plină de bijuterii, dar avea pe ea o salopetă vietnameză.

— Cum te cheamă ?

— Adele, șopti fata, rușinată, lăsîndu-și privirea să lunece într-o parte. Mai bine ar fi Tiziana sau Fiorenza. Mi-ar plăcea un nume străvechi. Dumneavoastră nu ? Nu știți să-mi sugerați un nume frumos și vechi ?

— Cleopatra, aruncă Paola.

— Ca aia a lui Cezar ? se îndoi fata, tot mai bănuitoare. Nici nu pare a fi un nume. Te face să rîzi.

— Cînd ieși învățătoare ? nu știu Paola să tacă.

— Peste doi ani. Sau poate niciodată. Sînt deja repetentă. Sînt o babă pe lîngă celelalte colege.

Deodată se porni să danseze, să se învîrtească și își împinse înainte sînii cruzi, aproape invizibili.

— Mă fac crainică ! *Oh, yes,* nu știu dacă m-ați înțeles, *mylady, ladies and gentlemen.*

— Ce vrea să însemne ? se întunecă Paola.

— Nu vrea să însemne nimic, este, chițăi Adele, sfîrîind din aripile ei de organdi. Crainică. Nă mă interesează ce am de zis : starea vremii, telejurnalul sau un meci de fotbal. Eu anunț, zîmbesc, salut. Am dinți frumoși, nu-i așa că am dinți frumoși ? La o crainică, dinți frumoși și un păr frumos și aranjat sînt tocmai ce trebuie. E una pe care nu pot s-o sufăr : cred că-și spală scalpul doar o dată la zece zile, împuțita. Ar trebui să o concedieze. Le-am studiat pe fiecare în parte : nu e una care să aibă dinți ca ai mei.

Își ridică buza de sus, cu convingere : incisivii și caninii scînteiară.

Colombinele, țigăncușele și vrăjitoarele se alergau țipînd, prin săli și coridoare. O sărmană stea căzătoare tremură solitară în gol și căzu.

— Trebuie să plec, făcu o piruetă Adele. Alea se distrează prea bine fără mine. Te pomenești că or fi mîncat tot. Dar de ce voiați să știți dacă intenționez să mă mărit ? Sînteți cumva mămicuța vreuneia dintre colege ? Păcat că nu era un sondaj. Au mai făcut cîteva, la

noi la școală, și ziariștii și ministerul și inspectoratul. Noi le-am răspuns numai aiureli băgăreților ălora. Cine știe ce statistici brambura o să iasă din asta ! Ce-am mai rîs !

Fugi fîlfîind din aripi.

Paola măsură în lung și în lat bucata aceea de coridor, în așteptarea Giuliei. Se simțea vinovată, înfrîntă și gonită pînă și din paradisul nerozilor. Iritarea care îi mocnea în piept n-o împiedică totuși să gîndească : sîntem prea civilizați sau prea necivilizați sau avem trufia de a ne crede prea civilizați pentru a fi în stare să murim din dragoste ; poate că lucrul ăsta izbutesc să-l mai facă doar pisicile, leoaicele, albinele și păianjenii ; la noi, oamenii, chiar și știința de a muri din dragoste e o știință pierdută.

Țăcănitul tocurilor Giuliei pe coridor, o potoli.

Carlo ședea la masă, doar rareori ridicînd din farfurie ochii aceia ai lui, întunecați, dar, totodată, străbătuți de neașteptate străfulgerări de duioșie. O spuzeală de barbă, pe alocuri roșcată pe alocuri brună, îi adumbrea obrazul neras de cîteva zile. În colțul cel mai îndepărtat al odăiței de luat masa țîșneau dintr-un televizor portabil imagini în culori țipătoare, însă pe mutește, ceea ce le făcea aproape ridicole.

— Foarte bine. Dar nu te invidiez. Nu încape îndoială că la vremea asta marea trebuie să fie oribilă, spusese tînărul.

Paola nu-și bătu capul cum și ce să-i răspundă.

Alte lucruri se îngrămădeau în sufletul ei : nu-ți mai aduci aminte, Carlo, că mai ieri ți-era o frică îngrozitoare de călușei ? Te speriai pînă și de căluții de mucava. Scoteai niște zbierete care semănau atît de tare cu răgetele de măgar încît îmi venea să leșin, pînă și astăzi mi le-aduc aminte, fiecare suspin de-al tău era un cuțit în inimă.

— Iarna la mare îți treci sigur la activ o bronșită zdravănă, cu ticăloșii de hotelieri care nu dau drumul la calorifere, rîdea înainte Carlo.

Paola însă : timp de doisprezece ani ai colecționat numai indigestii, măcar una pe lună, nu digerai nici laptele meu, nici vreun fel de praf, nici o supă, nici măcar mărul ras, îți făcea greață pînă și carnea pasată prin strecurătoare.

— În locul tău mi-aș căra cu mine un maldăr de plăpumi și o căciulă de schi, continua Carlo să glumească.

Paola era silită să urmeze firul acelor amintiri înmormîntate : ar fi trebuit să te fotografiez la plajă, prima dată cînd te-am dus la mare ; stăteai zgribulit după baie, slab ca un cui, cu genunchii la gură ; mă uitam la tine și-mi ziceam : Doamne, semeni cu trupșoarele acelea de copii găsite în săpăturile de la Pompei, afumate și scheletice. Ani de zile ai stat numai în banca întîi, atît erai de pipernicit, orice pantalon sau pulover atîrna mai mult decît tine și faptul că erai mic te înfuria.

Carlo învîrtea încet, între degetele palide, un măr. Continuă neștiutor :

— Sînt sigur că ai umplut frigiderul cu tone de mîncare. Exact ? Splendid ! Al treilea război

mondial n-o să mă prindă nepregătit. Avem pielea groasă, noi, șerifii.

Iar Paola, încă emoționată : tu nu-ți mai aduci aminte de mașina de ras a lui taică-tu, te rădeai în cap pentru că amînasem prima comuniune. Te-am prins în baie, tocmai la timp, erai pe jumătate ca napul, iar ici și colo mai erai și ciumpăvit, de a trebuit să te duc să te radă zero ca pe păduchioși, îmi venea să mă arunc de la balcon.

— A propos de mătușa Fedora, minunata și măreața, rămase Carlo pe gînduri, cu indiferență. Nu pot s-o vizitez săptămînile astea. Știi care e prima mea dată liberă ? 13 august. Jur, nu glumesc. Dacă vrei îți arăt agenda. Zici c-ar fi prea ofensiv să-i trimit o felicitare ? Poate una mai exotică.

Paola era, însă, atît de departe : și atunci cînd echipa ta preferată, Milan, a pierdut calificarea în ultima zi ? Era de-acum noapte, tu te-ai sculat și, în bucătărie, în locul dintre ușă și balcon, ai dat foc la drapel de era cît pe-aci să se întîmple o nenorocire.

— Nu vrei o portocală ? Ești împotriva vitaminelor nobile ? spuse Carlo într-o doară.

Paola încuviință din cap, tot cu mintea aiurea : tu poate că nu-ți mai amintești, eu însă da și chiar foarte bine, de prima ta dragoste. Aveai paisprezece ani, stăteai în poartă, pe întuneric și în ger, ca s-o vezi și ca să te vadă și ea, fetița aceea. Plîngeai. Riscai o pneumonie, dar nici o putere de pe pămînt n-ar fi reușit

să te tîrască în casă. N-ai suflat nicicînd o vorbă. V-am văzut o dată sărutîndu-vă pe scară. Era cu un cap mai înaltă decît tine : deja frumoasă și deja ticăloasă. Tu o sărutai cu gura strînsă și cu ochii închiși și ea rîdea. Aș fi călcat-o în picioare. Sufereai ca un cîine. N-o să mai suferi niciodată așa.

— Cafea, te rog frumos, am de terminat o trebușoară cît se poate de rafinată, oftase Carlo, pîndind însă neliniștit din spatele țigării.

Iar Paola, ridicîndu-se : nu ți-am spus niciodată că te-am văzut atunci, sub coloanele de la gară : de-abia părăsiseși universitatea, iar fata aia se prăvălea asupra ta aproape leșinată, își aruncase cărțile pe jos, făcea ea totul, te săruta, te strîngea, te mototolea, te sugea peste tot, iar tu păreai fericit, poate jenat din cauza lumii, dar fericit. De ce s-a terminat totul între voi doi ? Nu mi-ai povestit niciodată nimic. Unde a dispărut ? Cine era fata aia ? O blonduță spălăcită, dar era. Nu mi-ai spune-o pentru nimic în lume, știu. N-ai fugit niciodată de acasă. Pe vremea mea toți băieții fugeau sau visau că fug de-acasă, își vindeau bicicleta, furau bani din sertar, luau trenul și adio. Tu nu. Dar nici despre asta nu pot să te întreb. Pentru că știu de acum ce ai răspunde, cu un hohot de rîs : să fug eu, și unde, mă rog, să mă duc și ce să fac ?

Dar aici Paola trebui să iasă din extazul ei. Vocea lui Carlo tocmai spunea :

— Fă, te rog, puțin mai tare. E un documentar despre gorile. Să auzim oleacă ce au de spus.

În timp ce pregătea cafeaua, Paola putu să asiste la complicata reeducare a acelor gorile duse din grădina zoologică înapoi în pădure. Se mişcau deconcertate, nu ştiau să culeagă fructe din copaci, urmau istovite o femeie cu chip de cal, o doctoriţă.

— Şi dacă n-ar vrea să renunţe la duşul lor de dimineaţă ? comenta nemulţumit Carlo, urmărind mersul acela buimac printre tufişuri. O gorilă se dădu de-a rostogolul prin iarbă, o alta începu să caşte, femeia-cal încerca şi ea să se rostogolească şi să caşte şi chiţăi nişte îndemnuri monosilabice. Ultima imagine se contractă pentru a face loc rînjetului unei cîntăreţe pe care butonul manevrat de băiat îl amuţi pe dată.

— Noutăţi în programul tău de lucru ? întrebă Paola.

— Jocuri. Electronica mea obişnuită, răspunse Carlo pe un ton uşor recalcitrant. N-am ce să-ţi explic în vorbe mai multe. Sper că nu vrei să afli ce anume e un spectru sonor. Oricum, să n-ai nici o teamă : nu e un strigoi. Încerc schema unui joc. Chestii dintr-astea.

— Pentru copii ?

— Dacă vrei. Poate mai degrabă pentru adulţi înapoiaţi, se strîmbă el, plimbîndu-şi ţigara între dinţi.

— Sînt la modă jocurile astea. Cred că am citit-o pe undeva, mai încercă o dată Paola.

— Şi încă cum. Dacă inventezi unul foarte isteţ rişti să ajungi miliardar, se veseli Carlo.

— E o modă americănească. E adevărat că toţi se joacă cu drăciile astea, pînă şi adulţii ?

— Toţi. Te ajută să nu gîndeşti. Dacă te gîndeşti, nu mai joci, aprobă Carlo. Cu cît joci mai mult, cu atît te gîndeşti mai puţin. E şi asta o filozofie. Ca şi continua călătorire. Dar poate că noi sîntem deja prea bătrîni ca să o acceptăm.

— Care noi ?

— Noi, rîse Carlo. Tu, eu, ceilalţi, inclusiv nou-născuţii. Ne naştem bătrîni. Ca să te joci ar trebui să nu creşti niciodată.

— N-am înţeles.

— Cu-atît mai bine, anulă totul Carlo.

— Şi dacă Giulia şi cu mine ţi-am căuta la mare o logodnică ? silabisi Paola cu un timbru foarte special.

Carlo rîse, dar, întorcîndu-se, văzu că ochii i se întunecaseră :

— Ce mai e şi asta ? O ameninţare ? O idee ca să-ţi omori timpul ?

— Nu văd nimic rău în aşa ceva, se prefăcu indiferentă Paola. Ce, noi, băbuţele, nu trebuie să ne jucăm şi noi ?

— Iarna. La mare, se amuză el pe un ton solemn. Unde o septuagenară este încă o partidă bună. Ce descoperire minunată ! Ce lovitură de geniu !

— Şi dacă s-ar întîmpla chiar aşa ?

— Ce naiba vrei să se întîmple, răsună gîtlejul întunecat al tînărului. Mai bine s-ar întîmpla altele : un vîrtej de aer, o balenă pe plajă.

Se ridică plictisit, legănînd din cap. Închise televizorul şi se întinse încet ca să se dezmorţească.

— Și, pe urmă, o fată de categoria întîi nu stă să te aștepte pe tine, iarna, în sătulețul ăla de mare, rîse de undeva de departe. N-ai să găsești decît marfă de calitatea a doua și cu reducere de pînă la cincizeci la sută...

— Zi-mi și mie, așa, de curiozitate : cînd vezi o fată, la ce te uiți întîi și întîi ? Pentru fiecare bărbat e altfel, îndrăzni Paola.

— Ei, Doamne ! Îi dăm înainte ? Ce-i ăsta, interogatoriu în foileton ? rîse el.

Paola profită pe dată :

— La picioare ? La piele, la sîni, la popou ? La ochi ? La surîs ?

După un asemenea tir de mitralieră se opri și trase aer în piept.

— La rotulă ? La degetul mare de la picior ? La arătătorul din nas ? o luă în rîs tînărul.

— E și asta o curiozitate ca oricare alta, se feri ea. Despre ce ai vrea să vorbesc ? Despre politică ?

Tînărul respiră, apoi zise :

— Dar cum poți să judeci așa, în principiu ? Nu există nici o lege. Ar trebui s-o știi și tu și încă prea bine. Orice femeie este frumoasă sau urîtă într-un fel anume. Una poate să-ți placă pentru că e rotundă și alta pentru că e o scoabă ; una pentru că vorbește și alta pentru că tace mîlc ; una pentru că e o tîrfă și alta pentru că e castă.

— Adevărat. Asta a și fost totdeauna nenorocirea, fu de acord Paola.

Carlo stătea în picioare în fața ferestrei. Lătrături, cînd docile, cînd voioase, suiau dinspre bulevard.

— Și ăștia cu cîinii lor, bombăni tînărul. Parcă s-ar fi născut numai ca să scoată cîinii la plimbare. O încep de dimineață de la șapte și o țin pînă noaptea la două. Au chiar și paltoane, pălării, șaluri speciale pentru scos cîinii la plimbare. Se întîlnesc întotdeauna la colțul de-acolo, ce-or fi avînd să-și spună ? Povești despre cîini, regimuri pentru cîini, vărsături de cîini, isprăvi cu cîini. Trebuie să fie o epidemie : există mai mulți dobermanni decît polițai și mai mulți pechinezi decît curve, cel puțin prin părțile astea. E unul, un dulău napolitan, de zici că-i un bizon, dar fără Buffalo Bill. Și nu pun și ei cel puțin o pancartă pe care să scrie : atenție la cîini.

— Ai vrea un cîine ?

— Na-ți-o ! Puteam să pun pariu, rîse tînărul.

— Vorbeam de cîini, nu de curve, se înveseli cu totul Paola, făcînd pe îndrăzneața.

— Tu ? Nici n-ai ști să faci diferența. Sînt sigur că n-ai ști să faci diferența. Nu nega, o luă peste picior Carlo.

— Nici nu neg, ciripi femeia, gata de orice. Te așteptai să neg ? Ei, uite că nu neg.

Privirea voalată a tînărului o domoli.

— Cuminte, rosti Carlo, blînd, dar fără să cedeze. Tu, dacă dai de un călugăr, îl tragi de cordon, dacă dai de un cîine, îl tragi de coadă, dacă te duci la mare, ai vrea să pui la cale cine știe ce. Ia mai stai și cuminte. Și liniștită. Nici o agitație !

Paola știu să-și înfrîneze cuvintele.

— Uneori mă gîndesc la călugărul acela, se potolise deja băiatul. Ăla e un tip care merită să te deplasezi pînă la el. Dar cum să ne întîlnim, noi, schimnicii ? I-aş putea scrie şi lui o vedere, tot exotică, se înţelege, dacă aş şti ce să-i spun.

Femeia îşi muşcă buzele, căindu-se.

— Călugărul acela nu te poate ajuta, rosti anevoie.

— Stai cuminte ! Nu deraia. Stai cuminte, fredonă Carlo, distrat.

— Cine trăieşte prea cuminte, moare cu turul gol, se apără Paola.

— Oricum, numai un cîine ar mai lipsi, aici la noi, schimbă vorba Carlo.

— Pe mine nu m-ar deranja de nici un fel. Dimpotrivă. Sigur, depinde, sînt cîini și cîini, minţi cu promptitudine Paola.

— Nici pe mine nu m-ar deranja dacă ar veni numai ca să tragem o duşcă, hotărî el. Mie îmi fac rău, sînt plini de boli, nimeni nu-i învaţă cum să telefoneze singuri la veterinar. Asta chiar că ar fi un progres.

Paola golise masa.

Gura vopsită și cîntătoare continua să se scălîmbăie pe mutește în dreptunghiul ecranului. Alte lătrături sălbatice se iscară de-a lungul bulevardului, fiind apoi înlocuite de niște comenzi imperioase.

— Azi-dimineaţă, în afară de cîini, mai erau şi vreo șapte sau opt fetițe în treninguri. Se antrenau, dar de-a serioaselea, povesti băiatul, cu lene. Aveau treninguri roz, albe și bleu. Cu

ceața aceea ai fi zis că sînt niște bomboane fondante.

— Erau drăguțe ? întrebă Paola reapărînd, în mîini cu mănușile roșii de cauciuc pentru spălat vasele.

— De unde să știu ? Țopăiau ca boxerii, ca fotbaliștii. Înfofolite, dar cît se poate de convinse, lichidă el cu un oftat.

— Iată o seară utilă, rezumă cu voce hotărîtă Paola înainte de a se retrage în bucătărie. Despre cîini pot spune că acum știu totul. Și despre gorilele handicapate știu tot. Despre fete nu știu nimic și nici n-am să știu vreodată.

Făcu cu ochiul și schiță o mișcare caraghioasă din șolduri, ca să-l dezarmeze. Avu noroc. Carlo nu dădu nici un semn de iritare.

— Corect, răspunse el cu voce scăzută. Ești un fenomen ! Cînd îți vine ție o idee, orice idee... Ți-a venit ideea cu marea, atunci marea asta trebuie să scuipe din ea vreo Venus. Într-o zi o să te duci la New York, cu nelipsita ta de Giulia, și o să vă întoarceți cu Statuia Libertății demontată în valiză. Sau cu fiica președintelui. Sau cu faimoasa miss negresă, regina Harlemului.

— Nu mă face mai proastă decît mă simt, oftă Paola, vrînd să pară tristă.

— Iar tu, nu te mai gîndi la mine ca la o idee fixă.

— Nu ești o idee fixă.

Carlo se apropie, atingîndu-i umerii cu mîinile. Rămaseră o clipă privindu-se în ochi, în dîra de lumină ce venea dinspre bucătărie. Ca

întotdeauna, o intimidare diferită și nicicînd descifrată îi reducea pe amîndoi la tăcere, cu toate acestea unindu-i.

Tînărul zîmbi.

Șopti :

— Vîntos.

— Cum ? nu înțelese Paola.

— Vîntos, repetă Carlo, cu ochii într-altă parte. Dacă mă gîndesc la o fată, fie că există sau nu, o văd cu părul vîntos. E primul lucru care îmi vine în minte. Ca bătut de vînt. Cîntător. Fără a fi nevoie să bată vîntul, să fim înțeleși. Mișcător și unduitor, umflat și fluturînd de la sine. Adică vîntos.

Vorbise liniștit.

— Am înțeles, murmură Paola, simțind cum îi zvîcnește inima.

— Un păr în care degetele se cufundă, se pierd, nu se mai întorc niciodată.

— Da. Frumos, se bucură femeia. Și culoarea ? N-ai o culoare preferată ? Care anume ?

— Vîntos, refuză Carlo, încet, legănîndu-și țigara în colțul gurii. Nu mă gîndesc la nici o culoare. Nu culoarea este importantă. Poate fi de orice culoare. Dar vîntos.

Își retrase mîinile, avu un acces de tuse. Paola își relaxă umerii înțepeniți.

— Salut, mormăi el, parcă stînjenit de acea confidență bruscă și mare. Trebuie să-mi termin jocul cu pricina. Mai tîrziu e un western, unul clasic. Pe ăsta merită să-l vedem și de douăsprezece ori, noi, ultimii credincioși ai preeriei. Și cu asta, basta.

Paola își luase în primire locul de la chiuvetă, continuînd să-și repete cele două silabe, adjectivul acela, vîntos, bătut de vînt : era o respirație, era un zmeu pe cer, o plămadă moale și luminoasă.

Cu lăcomie, devoră un gînd după altul : ce tînăr plăcut, ce bun de iubit e Carlo al meu și cît îl iubesc, atît de delicat și de plin de taine numai ale lui, l-aș iubi chiar și dacă n-aș fi eu ci alta și doar mi s-ar povesti despre el, de departe, și, de ce-aș tăgădui-o, l-aș legăna și acum, nu-mi aduc aminte dacă la cincisprezece ani aveam părul în vînt, păr vîntos, poate că aveam numai o codiță ca de șoricel, dar l-aș legăna în părul acela de vînt. Din fericire, sînt mii de ani de cînd ne-au silit să ne convingem că mama și fiul, tatăl și fiica, fratele și sora nu se pot lua în brațe, nu se pot juca, rostogoli, strînge și mușca, din fericire ne-au spus că ar fi oribil, că ar fi o jignire adusă vieții, o damnare, o nelegiuire infernală, o monstruozitate care le sperie pînă și pe unele animale și pe care trebuie s-o credem de vreme ce nici o civilizație n-a iertat vreodată o asemenea crimă, așadar, mulțumesc, domnilor preaînvățați, preacredincioși și preadrepți, mulțumesc că ne-ați explicat-o, Doamne, n-asculta ce spun, fă ca nici măcar eu să n-ascult ce spun.

9

DEODATĂ SE SIMȚI FERICITĂ.

Privea dunga de mare în asfințit, o linie nemișcată și subțire, prinsă în îmbrățișarea a două stînci acum întunecate. Ultima rămășiță de lumină părea să se fi strîns toată în zidul ocru al unei căsuțe și în panașul a două străvechi mimoze care fîlfîiau cu o unduire liniștită. Cerul era nespus de înalt și blînd, cu cîteva striuri calde, și frumoasă era și fîșia, deabia ivită, de umezeală a serii. Un clopot bătu undeva, departe, îi răspunse un cîine singuratic.

Fără vreun motiv, Paola se simțea fericită. Poate că pricina era tăcerea aceea, seriozitatea reculeasă a acelui moment. O străbătu o senzație lentă de bine, așa încît își zîmbi sieși, lăuntric, ferecînd în suflet frumusețea clipei.

Pe la mesele cafenelei, care pîndeau de pe trotuar, se fugăreau sprintene șoaptele unor domni în vîrstă și ale unor cucoane învelite în blănuri.

O voce rosti cu convingere, dar fără asprime :

— Noi n-am avut niciodată o națiune. Franța, Anglia, Germania și chiar și Spania sînt națiuni. Noi nu. Cavour o știa prea bine. Cîte Italii sînt în Italia asta ? Spuneți-mi voi. Încercați să le numărați.

Într-o clipită i se suprapuseră alte voci.

— Mai devreme sau mai tîrziu o să ne trezim că sîntem în război fără măcar să știm cui trebuie să-i zicem mersi.

— Al treilea război mondial o să dureze cam trei minute.

— Credeți ? Așa spuneau și în 1914 și în '40.

— Dar sîntem deja în război. Nedeclarat, dar război. Toată lumea mănîncă o pîine de pe urma lui. Vechea poveste.

— După mine, pe noi o să ne salveze japonezii. Sînt mai puțin primitivi decît americanii și rușii.

— O mie și încă mai puțin de o mie : o fi adevărat. Cine a spus asta ? Popii sau Nostradamus ?

— Au închis și „Doi de pică". Era ultimul bar de noapte mai de Doamne-ajută. Tot din cauza drogurilor.

— Simpatic „Doi de pică". Acum cîțiva ani era acolo una, o creolă, care făcea tone de aur.

— Drogul e ciuma secolului. Este afacerea care guvernează peste capul guvernelor.

— O mie și încă mai puțin de o mie : cum se poate să nu știe nimeni dacă asta a spus-o Nostradamus sau vreun popă ?

— Japonezii, acum treizeci de ani, erau paria pămîntului. Și cum s-au mai schimbat : parcă s-au făcut chiar mai înalți.

— Eu nu sînt un nostalgic. Pot spune că nici nu înțeleg nostalgia. Din nostalgie nu se poate

trăi. Dar nici nu-i invidiez pe tinerii din ziua de astăzi.

— Cît despre asta nici nu încape vorbă.

— Ați citit că la Milano s-a făcut o propunere de adoptare de bunici ? Ce oroare ! Dacă îmi telefonează cineva că dorește să mă adopte, cobor în stradă și împușc toată lumea.

O fetișcană cu șorțuleț alb alerga încoace și încolo, botoasă, ducînd tăvile cu băuturi. Paola o observă tocmai cînd se apleca spre un domn în vîrstă, cu părul cărunt și puțin cam lung, așezat pe scaun într-o poză de o eleganță neglijentă.

— Mai vreți unul, dom' profesor ? îl invită fetișcana.

— A bea este o sinucidere, a nu bea este o crimă, încuviință bărbatul fluturîndu-și țigara.

Fetișcana o luă din loc cu un rîs forțat.

Bărbatul o examină din ochi pe Paola, apoi închise pleoapele pe jumătate, dînd aprobator din cap, din cine știe ce pricină misterioasă de-a lui.

Se adresă nepăsător celor din jur :

— Dragii mei sau cam așa ceva, eu unul am trăit ca un european și vreau să crăp ca un european. Iar japonezii și Nostradamus n-au decît să se ducă dracului.

— Bravo, domnule profesor, izbucniră cu satisfacție cîte unii de pe la mese.

Paola simți ultima zvîcnire a fericirii aceleia necunoscute stingîndu-se în gol, lăsînd-o dezarmată și secătuită. Avu noroc că tocmai se întorcea Giulia cu maldărul de ilustrate cumpărate chiar atunci. Se așeză voioasă.

— Ce-ai găsit de rîs ? deveni ea brusc bănuitoare.

— Pantalonii, bluza ta albastră. Am sosit doar de două ore și te-ai și costumat în lup de mare, șopti Paola. Iartă-mă. Tu ai dreptate. E vina mea că îmi trebuie întotdeauna o groază de timp ca să mă aranjez. Mîine mă travestesc și eu în indigenă. Bei un vermut ?

Giulia examină critic linia perfectă a propriilor ei haine, scoase un oftat de resemnare și se aplecă peste maldărul de ilustrate.

— Măcar știu că scap de-o grijă, explică ea.

— Lasă-mi și mie una. Pentru mătușă-mea Fedora, spuse Paola.

Cerul își risipea ultimele fire violete, chiar și zidul ocru al căsuței și panașul mimozelor începură să se cufunde încet în noapte. Pe la mese, domnii în vîrstă și doamnele cu blănuri se ridicau unul cîte unul, controlîndu-și ceasurile. Bărbatul cu părul alb și puțin prea lung rămase singur, baricadat îndărătul țigării.

— Supă cu colțunași și solă à la meunière, emise Giulia fără să-și abată atenția de la ilustratele ei. Am văzut „menu"-ul cucoanei ăleia, cum o cheamă, doamna Marta. Cel puțin colțunașii n-o să fie congelați.

— Eu, însă, da, rîse Paola.

— Ei, și tu ! Nu începe acum să faci pe prințesa. Nu te-apuca să faci pe înțeleapta, săgetă reproșul Giuliei.

Fetișcana botoasă își făcu din nou apariția ca să adune paharele goale. Mîna bărbatului cu păr lung îi tăie calea.

— Spune-mi ce faci astă-seară, rîndunico : iubești, nu iubești, deziubești ? întrebă el cu o ușoară răgușeală.

— Deziubesc. Chiar așa. Îmi place vorba asta. Deziubesc. Sună bine, se amuză fata.

— Dar nu știi că deziubitul e tot așa de anevoios și de prostesc ca și iubitul ? o mustră bărbatul cu severitate prefăcută.

— Dom' profesor dacă n-ați fi dumneavoastră, aici ar muri lumea de plictiseală, îi făcu fata pe plac.

— Și ca să nu muriți voi, mor eu, tîmpit ce sînt, căscă el. Cum rămîne : ai sau n-ai un amorez ?

— Ferească sfîntu', se electriză fata.

— Nu mă refer la unul serios : unul așa, trecător, unul oarecare, cum vă stă bine vouă, rîndunicilor. Ca să nu vă pierdeți antrenamentul, făcu bărbatul.

— Dar ce credeți că sînt eu ? Drept cine mă luați ?

— Vrei să te iau drept o alta, señorita ? În regulă ! Numai să mă anunți din vreme, pufni el deja plictisit.

Înăuntrul cafenelei se aprinseră primele lumini. O pisică traversă agale piața.

— Mai adu-mi unul, ultimul. Și s-o lăsăm baltă cu amorul, comandă bărbatul bătînd cu unghia în paharul gol. Hai, mai cu inimă, ștrengărițo.

Fata o luă din loc, dînd din șolduri.

Paola simți că este privită, dar rămase mai departe calmă, citind ilustratele pe care Giulia le umpluse cu o scriere rotundă și regulată.

Din colțul cafenelei își făcu apariția, pîrîind, o motocicletă. Tînăra care o încăleca o făcu să țîșnească, să se avînte, să se contorsioneze în zigzaguri fulgerătoare. Avea un păr roșu care scînteia ca focul. Dispăru, lipindu-se de șea. Vuietul se îndepărtă, continuînd totuși să se audă de prin alte străduțe și piețe.

Asta zic și eu că are vîntul în păr, prinse din zbor Paola.

— E țicnită ! Nu trece seară să nu apară și țicnita asta ! Mai rău ca băieții, bombănise fetișcana întinzîndu-i bărbatului paharul cerut.

— Ferice de ea, socoti bărbatul.

Vuietul se apropia din nou, apoi năvăli cu mieunături furioase și tot mai ascuțite, iar motocicleta reapăru la colțul cafenelei. Dar accelerarea fusese prea bruscă și puternică, fata se zări, o clipă, zburînd prin aer, apoi căzu descompunîndu-se în brațe și picioare dezarticulate, în vreme ce toată fierăria aceea, scrîșnind pe caldarîm, se strîmbă izbindu-se de trotuar, apoi de un copac și de o bancă. În cele din urmă se potoli.

Giulia dăduse deja fuga acolo, fetișcana zbiera, bărbatul se ridicase, dar stătea nemișcat, cu privirea buimăcită.

Giulia și Paola o atinseră cu grijă. Din învălmășeala de păr roșu apăru un zîmbet speriat.

— Totul în regulă ? Nu ți-ai rupt nimic ? întrebă Giulia.

— Nu știu. Nu cred. Doamne sfinte, răspunse tînăra cu voce slabă, gîfîind.

— Încercaţi să vă mişcaţi piciorul. Şi celălalt. Singură, spuse bărbatul care se apropiase cu paharul în mînă.

Tînăra se supuse, cu precauţie.

Paola îi apucă încheietura stîngă şi îi roti mîna.

— Mai bine să n-o atingem. Trebuie să încerce singură, întîi. Aşa am auzit, întări bărbatul.

Paola dădu drumul încheieturii.

— E în regulă. Am scăpat uşor. Doamne, ce tîmpită sînt ! îşi revenea, mădular cu mădular, fata.

— Ce nebună ! îşi dădu drumul fetişcana, pierită, ţinîndu-se la o parte, de teamă.

Fata se ridică în picioare. Făcu două mişcări dezordonate pentru a-şi recompune ţinuta. Pufni. Clătină din norul de păr roşu. Zîmbi.

Bărbatul îi oferi paharul pe care, însă, fata îl refuză. Apoi, aceasta salută fără vlagă şi, şchiopătînd uşor, se îndreptă către motocicleta care zăcea hăt departe.

— Al dracului noroc ! izbucni în urma ei Giulia, indignată.

— Aşa e. Din păcate, în sătuleţul ăsta nu se întîmplă niciodată nimic dramatic, zîmbi sardonic bărbatul, uitîndu-se la Paola însă cu ochii cuprinşi de tristeţe. Schiţă o imperceptibilă plecăciune, apoi reveni cu pas nesigur la masa lui.

În depărtare, Păr-roşu ridicase motocicleta. Îi trase un şut cu piciorul, apoi începu s-o împingă agale, tăcută şi aplecată deasupra ei.

— Te-am văzut, să ştii ! Să nu crezi că nu te-am văzut, rosti încet şi cu furie Giulia.

— Doamne, ce spaimă, se prefăcu uimită Paola.

— Nu-ţi bate tu joc de mine, cap sec ce eşti.

Paola rîse :

— Ei şi ce ? M-am uitat dacă avea verighetă, dacă e măritată. Ce-i rău în asta ? N-am făcut decît să-i întorc mîna stîngă. E măritată, aiurita asta de puşlama, Centauriţa. Frumos păr. Straşnic ! Îţi vine să-ţi înfingi unghiile în el.

Giulia scruta întunericul, ţeapănă de parcă ar fi înghiţit o umbrelă.

Zise :

— Grozav bărbat trebuie să mai aibă şi aia. Un nătărău şi jumătate.

Paola vru să încheie discuţia. Răspunse :

— Din pricina motocicletei ? E lucrul cel mai nevinovat, în vremurile astea.

— Omul secolului. Cine-o fi ? Opt litere, mormăi Giulia, rozînd creionul dinaintea cuvintelor încrucişate.

Paola numără pe degete.

— Einstein, propuse.

— Intră, mulţumesc, scrise prietena.

Dincolo de ferestrele verandei noaptea era un puţ adînc şi gol. În restaurantul pustiu doamna Marta îşi scria socotelile, tronînd amplu în spatele casei. O lampă se legăna pe stradă, făcînd să apară şi să dispară o tufă minusculă şi banca în care se înfipsese motocicleta.

Din bucătărie ieși o arătare sfrijită, de culoare cenușie. Salută, furișîndu-se.

— Pa, Radames. Și nu te distra din cale afară, tună deasupra lui doamna Marta.

Explică deîndată, fără să-și ridice ochii de pe socoteli :

— E ajutorul de bucătar. Egiptean ! Aici nu găsești un ajutor de bucătar nici dacă-l plătești cu aur. Dacă-i dăm înainte tot așa, o să se sfîrșească lumea. E un amărît și un cumsecade, Radames, în fiecare zi mai învață cîte ceva. Îl cheamă nu știu cum, ceva cu Al, Ul sau Ibn, așa că numai bine l-am botezat Radames. I-ar trebui o nevastă !

Nu așteptă vreun răspuns, nici vreo aprobare. Se urni cu unduiri tumultuoase ale șoldurilor, spatelui, brațelor și papucilor ca să întoarcă o pendulă și să închidă o fereastră.

Giulia renunță pufnind la cuvintele încrucișate.

Rîse ușor, apoi făcu :

— Ție ți-ar fi plăcut mai mult un Gary Cooper sau un Marlon Brando ?

Paola o pironi strîngînd din ochi. Pricepu că trebuie să i-o reteze fără milă.

După un moment de cugetare răspunse :

— Roosevelt.

— Cum ? Cine ?

— Roosevelt, repetă Paola cu voce de gheață. Cine nu pricepe imediat nu mai pricepe deloc.

Ușa dată de perete înrămă silueta bărbatului acela cu părul cam lung. Surîzînd vag se strînse cu indolență pe unul dintre taburetele barului.

— Dragă domnule profesor, îi turna deja în pahar doamna Marta, strălucind cu masivitatea ei cărnoasă și albă în halourile barului.

— Dragă Marta, ne așteaptă noaptea. Ce-o să se întîmple cu noi ? sorbi bărbatul cu lăcomie înceată.

— Ferice de dumneavoastră că știți să luați viața cu filozofie, încuviință femeia, pe deplin convinsă.

— Filozofie ? Eu ? Marta, te rog, ce înjurătură mai e și asta ?

Făcu semn cu mîna pentru încă un pahar.

— Vai, dom' profesor, îl certă cu tandrețe doamna Marta, totuși turnîndu-i. Gîndiți-vă și la ficat. Dacă nu e filozofie, să fie barem sănătate.

Bărbatul rîse săltînd ușor din umeri.

— Cum să nu mă gîndesc la ficat ? Îi fac o plecăciune în fiecare dimineață, răspunse el psalmodiind cu blîndețe. Ascultă la mine, draga mea, doctorul mi-a explicat o chestie nemaipomenită. După mii de studii, mii de hapuri hepatoprofilactice și alte nerozii, ultima mare descoperire în ceea ce privește ficatul este un medicament senzațional : respectul. Cei mai moderni doctori zic așa : organul acesta, capabil de peste două sute optzeci de funcțiuni, are nevoie doar de respect. Asta, frumoasă doamnă, se numește codul manierelor elegante. Așa că putem să bem liniștiți, cu condiția să-i spunem marelui boier, domnul ficat, „dumneavoastră“. Splendid. Noroc !

Părăsi taburetul făcînd cîțiva pași nehotărîți spre fereastra închisă. Își aprinse o țigară, ri-

dică un ziar vechi, dar îl puse îndată la loc. Pendula răzbi într-o bătaie solitară.

— De ce nu mă răpești, madam Marta? propuse bărbatul cu o voce voit plîngăreață. Nimeni nu ți-ar plăti răscumpărarea. Ar trebui să mă ții la dumneata pe vecie. Nu găsești că e o idee?

— Fiți cuminte, dom' profesor, fredonă femeia, de pe locul ei de la casă.

Paola se așezase din profil, apărată de verandă. Afară, tufișul și banca continuau să fie luminate și, alternativ, șterse de lampa legănătoare. Încruntată, Giulia se lupta din nou cu cuvintele încrucișate.

— Mîine avem lazane și stufat de iepure, rosti fără adresă doamna Marta.

— Prin urmare, nu mă răpești. Prin urmare nu vrei să-mi împărtășești melancoliile. Melancoliile mele valorează mai mult decît un cont în băncile elvețiene, tuși ușor, din capătul localului, bărbatul, o umbră în umbră.

— Într-o zi, cine știe, nu deznădăjduiți, dom' profesor, chicoti mulțumită doamna Marta.

O undă de tristețe vibră în tăcerea odăii.

— Noapte bună și vise plăcute, murmură bărbatul îndreptîndu-se nesigur către ușă, cu fruntea plecată.

Doamna Marta se simți deîndată obligată să se apropie de cele două cliente nou venite.

— Un adevărat domn. Seamănă cu un motan mare, comentă ea oprindu-se cu prudență la un metru distanță de Paola. Venea aici cu o minune de femeie, blîndă, zîmbitoare, drăguță, elegantă, ce mai, o cucoană. Cine știe dacă

era sau nu nevastă-sa. A murit acum cîțiva ani. Boala aia, cu nume care nu trebuie rostit. El continuă să vină pe aici, cîte zece-cincisprezece zile pe an. E clar că bea prea mult și, după ce bea, glumește, dar tot cu venin. E un bărbat încă bine și mînă spartă: dacă aș avea cu cincizeci de kile mai puțin, ca să nu mai pomenim de vîrstă, mai mai că mi-ar veni idei!

— Fiecare cu gusturile lui. Profesor: de ce anume, mă rog? se băgă Giulia.

— Vinde hîrtii, cumpără hîrtii. Așa zice el. Nu mă pricep. Dar e un adevărat domn. Nu-și ia niciodată restul de pe tejghea. Și mănîncă doar cît o vrăbiuță, căscă doamna Marta. Să sperăm că noaptea asta reumatismul o să mă lase să dorm. Deunăzi a trebuit să mă scol, mă durea peste tot, am coborît la trei noaptea ca să gătesc lazane. Ce pedeapsă! Durerile astea reumatice trec, în parte, numai cu șmotrul. Ce soartă păcătoasă!

— De ce-i spun profesor dacă nu predă? insistă Giulia.

— Știu eu? Poate pentru că toți ceilalți, vai de capul lor, sînt care mai de care ba doctori, ba ingineri, ba arhitecții lui pește, rîse din suflet namila.

Paola reîncepu să fixeze cu privirea banca și tufișul. Vîntul se mai liniștise. Ramurile mici ale tufișului, acum neclintite, se iveau drepte și subțiri ca niște ace lungi. Un cîine bătrîn se apropie, adulmecînd cu o prudență rutinieră și resemnată. Era un setter alb cu pete negre care, odată ajuns la bancă, se ghemui în așteptare, răsuflînd greu. În cele din urmă i se

alătură, cu mişcări uşoare, o fată. Avea părul strîns într-un fular şi un sul de ziare sub braţ. Se aşeză cuminte, mîngîind coastele cîinelui, care îi răspunse cu o privire apoasă. În lumina indecisă a străzii chipul de fildeş al fetei, linia delicată dar senzuală a buzelor se întipăriră ca o efigie.

— Fata asta chiar că e o taină. Nimeni nu ştie absolut nimic despre ea, se văită Marta, pîndind cu o curiozitate lacomă din dosul ferestrei. Ziua se arată prea puţin, nu face cumpărături, nu se plimbă. De mîncat la restaurant, nici vorbă să mănînce. În schimb, la ora asta, trece mereu pe aici şi nu face bine, pentru că pungaşi şi golani care se leagă de oameni umblă şi prin părţile noastre. Poate o fi avînd vreo boală, o fi neurastenică sau o fi suferind de insomnie. În schimb, uitaţi-vă ce ţinută, ce frumos e construită. Construcţia, asta le-a făcut întotdeauna pe doamne să arate a doamne.

Fata scărpina o ureche a setterului, fără să-l privească. Ridicîndu-se, se undui proaspătă şi subţire ca o trestie.

— Cîinele însă nu-i al ei, observă îndîrjită doamna Marta. Îl conosc, l-am mai văzut, trece mereu pe aici. Trebuie să fie al unei perechi de bătrîni. O fi locuind la ei, străina, şi le plimbă cîinele.

Fata lăsase ziarele pe bancă. Execută aproape o mică săritură sau poate o mişcare de dans, schimbînd fulgerător şi cu voioşie pasul, ca o fetiţă care se joacă. Se îndepărtă, rotind zgarda prin aer.

Scoate-ţi fularul ăla, arată-te, hai, scoate-l, ce ai acolo dedesubt ? îi porunci pe muteşte şi cu patimă Paola, simţind însă în gură cocleala zădărniciei.

Dînd greoi din fund, doamna Marta ieşise ca să recupereze ziarele de pe bancă.

— Fruct tropical, cinci litere, ar trebui să înceapă cu „r“, ceru ajutor Giulia, cufundată în cuvintele ei încrucişate.

— ...rahat, izbucni, furioasă, Paola.

— Nu, ăsta creşte la noi. Nu merge, acceptă prietena cu pasivitate studiată. Vai, dar ce frumos început de vacanţă ! Ce plăcere ! E chiar idealul.

Stînd pe întuneric, îl sună pe Carlo. În telefon năvăli o muzică furibundă, apoi se auzi un urlet groaznic urmat pe dată de alte zgomote.

— Ce-i asta, cutremur ?

— Nu, e doar Verdi. Rigoletto, rîse Carlo, făcînd mai încet.

— E totul bine ? Eşti vesel ?

— Totul e perfect. Am udat pînă şi floarea. Cînd ziceai că trebuie s-o scot pe balcon ? Mîine sau poimîine ?

— Poimîine, dacă n-o să fie prea frig, oftă Paola. Aici e foarte multă umezeală.

— Marea a fost întotdeauna o fabrică de reumatisme.

— Apartamentul e foarte frumos. Ar trebui să vii şi tu, odată şi odată, o întoarse Paola.

— Fără doar şi poate. Umplu un autobuz cu pipiţe, vin şi le instalez pe toate acolo, făcu el pe neaşteptate.

— Vorbesc încet, Giulia s-ar putea să fi adormit, zise Paola deconcertată.
— N-ai pus laba pe nici o blondă ? se ascuți vocea băiatului. Nu-mi pari prea veselă.
— Nu. Dar nu mă lua peste picior, reacționă Paola.
— Nici vorbă. Întîi e rîndul dumneavoastră, rîse iarăși tînărul.
— Cum ți-a venit în minte, mă refer la Rigoletto, reluă Paola.
— Trebuie să fiu demodat. Dar dacă îl vizualizez în scheme electronice, cîștig un Oscar. Desigur, Gildei n-o să-i fie pe plac, specifică băiatul.
— Gilda ? Cine-i Gilda ? deveni atentă femeia.
— Stai liniștită. Cît se poate de liniștită. E numai fiica baritonului bufon și cocoșat de acolo, de la Mantova, rîse el.
— Ți-am spus să nu mă iei peste picior.
— Scuzați, Miss mama.
— Ce ai mîncat astă-seară ?
— Vise de glorie și macaroane cu unt. Cam răscoapte : am greșit timpul de fierbere.
— Dar măcar ești în bună dispoziție ?
— Răspuns dat anterior, ar spune memoria calculatorului. N-ai grijă : moralul trupei e întotdeauna ridicat.
— Vorbim mîine.
— Salut, regină mamă. Stai liniștită. Fă și tu cum fac chinezii : așază-te pe malul rîului și așteaptă : mai devreme sau mai tîrziu trebuie să treacă și trupul bietei Ofelia, înecata.
— Nu-mi placi de fel, îl certă femeia.

— Nici mie, veni, sec, răspunsul.
— Oh, Carlo.
— Să nu facem pe îndrăgostiții care tînjesc și se ceartă în toiul nopții la telefon, rîse el ironic.
— Ce știi tu cum se ceartă îndrăgostiții, fremătă Paola.
— Am citit manualele despre folosirea timpului liber.
— Afurisitule !
— Ce naște din pisică...
— Noapte bună.
— *Adios, muchacha,* încheie Carlo.

Rămase în umbră, strîngînd între glezne poalele lungi ale cămășii de noapte. Incredibil de îndepărtat, perlă de neatins, cea mai rece dintre toate perlele, era crîmpeiul acela de fericire trăită în cursul după-amiezii. Chinui între degete o țigară evitînd să o aprindă. În sfîrșit, se ridică pentru a-și turna un deget de tonic în paharul cu apă.
Se deschise o ușă. În dunga de lumină apăru Giulia. Avea o cămășuță deasupra genunchiului, transparentă, toată numai dantelușe și zorzoane.
Sărmana Giulia, nu se putu opri să n-o judece Paola, mișcată, dar totodată sîcîită de frivolitatea cămășii aceleia.
— Gînduri ? Insomnie ? Ai nevoie de ceva ? ciripi prietena.
Răspunse :
— Nu, mulțumesc. Și iartă-mă dacă mi-au scăpat unele gesturi sau cuvinte necuviincioase.

Giulia rîse împăciuitoare :

— Serios ? Nu mi-am dat seama. De altfel, cum e știut, marea enervează. Poate te-o fi tulburat și craiul ăla, profesorul care trage la măsea.

— Ce-ți mai dă prin cap, negă Paola.

— Mă rog. Firește, nu-s eu aia care să pot pretinde că mă pricep la chestiile astea, ferească sfîntu', dar unele ocheade le mai văd și eu, rosti cealaltă cu voioșie. Om trăi și om vedea. Pornești la vînătoare și te trezești că cel vînat ești chiar tu.

— Hai că mă faci să rîd, se împotrivi Paola.

— Aveam o prietenă, mare hoață, cînd trebuia să facă amor cu vreunul sau poate că numai visa c-o să facă amor, își punea un maiou de băiat, se porni Giulia, unduindu-și șoldurile în dunga de lumină. Așa barem nu-și arăta toată marfa. Ce neroadă ! Mai bătrînă ca mine. În geantă, acolo își ținea maioul, unul cu dungi albe și albastre. Cine știe ce s-o fi ales și de ea ! Și ca învățătoare, unde pui că era bună !

— Hai, fii cuminte și taci, se întristă Paola, simțindu-se deodată prinsă în mii de lațuri, de amintiri zadarnice.

— Povești din viață. Tîmpite povești din viață, se bosumflă cealaltă. Nimic extraordinar, obișnuita meschinărie omenească.

— Bea și tu puțin tonic, o invită Paola.

— E rău să n-ai amintiri, se văicări Giulia. Sau poate că nu ? Probabil că sînt o proastă și nimic altceva : am trăit zi după zi, fără să reușesc vreodată să pun cap la cap toate zilele astea.

— Nu ți-ar strica puțin tonic.

Din nou zîmbitoare, Giulia se foi în cămășuța ei de noapte.

— I-ai telefonat lui Carlo ? E totul bine ? Ce mai face ?

— Șade ca un castravecior în borcan, ca o sardea în cutia ei, se apără cu stîngăcie Paola. Și acum, hai să încercăm să dormim. Vreau să trag un somn de zece ore, să dorm pe rupte. Pa !

— Sper să-l visez pe Gary Cooper. Dar dacă nu-ți convine, mă mulțumesc și cu Marlon Brando, rîse Giulia.

— Nu știu ce să fac cu visele mele. Eu sînt una de-aia care nu visează, i se împotrivi Paola. Visele nu m-au păcălit niciodată. Noapte bună ! Nu-ți face griji pentru cafeaua de mîine dimineață : e totul gata pregătit în bucătărie.

10

„MADAME“ MEDELEINE își făcu apariția la unu fix.

Rarii clienți ai restaurantului și însăși doamna Marta se simțiră obligați să o învăluie într-o lungă clipă de atenție. „Madame“ avea în jurul gîtului o vulpe mîncată de molii și privea pe sub borul unei pălării bărbătești nu tocmai nouă și destul de prăfuită. Fața ei, trupul uscat, mersul aminteau de o șopîrlă, ridată, dar plină de sisteme de alarmă, de sclipiri și salturi imprevizibile.

Se îndreptă cu pas regesc spre masa profesorului care îi sărută mîna, apoi amîndoi obrajii. Rămaseră o clipă în picioare, cu degetele împletite, privindu-se cu zîmbete și tăceri tandre. În sfîrșit se așezară, iar „Madame“, cu o mișcare rapidă, înghiți trei minuscule pastile roz.

— Migrenă. E groaznic, mormăi ea cu voce groasă.

— Carne crudă cu multă lămîie și o cafea mare ? propuse profesorul, făcîndu-i deja semn Martei.

— Da. Mulțumesc. Îți merge bine, ție. Arăți superb. Adică nu. Dar noi putem totdeauna să

ne vedem superbi, nu-i așa, Mario ? Pentru că noi doi am fost superbi, surîse obosită „Madame“ Medeleine.

— Tu ai fost mai mult decît superbă, o complimentă cu seriozitate profesorul.

— Frumusețea : ajunge că ai avut-o odată și apoi c-ai știut să-ți iei adio de la ea. Cine nu e prost tot mai păstrează, sub cenușă, o scînteie, îl răsplăti „Madame“, apăsîndu-și tîmplele cu degetele.

Începură o conversație șoptită, într-o italiană amestecată cu franceză, iar cutele de pe gîtul femeii se întindeau ca niște elastice. Profesorul umbla lenevos cu furculița prin salată, în vreme ce femeia înghițea îmbucături mari de carne, într-o cadență metodică.

— Aia este fenomenul numărul unu. O regină a vieții ! șușoti doamna Marta, strîngînd farfuriile de pe masa Paolei și Giuliei. Vă povestesc pe urmă.

Fugi, făcînd cu ochiul.

Dincolo de verandă era un soare de cristal, doar puțin călduț, iar cele două mimoze păreau că se mîngîie una pe cealaltă. Sunetele unui buletin de știri răsunară posomorîte în surdină, dar o mînă discretă le amuți pe dată.

— Nu poate să-i fie iubită. E cu cel puțin zece ani mai mare ca el, o examină critic Giulia. O fată de găină cu ditamai pintenii. O epavă. Și ce făloasă se ține !

— Dar e cineva ! Nu orice mutră pe care o întîlnești e cineva, răspunse Paola, ascunsă în spatele paharului.

— Or fi prieteni vechi. Se poartă ca și cum ar fi doi vechi prieteni, reuși să stabilească Giulia.

— Nu te uita așa fix, sugeră Paola cu neliniște.

— Trebuie sau nu trebuie să-ți supraveghez amorezul ? Vreau să spun craiul, prințul fezandat ! fremătă cu voioșie, de la umeri și pînă la talie, Giulia.

Paola se mulțumi să mormăie ceva.

Liniștea restaurantului era fisurată numai de clinchetul tacîmurilor și al paharelor. Vechii clienți păreau împăiați în atitudinile lor de aleasă discreție. Un cățeluș de sub o masă îndrăzni să schelălăie, dar fu pe dată redus la tăcere.

Acum doamna Marta le servea coniac în cupe mari pe care „Madame“ și profesorul le ridicară într-un toast silențios. Profesorul își atinse ușor fruntea cu degetul.

— Mi-a trecut. Acum e bine. Mi se întîmplă întotdeauna la fel. Afurisita mea de migrenă ! A naibii de afurisită ! Ar trebui să mă duc din nou la doctorul care îmi face acupunctură. Stă în „rue du Bac“, e un tip foarte bun, un vietnamez al dracului de simpatic. Ți-ar plăcea, rîse cu blîndețe „Madame“. Dintr-o singură ochire inventarie pereții, mesele, lămpile, chipurile risipite prin restaurant.

Reîncepură să pălăvrăgească fără întrerupere, iar femeia scoase din geantă un plic galben și jerpelit. Ieșiră la iveală niște fotografii pe care profesorul, după ce își puse ochelarii, începu să le examineze una cîte una, dînd ușor din

cap, zîmbind, uneori arătînd ceva cu degetul.

— Și dac-or fi rude ? se îndoi Giulia.

— Du-te și cere-i un autograf, așa ai să afli totul, pufni Paola, prost dispusă.

— Chiar că puteți să-i cereți un autograf, șuieră grăbită doamna Marta, punînd pe masă ceșcuțele de cafea. E actriță la Paris. Zice-se că ar fi faimoasă. Numai de teatru, de film nu. Vine aici în fiecare an, înainte de Paști. Dar vă povestesc pe urmă. Pe lîngă ea, noi nu sîntem decît niște biete proaste. Vreau să spun noi, femeile, sper că nu v-ați supărat ?

Paola simțea iritația crescîndu-i sub piele.

Giulia spuse :

— El e unul din ăia care nu mănîncă. Doar ciugulește de prin farfurie. În schimb franțuzoaica îi trage cu coniacul ca un șofer.

— Ce știi tu despre șoferi, o anihilă Paola.

„Madame“ tocmai se ridicase. Se întinse cu grație. O țigară de foi neagră și subțire îi stătea înfiptă între dinți și buze. Profesorul scoase din vasul de pe masă o garoafă și i-o oferi. Ea răspunse trimițîndu-i o sărutare pe vîrful mănușii. Se îndreptară spre ușă, iar profesorul scoase o a doua garoafă și, trecînd pe lîngă Paola, o așeză delicat pe fața de masă.

— Îmi permiteți ? Mulțumesc. Zi plăcută, zîmbi el din mers.

Doamna Marta îi petrecea deja pînă la ușă, tresăltînd din imensa ei caroserie. „Madame“ se opri pentru a-i strînge mîna și a o bate prietenește pe brațul uriaș și gol.

Paola îi simţi privirea de foc îndreptată asupra ei dinspre borul pălăriei. Ridică bărbia. Fixă garoafa, aşezată acum într-un nou vas.

— Aş vrea să ştiu dacă e elegant să oferi o floare în felul ăsta ? spuse Giulia cu chipul încruntat.

— Cum necum, e o floare smulsă duşmanului, răspunse Paola.

— Dar ce-o fi azi ? Sfîntul Valentin ? Iertarea păcatelor ? Ce-i asta, un roman TV ? La ce episod am ajuns ? Cum e posibil să rămîn întotdeauna ultima care mă prind ? ocărî Giulia.

— Vreau şi eu un coniac, rîse Paola. Chiar aşa !

— Dar parcă îţi făcea rău să bei, îi reproşă prietena.

— Rău ? Nici dacă m-ai tăia cu cuţitul nu mi-ar face rău în clipa asta, rezistă Paola.

Doamna Marta se aşeză, netezindu-şi şorţul gigantic, îşi trase sufletul şi oftă.

— Pe „Madame" ar trebui s-o facă preşedintă de republică, prim-ministru sau cine ştie ce altceva, îşi dădu ea drumul cu voluptate. Ce poveste mai are şi ea ! Dar mai bine ar fi să v-o povestească dom' profesor, el ştie tot, de-a fir a păr, ce-a mai fost şi ce s-a-ntîmplat, cu toate amănuntele. Sînt prieteni mai ceva ca fratele cu sora. Nu ştiu dacă se mai întîlnesc şi într-altă parte, poate pe la Paris. E lucru sigur însă că aici, cînd soseşte ea, nu se mai dezlipesc unul de altul. Rîd, plîng şi trag la măsea pe rupte. Anul trecut, o noapte întreagă au stat afară şi au cîntat, acolo, pe băncuţă.

Dar răgînd ca recruţii. Îţi venea să te dai cu capul de pereţi. Ea funcţionează pe bază de carne crudă şi optalidon, uneori are nişte migrene de arată ca o broască ţestoasă de o mie de ani.

— Mde, actriţă ! Şi, într-un anume fel, şi un monstru, aş zice, o provocă Giulia cu ţîfnă. Lume isterică ! Nişte drogaţi şi nişte zăpăciţi !

— Ce tot născociţi acolo ? se ofuscă doamna Marta. „Madame" e un om foarte drăguţ. Care drogaţi ? Dar ce, am înnebunit ? Ei doi beau cum se bea pe vremuri, cum beau odată domnii : şampanie şi coniac, de goleau pivniţa.

— Dar mutre vicioase tot au, nu se dădu bătută Giulia. Privesc lumea de sus. Dar cine-şi închipuie că sînt ?

— Taci odată, o certă Paola.

Doamna Marta îşi manifestă profunda satisfacţie interioară fremătînd, unduindu-se şi foindu-se pe scaun. Apoi, triumfătoare, se porni.

— Cum o fi jucînd, habar n-am, îşi începu ea povestea. Dar a făcut şapte copii, toţi băieţi, cu o întreagă orchestră simfonică din Paris. Chiar aşa, frumoasele mele doamne. Puteţi să rămîneţi cu gura căscată. Căci aici stă geniul vieţii : şapte băieţi şi fiecare cu alt profesor muzician din orchestra aia. Unul e băiatul pianului, altul al viorii, al treilea al flautului şi aşa mai departe cu toate instrumentele. După mine, asta-i o minune. Şi toţi şapte lucrează în meseria aia : care în teatru, care în cinema, care cîntă în orchestră. Uneia ca asta ei îi sărut şi picioarele. Dar mai gîndiţi-vă la o chestie, care, chiar dacă mi-a venit în minte din întîmplare

acum, nu e mai puţin adevărată : o orchestră, unde obligaţi fiind în felul ăsta, toţi trebuie să se împace bine. Doar nu s-or lua la bătaie profesorii muzicieni, cînd sînt cu toţii taţi, nu ? Şapte fii în zece ani. Şi ea i-a ţinut pe toţi, i-a crescut, faceţi socoteala : o actriţă tînără, mereu însărcinată şi fără lucru, acceptînd vrînd nevrînd roluri de babă. Dom' profesor ştie mai bine : dacă-l prindeţi într-o seară cînd o avea chef de mărturisiri, o s-auziţi o poveste cum nu s-a mai văzut nici în cer, nici pe pămînt. Eu una n-am mai auzit aşa ceva.

Paola înghiţi în sec pentru a-şi potoli acreala coniacului care îi coclea gîtlejul. Un bolovan negru, de furie i se instală în stomac. Îl revăzu pe Carlo, singurul ei fiu, acolo, în peştera lui. Trebui să se lupte ca să şi-l alunge din ochi, ca să-şi învingă descumpănirea din inimă.

— N-aţi dori un punch ? Mă pricep să-l fac. Nu vreţi unul de mandarine ? propuse doamna Marta.

— Nu, mulţumesc, refuză Paola. Ce prostie să nu ştii să bei. Nu reuşesc niciodată. Sînt o calamitate.

— Ţi-am spus eu. Cu stomacul tău... răsări Giulia. Apoi adăugă oftînd : Şapte copii. Rămîne mult aici individa asta ?

— Vreţi să spuneţi „Madame" ? reluă doamna Marta pe un ton sever. Chestiile astea, mişcările ei, le ştie numai dom' profesor. Ea aşa cum apare, aşa şi dispare. Trebuie să locuiască într-una din vilele de primprejur, sînt mai multe vile de francezi pe aici. N-am auzit niciodată să fi tras la vreun hotel şi cu atît

mai puţin la vreo pensiune. După mine, poţi s-o întorci cu capul în jos şi s-o scuturi că tot nu-i pică un franc din buzunar ! Mai nepricopsită nici că se poate. Vulpea aia de la gît trebuie să fi împlinit o sută de ani. Şi pălăria ! Cine ştie a căruia dintre muzicanţi o mai fi, i-o fi şterpelit-o pe cînd dormea. Un fenomen, cum vă ziceam. Orice altă femeie în locul ei ar fi ajuns ori servitoare ori curvă.

Giulia stătea încruntată, cu coatele pe masă. Paola roti garoafa în vas.

Doamna Marta rîse :

— Eu sînt o huidumă urîtă şi de mine nimeni n-are milă. Numai eu ştiu cît m-am luptat ca să ţin lîngă mine o căzătură de bărbat pînă în ziua înmormîntării, dar nici el n-a avut niciodată milă de mine. Dar pe „Madame", aşa mîncată de molii cum e, eu o invidiez, crăp de invidie. Nu izbutesc să-mi explic de ce, dar dacă mi-ar cere un milion, eu deschid casa şi : poftim ! Eu ! Care n-arunc nici coaja de la salam ! E invidie, invidie curată, n-are altceva ce să fie. Ca să nu mai vorbesc de muzicieni : de i-aş avea măcar odată pe toţi aici, de i-aş vedea la mutră unul cîte unul, le-aş da cel mai frumos ospăţ din viaţa lor, aş destupa vin dintr-ăla premiat.

— Aşa, deci, cîntau. Noaptea ! îşi aminti Paola.

— Beţi morţi, dar frumos. Buni de frigare, aprobă doamna Marta. Şedeau acolo, afară, îi văd ca şi acum : arii de operă şi cîntece deocheate. Mai întîi Butterfly, pe urmă „Vedea-vom o bună zi" şi „Dragă nevestică, floare

sipică", şi pe urmă un refren despre una care stă mersi bine şi face nu spun ce pe Montecarlo. Vă zic : sfîrşitul lumii !

Trase aer în piept, făcîndu-şi vînt cu şorţul. Prinse iarăşi curaj :

— Să vă mai spun una formidabilă. Cînd au isprăvit de cîntat, în noaptea cu pricina, şi beţia era în toi, i-am văzut de pe fereastră, el aici şi ea dincolo, pe băncuţă, fiecare la un capăt. Întîi unul, apoi celălalt au intrat după tufiş, după părerea mea ca să vomeze. Dar s-au întors la loc şi s-au aşezat iar, el aici şi ea dincolo, la un metru unul de celălalt. Şi ce să vezi : deodată se ridică, fireşte, clătinîndu-se, şi pleacă, el hăis şi ea cea, fără să spună o vorbă. Ca două mîţe leşinate. Fără să zică acolo un noapte bună, fără măcar să întoarcă vreunul capul îndărăt.

Paola aprinse ţigara, trase de cîteva ori, apoi o stinse.

— Fotografiile pe care i le-a arătat la masă or fi ale băieţilor ei, îşi dădu cu presupusul Giulia.

— Fireşte, încuviinţă grăsana. Băieţii şi scene din spectacolele ei de la Paris. Apare şi-n costum : în rochii cu trenă, cu perle, brocarturi şi cu coroană pe cap.

— Cum se mai întoarce şi roata vieţii, se văită Giulia fără rost.

— Pentru cine ştie s-o facă să se-ntoarcă. Pentru cine nu aşteaptă să i-o urnească din loc alţii, se întunecă doamna Marta. Mi-am zis de o mie de ori că dacă Eva din rai ar fi

fost „Madame", din şarpele ăla îşi făcea o poşetă şi atunci toate lucrurile ar fi fost altfel.

— Cine ştie dacă o să reapară la cină, îndrăzni Paola.

— Greu de presupus. Depinde, investigă cu scrupulozitate doamna Marta : Dacă nu se fac praf cu aperitivele, atunci da. Dar cînd se hotărăsc s-o facă lată, umblînd din bar în bar, atunci devin groaznici cu amestecurile alea ale lor. Două hîrdaie ! Şi tot aşa pînă la moarte. Mie ar trebui să mi se propună toată vremea cîte un premiu ca să tac, pentru că eu nu ştiu să-mi ţin gura, drept pentru care, asta văd, asta gîndesc : „Madame" cîntă ea, dansează, fumează, face piruete, dar nimeni nu poate s-o uşureze de cei treizeci şi cinci de anişori care, dacă socotim bine, îi atîrnă de fiecare picior, în timp ce dom' profesor n-are nici şaizeci. Ea e prea bătrînă pentru el şi chestia asta o ştiu amîndoi. Aşa că se iubesc fără să şi-o mărturisească, neîndrăznind să şi-o mărturisească. Poate că nu şi-au spus-o niciodată. Sînt prea domni pentru aşa ceva. Unele lucruri li se întîmplă numai domnilor.

— Oricui are inimă i se întîmplă, rosti Paola.

— Uf, ajunge. Nu vreau să pierd picul ăsta de soare, sări în picioare Giulia. Ce naiba v-a apucat ? Peste un minut o să plîngem toate cu lacrimi de crocodil.

Pe măsură ce te apropiai, duioşia celor două mimoze părea treptat că se risipeşte. Cu fiecare pas, Paola simţea farmecul lor auriu pălind. Totuşi mîngîie o ramură, un smoc de frun-

ze, un trunchi. Dedesubt, stîncile se prăvăleau, decupate de mîna omului și lipsite de asprimea naturală. Marea era o nemișcată tipsie albastră. Iar jos, departe, Giulia țopăia cu prudență stîngace de la un bolovan la altul.

Paola fu cuprinsă de un fel de iritare : mă simt un scuipat, un zero, ce-oi fi căutînd eu aici ? Ce-o mai fi și capul ăsta gol ca un bostan ?

Privirea săgetătoare pe care, cu cîteva ore în urmă, i-o aruncase acea „Madame“ Madeleine în salonul doamnei Marta o străfulgeră iar, dintr-un unghi neprevăzut.

Văzu cîinele. Gîfîia. Ochii mari, apoși și cafenii o fixară din iarba în care se încovrigase animalul.

— Săracu' de tine, Moșnegutule ! Ce faci acolo ? îl interpelă Paola.

Cîinele avu o ușoară contracție a nărilor, dar nu se clinti. Acceptă să fie scărpinat pe ceafă.

— Și mai ești și murdar, pentru un setter. Sau ești prea rablagit ca să mai faci baie ? continuă Paola.

Respirînd anevoie, cîinele se rostogoli istovit pe o parte, oferindu-și burta pătată.

Fata era acolo. Tot înfășurată într-un fular, de data aceasta albastru ca și costumul de gimnastică, stătea pe o platformă pătrată și netedă dintre stînci, de unde țîșnea ba aplecîndu-se, ba ridicîndu-se, cu mișcări rapide și armonioase.

Paola se așeză lîngă cîine, simțind răceala ierbii înghețate.

Fata făcea genuflexiuni, își îndoia și dezdoia brațele, își curba și își îndrepta bazinul. Apoi

se șterse cu un burete, apucă coarda de mînere și, învîrtind-o, începu să sară cu îndemînare.

Paola numără : la treizeci de sărituri, fata lăsa jos coarda. Deci și ea număra, ca cineva care își impune un exercițiu precis.

Giulia, care își făcuse apariția departe, printre bolovani, o descoperise și ea pe Paula și, văzînd-o sub mimoze, îi trimise semnale, unindu-le parcă, pe ea și pe fată, într-o singură traiectorie.

Plicticoaso, pleacă de aici, nu-i răspunse Paola.

Acum fata lăsase coarda. Se freca din nou cu prosopul, apoi se lăsă jos cu o grație molatecă, privind marea și soarele care începea să-și piardă din putere prin aburii asfințitului. Rămase nemișcată, cu coatele pe genunchi, cu amfora trupului desenîndu-i-se în impecabila ei tinerețe.

Paola rumegă : pînă una alta nu fumează ; să sperăm că nu e chiar atletă de meserie ; și știe să stea singură ; dar ce-o fi cu fularul ? N-o fi avînd cumva vreo boală la pielea capului ? Sau la urechi : Paolina Borghese își ascundea urechile ei urîte într-o eșarfă, trebuie s-o fi citit pe undeva.

Costumul albastru se ridică de jos cu o mișcare agilă și apucă sacul de sport, iar pînă la cîine, la Paola și la mimoze răzbătu un fluierat ușor de chemare. Setterul fremătă, brusc atent, și, cu prudență, se ridică pe cele patru labe. Paola nu se clinti din loc, ținîndu-l de cureaua de la gît pe care zări scris un număr de telefon și un nume : Bongo.

După puțin timp apăru și fata, gîfîind din pricina urcușului. Văzînd cîinele, zîmbi și aruncă sacul ca să-i iasă în întîmpinare.

— Sărmanul bunicuț, fredonă ea cu vocea aceea ușor cîntată, socotită indispensabilă în vorbirea cu animalele. Ești chiar un sărman de bunicuț. Nu te mai simți în stare să cobori pe bolovani, nu-i așa ?

— E foarte bătrîn ? începu Paola, șezînd liniștită în iarbă.

— Paisprezece ori șapte, cît face asta ? rîse placid fata. Acum vocea ei era catifelată, fără accente. Dacă fiecare an de-al unui cîine face cît șapte ani de-ai noștri, trebuie să facem înmulțirea. E bătrîn și încă cum. Nu mai mănîncă aproape nimic. Îl cheamă Bongo.

— Am citit, încuviință Paola.

— Nu-i al meu, preciză fata.

— Știu.

— Da ? se încordă puțin cealaltă.

— Mi-a spus doamna Marta, de la restaurant, ieri seară, cînd v-am văzut plimbîndu-vă cu Bongo, zîmbi Paola examinînd chipul selenar, trupul plat al fetei.

— Marta, femeia-tanc. N-o cunosc, dar se spune că știe întotdeauna totul. Informația satului, rîse fata liniștindu-se.

Scotoci în sac după zgardă, dar cînd o avu în mînă, îi dădu drumul în iarbă.

— Gimnastica, la ora asta, e bună ? N-ar fi mai bine dimineața în zori ? Nu că m-aș pricepe... încercă Paola.

Fata închise pe jumătate ochii pe care, în contralumina înșelătoare a asfințitului, Paola nu-i putea descifra. Rîse încet :

— Sigur că ar fi mai bună dimineața. Dar eu nu sînt chiar așa de sportivă, îmi place să dorm. Și, în afară de asta, dimineața mă scol întotdeauna frîntă.

— Tensiune scăzută ! Oricum, mai bine decît ridicată, aprobă Paola.

— Așa e, se agită fata. Dar să nu credeți că dumneavoastră faceți bine că stați acolo, în iarba aia înghețată.

— Într-adevăr. E multă umezeală. Și cînd te gîndești că fiu-meu m-a pus în gardă, se sprijini Paola ca să se ridice.

Cîinele strănută, fata era deja cu sacul pe umăr. Giulia apăru și ea cu sufletul scos, dintre bolovanii urcușului.

— Bine că nu ești singură, îmi părea rău să te știu aici fără nimeni, ciripi ea printre gîfîituri.

Paola înțelese dintr-odată nevoia urgentă de a evita posibilitatea unei tăceri ambigue. Întinse mîna, făcu prezentările. Prinse din zbor numele : Margherita, și simți în palmă degetele subțiri și osoase ale fetei. Cîinele trecuse dincolo de mimoze.

— Trebuie să plec, murmură fata.

Părea încă și mai străvezie și s-ar fi zis că simte nevoia de a se refugia într-un înveliș de singurătate.

— Ce nume frumos, Margherita. Astea-s nume care azi aproape că nici nu se mai întîlnesc, sporovăi Giulia.

Tînăra ridică jenată din umeri.

— Mi se spune și Mag și Rita. Ce importanță are ? Cine vrea n-are decît să mă strige și cu un fluierat, spuse ea brusc sîcîită. Ce vrea să zică un nume ?

O luă pe urma cîinelui.

— Dacă astă-seară vă nimeriți prin părțile noastre, intrați să bem ceva împreună, pe verandă. Nu vă faceți griji pentru doamna Marta, o invită Paola, neobișnuit de stînjenită și cu o neliniște necunoscută în trup.

Tînăra întoarse capul. În sfîrșit i se văzură ochii. Aveau o culoare de pădure fragedă, umedă.

— Mulțumesc, răspunse pe un ton puțin cam grav.

O văzură plutind o vreme pe terenul neregulat, apoi dispăru după muchia unei maghernițe dărăpănate.

— Am vorbit prea mult ? Trebuia să tac ? făcu Giulia.

— Nici vorbă.

— Nu prea are carne pe ea, mititica. O scobitoare. O fi și din vina costumului, reluă pe dată Giulia cu eterna-i dezinvoltură. Tu cît îi dai ? Douăzeci și trei ? Douăzeci și șapte ? Slăbăturile astea te păcălesc.

Paola nu răspunse nimic.

— O găsești simpatică ?

Fără să scoată o vorbă, Paola o apucă pe potecă, prin iarbă. Un fior umed îi sui pe șira spinării. Grăbi pasul enervată de prezența prietenei din urma ei.

— Oricum, nu e o frumusețe care să-ți sară în ochi, încercă Giulia.

Paola de-abia dacă o auzea.

— S-a dus pe apa sîmbetei faimosul tău tupeu. Ce-ai făcut cu siguranța pe care o aveai ? Era cît pe-aci s-o lași să-ți scape fără să sufli o vorbă. Ce te-a apucat ? Ai renunțat la urzelile tale ? o izbi în ceafă Giulia.

Paola își înghiți orice comentariu.

Pentru că îi era imposibil să mărturisescă și chiar să accepte tot ceea ce-i stătea pe suflet : senzația aceea că nu se afla la locul ei, că stă cumva în afara timpului, că n-are o țintă palpabilă ; nevoia aceea îndîrjită și animalică de a avea un scop, o zgardă, de pus nu numai la gîtul altora.

Dură doar o clipă, ca o amețeală.

Trecu, dar îi lăsă o gaură în stomac.

Un moment, dincolo de grădini, de băncuță, de ultimul tufiș și de stradă, pluti linia trotuarului, de-a lungul verandei cu mesele frumos înșirate. Bătrîneii și cucoanele înfășurate în blănuri îndeplineau ritualul băuturilor aperitive. Gesturi încete ale unei mîini sau alteia, semne cu capul și saluturi punctau cuvintele neauzite, risipite în văzduhul depărtării.

— Nici urmă de eroii noștri, craiul și cu baba, trecu în revistă cu promptitudine Giulia.

Gaura neagră din stomac avu un ultim spasm. Apoi Paola căpătă un pas mai vioi care o ajută să se scuture, să se elibereze de la umeri în jos.

— Mi-e foame, rîse ea cu reînnoită prospețime. Ție nu ? Cînd erai mică nu ți se spunea

că pofta de mîncare e un semn bun, un semn minunat, cel mai grozav dintre semne ?

O luă de braț pe Giulia deja bănuitoare, smucind-o puțin cu tandrețe.

A fost o seară lungă, peste care, din fericire, Paola pricepu că poate trece numai evitînd capcanele plictiselii, tensiunile unor așteptări zadarnice, malefice.

— Pe Dumnezeul meu că mîine trebuie să se arate. Pun pariu. Mîine am pește sărat cu măsline. N-o să-mi spuneți că tocmai „Madame" o să renunțe la peștele meu cu măsline, enunțase doamna Marta.

Din lumina muribundă a verandei se putea ține sub observație strada pustie, tufișul, băncuța și o stea, una singură, înghețată pe cer. Nu era vînt. Cufundată cu încrîncenare în dilemele cuvintelor ei încrucișate, Giulia rodea creionul.

— Cum de n-ați urcat în casă să vedeți serialul ? reveni o clipă doamna Marta, prefăcîndu-se îngrijorată. Unii cinează la șapte numai să nu piardă chestia aia americănească. Dar eu una nu pot să-mi dau cu părerea : televizorul mă adoarme. Dacă fac o socoteală, cred că am pierdut sfîrșitul de la un milion de piese, de opere și de filme de aventuri. Așa că nu ajung niciodată să știu cine a bătut pe cine, cine a murit și cine s-a însurat. Bună treabă, la cît costă azi lumina...

Paola închise paginile romanului ei polițist, deși chiar în clipa aceea sărmanul detectiv Pepe Carvalho se pusese pe treabă mai mult ca niciodată : asaltat de doi sălbatici, dar neexperimentați golani de mahala, tocmai era pe punctul de a-i trînti la pămînt, însîngerați, făcuți țăndări și cu labele — zicea romanul — așezate în cruce.

Își repetă în memorie numărul de telefon sorbit de pe cureluşa cîinelui Bongo. Nu vroise să-l transcrie, i se părea frumos și cinstit să și-l amintească așa, așezat în liniște într-un colțișor al minții păstrat anume pentru el.

— Ce tîmpită ! Profesoară dobitoacă, se autoinsulta Giulia cu voce scăzută, manipulînd furioasă guma. Auzi, să scriu Machiavelli cu doi „c" !

Paola hotărî să-l lase în pace pe fiu-său : mai ales ca să nu aibă tentația de a aluneca în aluzii, în confidențe, în nuanțe periculoase. Iar el cu siguranță că nu avea să telefoneze. El : în sihăstria lui, în grota lui de sunete, de lumini și fum, în osînda aia de singurătate și mister. El : frumos ca soarele.

Doamna Marta, transbordîndu-se jalnic de la o masă la alta, aduna vazele cu garoafe, răscrăcărîndu-și degetele ca să poată apuca cinci sau șase dintr-odată. Paola adresă un tăcut rămas bun acelor flori, petalelor și tulpinilor acelora deja ponosite, iar fărîma de neliniște care tocmai i se iscase în piept îi păru simpatică, neinsidioasă și necontaminată de vreo posibilă ironie.

Sînt încă eu însămi, izbuti ea să-și spună cu bunăvoință : n-oi fi înțelegînd eu tot ce-o fi trebuind, oi fi avînd eu o minte năclăită și care zemuiește prin toate locurile, dar sînt încă

eu, n-o fi cine știe ce, dar ceva tot e, așa că nu o să mă înec eu într-un pahar cu apă.

Bongo sosise la băncuță. Se opri cu o solemnitate obosită. Își scutură de cîteva ori capul, așteptînd.

În sfîrșit, apăru și Margherita. Trupul ei părea lipsit de greutate.

Părul, o devoră, în sfîrșit, Paola, cu lăcomie : era cîrlionțat și umflat, parcă străbătut de invizibile, dar nenumărate linii de forță. Un castaniu cald, ca aluna.

Paola bătu în geam.

Margherita observă și răspunse afirmativ din cap.

Sub braț ținea obișnuitul sul de ziare ușor zdrențuite. Mai încuviință o dată din cap fără să se miște. Apoi ridică un deget, rotindu-l ca pentru a spune : altă dată, pe curînd, pe mîine. Zîmbi cu toată fața ei albă ca hîrtia. Întinse palma și, delicat, își culcă obrazul pe ea, cu ochii aproape închiși, vrînd să arate că se pregătește de somn.

Atunci zîmbi și Paola, făcîndu-i la revedere cu mîna.

O urmări îndepărtîndu-se cu mersul acela de bîtlan elegant. Dispăru.

După un minut Paola se hotărî să înfrunte strada. Ieși. Un ger străbătut de ace și de cuțite o asaltă și o făcu să se înfioare, dar ea rămase pe loc, ascultînd cu religiozitate.

Nu cînta nimeni.

11

BĂRBATUL SE CLĂTINĂ, s-ar fi zis că nu-l mai țin picioarele. Reuși cu greu să se încleșteze de un scaun și se așeză apărîndu-se cu un zîmbet chinuit.

— Iertați-mă, spuse repede. Unde mi-o fi paharul ? Meniscurile astea ale mele : unul e în grevă iar altul nu vrea să asculte.

— Nu-i nimic, acceptă cu multă rezervă Giulia, examinîndu-l pe profesor, care acum se scotocea după o țigară.

— Ar trebui să mi-i las vizitați de vreo unealtă chirurgicală, dar pentru unelte și cătușe e întotdeauna timp, parcă așa se zice ? revenise acum la glumele lui profesorul.

Paola aprobă și închise cartea. Își dădu seama cu voioșie că nu se simte de loc fîstîcită și, deodată, îi păru că acea oră a după-amiezii se încarcă de o misterioasă energie.

Chipul profesorului stătea dinaintea ei cu un aer de seninătate adumbrită, ușor supărat de soarele tăios care năvădea în verandă.

— Pot să vă propun o cafea ? făcu bărbatul.

— De ce nu ? răspunse prompt Giulia. Spuneți-mi : unde se pune „h"-ul în Stendhal ? și

bătu cu creionul în pagina de cuvinte încrucişate.

Profesorul îi dădu explicaţia şi avu chiar amabilitatea de a se apleca o clipă pe încurcătura aceea de pătrăţele smîngălite, cariate ici colo de goluri strîmbe.

Suspinînd, Giulia împături foaia cu grijă şi băgă revista în poşetă.

Fetişcana cea botoasă apăru ca să le servească cafelele. Îi făcu cu ochiul profesorului.

— Fii cuminte, porumbiţo, o dojeni el. Gîndeşte-te la îngerul păzitor care are trista datorie de a-ţi purta de grijă.

Giulia îşi luă inima în dinţi şi spuse :

— Părţile care stau la soare o duc binişor, dar cele de la spate, de la umbră, nu prea. Eu am spinarea îngheţată. Dumneavoastră nu ?

— La vremea asta se întîmplă întotdeauna aşa, zîmbi profesorul apărîndu-şi cu o mînă ochii puţin tulburi. Vedeţi fagul de acolo ? Cînd înfloreşte el înseamnă că a venit cu adevărat primăvara. În fiecare an aştept ziua cînd înfloreşte, înainte să ridic perdelele. E un fag foarte filozof. Uneori întîrzie chiar dacă primele rîndunele au şi venit. Are o sută de ani. Frunzuliţele abia născute sînt de culoarea focului. Mierlele şi vrăbiile le ciugulesc pînă la peţiol.

— Pînă la ce ? se interesă Giulia.

— Pînă la peţiol, codiţa frunzei, răspunse calm bărbatul.

— Ah, exact. E un cuvînt care trebuie ţinut minte. Şase litere, memoriză Giulia. Apoi se repezi iar : E frumos că un bărbat mai dă încă atenţie unor asemenea lucruri, în zilele noastre.

— E destul să n-aibă nimic sau prea puţine de făcut, mormăi el amabil, dar parcă plecat undeva, departe.

— Sînteţi deja la pensie ? se prefăcu uimită Giulia.

— Dacă aş avea o pensie ar însemna că am muncit sau ceva pe-aproape, rîse uşor bărbatul, trădînd totuşi o enervare reţinută. Nu. N-am pensie. N-am asigurare, n-am drept la asistenţă, cum se zicea pe vremuri, trăiesc din ce am.

— Dumneavoastră credeţi c-o să fie război ? îi dădu înainte Giulia, implacabilă.

Profesorul o lumină pe Paola cu o privire de o tandreţe dureroasă, dar nu se retrase.

— Cred că asta n-o ştiu nici cei de la Casa Albă, de la Kremlin sau din iad, răspunse pe gînduri. Hai s-o luăm altfel : eu nu cred în omul secolului nostru. E un animal banal. În loc să moară de eroism, poate stupid, dar totuşi din eroism, el poate prea bine să omoare şi să moară din greşeală. Animalul banal este şi animalul cel mai feroce.

— Dar dumneavoastră nu sînteţi de loc umanitar, făcu Giulia pe grozava.

Pupilele deznădăjduite ale profesorului o mîngîiară din nou pe Paola, cu delicateţe.

— Ce vorbe mari, făcu el, apoi, cu precauţie : Dumneavoastră ce cereţi de la un medic : umanitarism sau capacitate ? Iar omul e un etern bolnav, incurabil, dar nu muribund. De altfel, eu nu mă pricep. Să spunem că adesea îmi dau seama că nu sînt decît un călător. Puţin cam nepotrivit, ca orice lucru vechi. Nu e în-

totdeauna plăcut, dar te scutește de unele neplăceri.

În zadar pantoful Giuliei căută pe sub masă și lovi piciorul Paolei. O tăcere neașteptată, cu bariere aspre, păru să se închege în jurul lor.

— Și cu meniscurile cum e ? E de vină vreun sport ? se căzni Paola, simțindu-se perfect idioată.

— Nici urmă de sport. Ce tristețe și cu sportul de azi : toată lumea zbiară și se strîmbă. Acum sportul înseamnă numai să cîștigi : ce jale, răspunse bărbatul cu o voce care, însă, trăda ușurarea. Unicul sport pe care-l practic eu este gimnastica napolitană.

Giulia se semeți ofuscată.

— Mă refeream la dormit, Doamne ferește, numai și numai la dormit, rîse profesorul prin negura privirii. Dar cine știe ce v-o fi înșirat doamna Marta. Este cea mai informată și mai vrednică de crezare spioană de pe tot litoralul. Și pe deasupra gratis, ceea ce pentru Marta nici că se poate mai mult.

— Eu nu știu nimic, regretă Paola.

Profesorul strînse din cele două cute de pe laturile nasului.

— Deci, hotărî el cu gravitate, un singur lucru merită să vă spun : peste patru luni îmi dau examenul de diplomă. În arheologie. Chiar așa, am emoții ca școlarii înainte de examene. Foarte distractiv.

— Ce frumos, ciripi Giulia. La vîrsta dumneavoastră ! Ce poveste nemaipomenită ! Atunci o să fiți profesor de-adevărat.

— Înainte am fost inginer. Apoi am cheltuit ani de zile ca să învăț chineza. Serios ! Dar chineza m-a dat gata, povesti bărbatul uitîndu-se la fag. Pînă cînd m-am îndrăgostit de arheologie. Ar fi totuși cazul să salvăm cele cîteva ulcele care ne-au mai rămas, în lumea asta în curs de fărîmițare.

— Doamna Marta spune că dumneavoastră vindeți și cumpărați hîrtie, nu-și putu pune frîu Giulia.

— Hîrtia se cumpără și se vinde singură. E de ajuns s-o pornești. Da, mă ocup sau ar trebui să mă ocup de negoțul ăsta, dar am fost inginer platonic și peste patru luni voi fi și arheolog, tot platonic, mărturisi el, dar cu tonul cuiva care dorește să pună punct discuției.

În cele din urmă ochii aceia voalați se reîntoarseră în ochii Paolei.

— Doamna Marta presupune, bănuiește, adună, dar nu exagerează niciodată, nu vorbește niciodată doar de dragul de-a vorbi și nimeni n-a prins-o vreodată cu o minciună, își permise domol profesorul.

— Și nici n-ai nevoie să-i pui întrebări. Ea așază singură acul pe discul preferat și-i dă drumul. De altfel, povestește frumos, zîmbi Paola.

— Ea, mai degrabă decît să-ți facă o reducere, își taie venele. Dar știe să iubească, vreau să spun să țină la cineva, adăugă bărbatul. Unora dintre clienții vechi, pe care îi cunoaște de secole, nu le-ar spune nici cît e ceasul. Mie însă, din păcate, se simte datoare să-mi

îndruge lucrurile cele mai neverosimile : de cîte ori își suflă nasul madam Cutăriță și cu cine a fugit de acasă fata lui Cutărescu. Am văzut că zilele astea a povestit destul și cu dumneavoastră.

— Aș spune că da, mărturisi Paola, bucuroasă.

— Mă tem că treaba asta mă privește îndeaproape, suspină el. Mare figură, doamna Marta ! Sînt poate unicul care i-a văzut patul. Mi l-a arătat de parcă ar fi dormit în el Napoleon. Un pat de trei persoane, firește. Nu v-a vorbit încă de bărba-su ? Era un așa-zis pescar, mic și negricios, un golan înnăscut. Ea îl punea să-i povestească în ce fel o înșela și apoi se băteau la sînge. Amor și bătaie pînă la moarte : pentru golan, se-nțelege.

Giulia emise o tuse bine simțită.

— Și dacă am bea ceva limpede și cinstit ? Cam devreme pentru un aperitiv, dar ce rost are să pierdem vremea ? păru să se trezească profesorul.

— Eu nu știu să beau, se lamentă Paola.

— Nimeni nu știe să bea, răspunse el.

— Dar e chiar așa de important ?

— N-ar trebui să devină lucrul cel mai important. Cînd se întîmplă, însă, că devine, atunci băutura e cea care te bea pe tine, nu tu pe ea, rosti agale profesorul, cu o mîhnire doar puțin contrazisă de un licăr ironic.

Paola își înfrînă o mîngîiere în degetele împletite.

— Eu trebuie să plec, sări Giulia.

— Nu fără mine. Vă însoțesc, se ridică imediat bărbatul.

— Cum ? Ce ? înțepeni pe călcîie Giulia, scrutîndu-și cu stupoare prietena.

— Vă rog, zîmbi în gol bărbatul. N-am să suflu o vorbă despre meniscurile mele. Jur.

— Atunci, plimbare bună, spuse Paola, simțind cum între gîtlej și cerul gurii vocea i se prefăcea în cenușă.

— Nu fugiți. Vă rog să nu fugiți, îi șopti profesorul cu o duioșie umbroasă.

— O să-mi cumpăr o bluză, exulta Giulia. Oh, da, ce minunat, să ai părerea unui domn !

Mortificată, Paola îi văzu îndepărtîndu-se, apoi traversînd strada, Giulia mîndră și țeapănă de parcă ar fi mers la altar.

Acrobatul frînă bicicleta, o ridică de ghidon, se învîrti pe cauciucul din spate, o sili să execute cîteva contorsiuni isterice care la rîndul lor solicitară minusculele rotițe. Scoase un țipăt ascuțit, apoi își trase sufletul, descălecă de pe șea și întinse o pălărie soioasă împodobită cu medalii și flori de plastic.

— Iupiiii, mai zbieră el o dată.

Avea niște ochi miopi ascunși îndărătul ochelarilor, picioare sfrijite și goale, un chip asudat pe care mijea un zîmbet chinuit.

— Șterge-o, Iupi, apăruse deja în fugă doamna Marta : nu e nici august și nici măcar duminică.

Omulețul nu-și retrase pălăria pînă cînd Paola nu îi puse înăuntru cîteva monede. Apoi o luă din loc, învîrtind vijelios din pedale, urmărit de bombănitul grăsanei.

Aceasta explică :

— Se pregătește deja pentru vară, Iupi. Dar nu știți că e pensionar la căile ferate! Umblă îmbrăcat ca o paiață și bate toate cafenelele, toate grădinile de vară, toată faleza de aici și pînă în Franța. Pe copii îi scoate din minți. Se preface că dă peste ei și, de bucurie, ăia mici își silesc mamele să scoată biștarii. Mi-ar plăcea să văd cîți bani are în buzunar. Șmecherul își triplează pensia. Dar, mai devreme sau mai tîrziu, or să-i ruginească și lui ciolanele.

— Mă duc să dau o raită pe afară, se hotărî Paola. Dacă se întoarce prietena mea, vreți să-i spuneți că ne vedem la cină?

— La aperitiv, frumoasă doamnă! Nu renunțați la aperitivul de azi după-amiază. Am priceput eu care e mișcarea. Urmați sfaturile mele, tună doamna Marta.

Paola o porni către mimozele din depărtare. Soarele, încă sus, trimitea o lumină tăioasă în care muchiile caselor se decupau cu o limpezime agresivă. Grădina și potecile înierbate se întindeau pustii împrejur.

Nu vroia să-și pună întrebări, pentru că, în momentul acela, un asemenea lucru ar fi însemnat renunțarea la orice posibilă apărare. O întrebare oarecare, una singură, ar fi prăbușit-o într-un necunoscut plin de capcane. Iar ea simțea că trebuie să se ferească, precum pisica sub dulap, cînd are nevoie de umbră, de liniște, de precauții caste. Nu vroia să se gîndească la acele ultime ore, la chipurile oamenilor: frînturi căzute de-a valma într-un caleidoscop care le aduna, le comprima fără a fi însă în stare să le unească într-o logică unică. Lăsă ca duhurile dragi ei să i se îndepărteze de suflet: privirea fiului, zîmbetul ușor suferind al profesorului, pălăvrăgelile Giuliei, atotputernicia doamnei Marta, toate la un loc, într-un mare aluat în care se amestecau și chipurile tinere ale fetelor pe care ea însăși, Paola, le asaltase înainte de a eșua în acest sat de mare atît de străin. Nu, nici o întrebare, pentru că un răspuns imprudent i-ar fi adus pierzania.

Așezată pe sacul de sport, în spatele mimozelor, Margherita explora marea cu un binoclu. La vederea Paolei cîinele Bongo își deschise fălcile și căscă prietenos.

— Fără gimnastică, astăzi?

— Fără. Priviți! zîmbi tînăra întinzîndu-i binoclul.

În albastrul parcă excesiv de compact al apei se zărea o figură înotînd într-un ritm hotărît.

— E o femeie. Ticăloasa! M-a tras pe sfoară, rîse Margherita. Anul ăsta vroiam să fiu eu eroina. Dar înoată prost. Nu pare să fie italiancă. Înoată pe tocuri.

— Cum adică?

— Așa. Convinsă, înțepată, cu nasul pe sus. Ce oftică! Mîine însă îmi dau și eu drumul, continuă să rîdă Margherita.

Avea o haină de mătase verde și tot verde era și fularul. Pufni ca și cum s-ar fi plictisit. Paloarea sidefie a feței i se pierdea în transparențe discordante.

— Simțiți? Marea nu mai miroase de nici un fel. Ce păcat! Ce tristețe, murmură ea.

— Chiar! adulmecă Paola cu chef.

— Acum, pînă și satele astea amărîte devin pe zi ce trece mai false. Știți ce m-am gîndit eu: că mării nu-i place să fie a tuturor, nu-i place și gata, nu poate să ne iubească și să ne primească pe toți. Și poate că din cauza asta se lasă să moară, fără să mai pomenim de felurile în care e otrăvită, oftă tînăra.

Mîinile slabe, nu frumoase, dar adevărate, fără nimic molatec și zadarnic în ele, se jucau cu binoclul.

— Nu trebuie să ne lăsăm pradă melancoliei. Cel puțin nu prea tare. Melancolia e o boală, o urîciune scîrboasă, răspunse cu aprindere Paola. Mai ales pentru noi, femeile.

Fata își rdică ochii blînzi, scutură din cap.

— Chiar așa, admise ea, însă pe un ton de încheiere.

— Treceți astă-seară pe la verandă? făcu Paola o încercare.

Margherita încuviință, brusc pierdută într-o cugetare tainică a ei care o ilumină, o vrăji și se stinse.

Paola își înăbuși cu îndrăzneală reținerea mușcătoare care o strîngea de inimă:

— Și fularul? spuse, încercînd să pară degajată. Cu părul minunat pe care-l aveți, de ce purtați fular?

Mîinile fetei se grăbiră să-l controleze, să-i strîngă nodul de la ceafă, să-l aranjeze la tîmple.

— Trebuie să mă feresc în toate chipurile și în toate părțile. Știu eu de ce. Iertați-mă, răspunse cu o strîmbătură copilărească.

— Iertați-mă dumneavoastră pe mine, cedă Paola.

Margherita scotoci în sac, așeză binoclul înăuntru, după ce mută o cărțulie. Scoase și puse jos un pachet de țigări încă învelit în celofan, apoi un etui. În cele din urmă degetele își regăsiră pacea.

— Gata cu melancolia, se înduioșă Paola.

— Păi cum, reacționă fata cu voce hotărîtă. Eu aș fi omul cel mai vesel de pe pămînt, vesel pînă la prostie. Zău dacă n-aș fi! Dar depinde prea puțin de mine.

— Dacă vreți să stați de vorbă, să vă răcoriți, dacă simțiți nevoia să vă asculte cineva, pot fi eu aceea! își făcu Paola curaj. Dar nu-mi păreți o persoană care are chef de conversație.

Margherita surîse spre mare, spre depărtări.

— N-aș vrea să mă socotiți o necioplită. Ieri mi-a făcut atîta plăcere să schimb două vorbe cu dumneavoastră. Și acum la fel, făcu ea fără a-și ascunde efortul. Nu am aproape niciodată prilejul să spun cuiva ce anume gîndesc. Locuiesc cu niște unchi bătrîni. Sînt cît se poate de drăgăstoși, dar complet terminați. Tot la zece minute adoarme cîte unul.

Rîse tare, adăugînd:

— Îl am însă pe Bongo. El e un adevărat domn, un cavaler, știe cum să-și întrețină prietenii.

Își ridică obrazul, parcă oferindu-l într-un gest de pocăință, de predare. Scîntei minuscule ba țîșneau, ba rămîneau la pîndă în sinceritatea pupilelor.

— Astă-seară poate că trec pe la verandă. Sau poate mîine. Depinde de somn. Trebuie să dorm mult, mărturisi ea.

— Bine, nu fu în stare de mai mult Paola.

— N-o să vorbim despre doamna Marta, nici despre lume. Și nici despre mare, care nu mai miroase, spuse Margherita cu voce sigură. Și cu atît mai puțin despre țoale.

— Bine, bine, rămase la pîndă Paola.

— Așa că va trebui să-mi spuneți dumneavoastră tot. Pentru că vreți să-mi spuneți ceva, nu-i așa ? Așa mi se pare. Sau greșesc ? Cred că nu greșesc, zîmbi Margherita, însă fără siguranță în zîmbet.

— Nu înțeleg, se pierdu pentru o clipă Paola.

— Așa am simțit eu. Dar poate numai că sînt eu cam într-o ureche și-mi place să inventez.

— Nu vroiam să vă pun în încurcătură, se fîstîci Paola.

Tînăra încuviință :

— Nici o încurcătură. Nimic nu mă poate încurca de-adevărat. Chestia e că-mi dau seama că am o fire greșită. Mi-e de ajuns să văd o coadă de cățel, că îndată mă duc cu mintea la tot cățelul, la stăpînii cățelului, la casa stăpînilor, la obiceiurile casei. Cam aiurită, ce spuneam !

— Nu-i adevărat, avansă Paola fără convingere.

— Ba da, o corectă cu blîndețe cealaltă. Am douăzeci și cinci de ani, sînt mai degrabă incultă, sînt foarte singură, dar, din fericire, nu mai sufăr din pricina asta. Asta-i toată povestea mea.

Rîse pe tăcute.

Apoi adăugă :

— Dacă nu e nimic de spus și de înțeles, bine și așa, șopti : O să sporovăim în verandă cum fac toate cucoanele alea vopsite și îmblănite de la cafenea. Puțină mondenitate nu cred să-i displacă doamnei Marta a dumneavoastră, nu-i așa ? Iertați-mă, dar aș vrea să știu un singur lucru, o curiozitate : asta unde stăm acum, spre mare, nu este îndeajuns de verandă ?

— Aveți dreptate. Sînt doar o încurcă-lume, admise Paola.

Margherita se ridică, înălțîndu-se prin aer ca respirația unei trestii.

— La revedere, spuse.

— Pa, îi întoarse Paola.

Fata se îndepărta aproape în fugă, fără a-i fi adresat nici o chemare lui Bongo care, cu o voință trudnică, izbuti să se ridice în patru labe.

Paola rămase ghemuită în iarba de gheață. Privi marea de parcă n-ar fi existat nici o mare. Înghiți remușcări, dubii, sfîșieri. Decapită noile întrebări care îi furnicau prin trup. Reuși să se ferece într-o unică, mică și inofensivă cugetare : nici iarba, nici mimozele, nici marea întindere albastră nu mai au mirosul lor frumos de altădată, trebuie să se concentreze asupra acestui gînd, doar atît, nimic altceva.

Auzi trîntindu-se ușa apartamentului.

După o clipă o potopi boscorodeala Giuliei :

— Ce naiba te-a apucat ?

— Am mîncat frumușel o cutie de ton și o plăcintă, aici în bucătărie, consolîndu-mă cu telejurnalul. Singură singurică, cu gîndurile mele, răspunse Paola calmă. Ce-i rău în asta ? N-aveam nici un chef să văd lume, toate mutrele alea și șuncile doamnei Marta. Cum a fost cina ?

— Puțin îmi pasă mie de cină. Rasol de vițel cu orez, dacă trebuie să-i raportez doamnei contese, mîrîi Giulia așezîndu-se întunecată de cealaltă parte a mesei. Puse geanta jos cu un gest de enervare. Zi, ești supărată pe mine ?

— Asta-i bună ! negă Paola, cu suavitate.

— Ai vorbit cu Carlo ?

— N-am nici cea mai mică intenție să-i telefonez. Uite-așa ! făcu Paola. Dacă nu dă nici un semn de viață, înseamnă că îi merge foarte bine, chiar prea bine, că viața e frumoasă și viitorul de aur.

Giulia o pîndea de după un munte de bănuieli.

— N-am cumpărat nici măcar o bluză. Mi le-a refuzat una după alta. Aia că-i ridicolă, ailaltă că nu-i destul de vie. În trei magazine patroanele erau gata să-l facă bucățele, se hotărî ea, în silă, să povestească. Ce figură bizară, genul îmblînzitor de șerpi ! Te face să ciripești, te joacă pe degete, el însă nu se destăinuie nici atîtica, iar tu, după două ore, te trezești că i-ai spus mai multe decît la spovedanie.

— De cine vorbești, de profesor ? se prefăcu Paola.

— Ba nu. De moș-tu pe gheață, împroșcă Giulia.

— Un tip înduioșător. Ar trebui să găsească un suflet mărinimos să-l adopte, poate doamnele de la societatea de binefacere, chicoti Paola, turnîndu-și un deget de tonic în pahar. Mă întreb dacă ce mă apasă pe pilor e tonul sau plăcinta.

— Ascultă, mă crezi tîmpită ? O viață întreagă m-ai crezut tîmpită. Te cunosc eu. Iar începi cu aerele tale de ducesă care mă calcă pe nervi ? Dar să știi că eu nu țin nimănui lumînarea, reacționă cu violență cealaltă.

— Unde vezi tu lumînare ? Visezi, o luă peste picior Paola.

Giulia își studie poza în oglinjoara de fard, cu două inevitabile strîmbături de control, între nări și buze.

În sfîrșit izbucni :

— Oricum, dacă umbli cu ocolișuri și dacă ții atîta la misterele tale, atunci află că am ciripit, știi cum, ca o privighetoare ! Ei bine, da. I-am povestit de-a fir a păr de tine, de fiu-tău, de tot ce trebuie. Doar despre treburile tale, firește, de vreme ce individul m-a tîrît după el numai și numai pentru asta.

— O, doamne, se frînse Paola.

— Acum știe chiar mai multe decît mine, pentru că, în ceea ce mă privește, eu poate că oi fi o prăpădită care pricepe lucrurile numai pe jumătate, el însă, cu siguranță că are un radar mai ceva ca liliecii. Chiar prea. Iar cînd un bărbat pricepe prea multe, atunci tu nu faci altceva decît să mănînci rahat, te face el să mănînci rahat.

— Ce spui ? se îngălbeni Paola.

— Am spus : rahat. Ce, n-ai mai auzit vorba asta ? Hai, nu mai face pe nevinovata, ocărî Giulia.

— Sfinte Doamne ! Ce-ai făcut ?

— De făcut, a făcut totul craiul tău. Şi nu mai face mutra asta. Mă simt mai rău decît o codoaşă şi vina e doar a ta. V-aş arunca pe toţi la closet. Pe tine, care mă porţi de colo colo ca pe o umbrelă, şi pe ăla, care mă foloseşte drept robinet.

— Du-te dracului, bolborosi Paola, doborîtă.

— Mă duc cînd îmi convine mie, dictă Giulia cu voce tăioasă. Dacă nu mi-ar fi teamă să conduc noaptea şi să nu mă ciocnesc de vreun camion, aş fi deja la volan. Dar mîine îmi iau tălpăşiţa. De una singură. Tu n-ai decît să rămîi aici, în zeama ta. Pe urmă, om trăi şi om vedea.

— Nu te ridica. Stai locului. Bea ceva. Nu te mişca, o reţinu Paola.

— Dacă vrei, nu mă mişc. Dacă ai chef să mă întrebi, întreabă-mă. Dar mîine : pa şi pusi. Proastă din naştere oi fi eu, dar paiaţă la cerere, asta nu ! răspunse indignată Giulia. Şi, pe deasupra, mă mai trezesc şi singură la masă, ca o servitoare, părăsită în peştele ăla sărat, graţie mofturilor doamnei. Singură cu gură-spartă de Marta care nu face decît să împroaşte cu ironie şi calomnii. În satul ăsta de tîmpiţi !

— Te rog, se împotrivi Paola.

Îşi mai turnă nişte tonic, apoi îşi adună cu greutate mădularele istovite, se ridică, deschise dulapul căutînd un al doilea pahar pentru a

i-l oferi Giuliei. Aceasta îşi muie doar puţin buzele în băutură, baricadată în demnitatea ei.

— Dar ce naiba se întîmplă ? încercă să înnoade firul Paola.

Giulia tăcea cu mîinile încleştate pe poşetă.

— Ce-i cu istoria asta ? mai făcu Paola.

Giulia se mulţumi să nege scuturînd din întreg spatele.

— Mă simt ca un motor care şi-a pierdut nu ştiu ce piesă, vreo rotiţă, şi nu-şi aminteşte unde, se agită Paola.

— Foarte simplu, nu mai izbuti să se abţină prietena ei : tocmai e pe cale să se înfiripe amorul secolului, între doi hodorogi sau cam aşa ceva. Iar hodoroaga în chestiune şi-a uitat toate problemele proprii, toate planurile. Mai există cumva fiul ăla ? Mai există încă faimoasa idee a miresii pentru augustul vlăstar ? Ferească sfîntul ! Există numai ceea ce se numeşte „amour". De ce nu-i ceri o părere celebrei „Madame" Madeleine ? Cocotele bătrîne ştiu întotdeauna totul despre „amour". Poţi să te foloseşti de baba cocotă aşa cum s-a folosit de mine craiul tău. Oh, Paola, mă faci să mor de rîs.

— Spui numai porcării, gemu Paola.

— Mersi. În timp ce din guriţa ta ies numai roze.

— Spui numai porcării şi vulgarităţi. Vrei numai să mă jigneşti.

— Să te jignesc ? Vulgarităţi ? Ia mai taci din gură. N-o întoarce cum îţi convine ţie. Am făcut plinul de scîrbă în zilele astea, atît încît

mi-e de ajuns pentru două vieţi, scrîşni Giulia.

— De ce vorbeşti brambura ? Ce ţi s-a năzărit ? N-ai o fărîmă de bunătate omenească în tine, se zbătu Paola.

— Nu, bunătatea îţi aparţine exclusiv ţie. Băiatul papă-lapte e exclusiv al tău. Amorul secolului, exclusiv al tău.

— Sfîrşeşte odată, te rog !

— Har Domnului, mîine o iau din loc. Aşa o să rămîi liniştită şi-o să mănînci numai zahăr şi miere, cu marea ta bunătate şi fără vulgarităţi, izbi cealaltă, gustînd fiecare şarjă a asaltului.

Paola nu izbutea să se ridice de pe scaun. O durea spinarea, o coardă necunoscută i se uscase în gîtlej, continuînd totuşi să pulseze alandala. Lumina prea acidă a bucătăriei o apăsa neîndurătoare. Muchiile chiuvetei, ale frigiderului păreau arme ameninţătoare, gata de atac.

Iar Giulia stătea trufaşă, în picioare.

— Pentru început, încearcă să-ţi cumperi o bluză, cu craiul ăla al tău. Ba mai bine două cearceafuri, de nuntă. Pentru că cine ştie ce cearceafuri o fi avînd pretenţia să-i pui sub fund, beţivanul ăla putregăit, chinezul tău ratat, rînji ea.

— Încă un cuvînt şi te omor, sări Paola.

Apoi căzu la loc cu coatele pe masă, fixînd culoarea neagră a tonicului de pe fundul paharului, pînă cînd auzi cheia de la camera Giuliei învîrtindu-se de două ori.

Poate că era prea tîrziu : totuşi ieşi să ia o gură de aer pe băncuţa aceea din faţa verandei. Uşile restaurantului erau zăvorîte : nici vorbă ca doamna Marta să îngăduie vreo prelungire de orar. Valul îndepărtat al mării trimitea un suflu dens, solemn. Vîntul era slab, dar întepăcios. Un fir de lumină răzbătea de la fereastra Giuliei care, evident, se lupta cu eternele ei cuvinte încrucişate.

Ticăloaso, i se adresă Paola în gînd : mai bine te-ai duce să te spînzuri.

Cine ştie la ce oră o fi trecut, dacă a trecut, Margherita : aşadar, am mai pierdut o ocazie, dar de pierdut mi-am pierdut şi capul, în ce m-am vîrît, mai ştiu eu oare cine sînt, ce vreau şi de ce ?

Iată ce rumega Paola, strîngîndu-se în şal şi tremurînd. Apoi zvîcni, poruncindu-şi : rîzi, proasta proastelor, rîzi pînă ieşi din nou la suprafaţă, gîscă ce eşti.

Cînd colo apăru Bongo.

Se tîra fără vlagă, bălăngănindu-şi capul lui mare, adulmecînd zadarnic între bordura trotuarului şi primul strat al grădinii. O văzu, o controlă, se opri dînd moderat din coadă.

— Ia te uită. La ora asta, rîse Margherita ieşind din umbră.

Avea o pelerină de ploaie, un batic înnodat sub bărbie, dar nici un fular nu-i împiedica părul bogat să se umfle şi să zboare.

— Acum parcă miroase niţel. Cred, se prefăcu Paola că adulmecă.

Tînăra se aşeză, puse jos mănunchiul de ziare. Se înfioră, mirosi cu atenţie aerul.

— E numai nostalgica noastră dorință, aprecie ea, decepționată. Dar eu una mai am și ghinion. Am un miros îngrozitor de fin : mie, de la al patruzecilea etaj al unui zgîrienori, îmi miroase supa de ceapă pe care o gătește portăreasa la parter. Nu-i cîtuși de puțin o calitate. Dimpotrivă. Cum de-ați ieșit așa tîrziu ? Am stat vreo două ore degeaba.

— Care zgîrie-nori ? anchetă Paola.

— Din New York, din Houston. Așa ceva. Nimic nemaipomenit, răspunse opac tînăra.

— Prin urmare, ați colindat prin lume, spuse Paola.

— De cîteva ori. Numai de nevoie, continuă Margherita, dar cu indiferență. O grămadă de oameni se înnebunesc, se dau peste cap și se umplu de datorii ca să umble de colo colo, în timp ce eu am fost obligată să umblu, deși lumea mea ar trebui să fie aici, numai și numai aici, în dovleacul ăsta.

Își apăsă fruntea cu degetele strînse.

— Din motive de lucru ?

— Sigur. Pentru unii o fi fost cu siguranță de lucrat, rîse cu răceală tînăra. Pentru unii. Care au lucrat pentru mine.

— Nu înțeleg, obiectă Paola.

— Iertați-mă. De fapt, nu-i nimic de înțeles.

Paola simți cum recade în ea însăși ca un ciorap vechi care și-a pierdut orice urmă de elasticitate. N-avu însă destulă putere ca să caute cuvintele potrivite și să revină la suprafață.

— Prin urmare, nu aveți nimic deosebit să-mi spuneți, așa-i ? răsări cu nevinovăție Margherita. Cine știe de ce îmi inventasem eu o surpriză. Probabil că-mi filează un tranzistor, în cap.

Paola rosti răgușit :

— Poate că totuși aveam ceva de spus. Și încă mai am. Dar sînt atît de obosită. A fost o zi oribilă. Mă explic mîine.

— Bine, mîine, suspină Margherita, decepționată.

— Mîine, sigur mîine, țîșni femeia, parcă în dorința de a-și lua revanșa.

— Pentru mine astăzi este deja mîine, iar dacă mîine devine azi e o binefacere, se împleticì cealaltă, dar cu un gest care vroia să spună : să ne oprim aici.

— Locuiți la mare tot anul ? se căzni Paola.

Pe Margherita o trecu un fior prelung, se strînse în pelerină, își cufundă ambele mîini în păr provocîndu-i unduiri electrice.

— Numai de un an. Nu puteam să-i mai necăjesc cu prezența mea pe mama și pe tata. Amîndoi adorabili, să fie limpede. Ne iubim mult. Dar e mai ușor să stau cu unchii ramoliți. Totul pe calm, toată lumea fiind de acord. Un adevărat consiliu de familie. Nimic tulbure, mărturisi sec, dar fără jenă fata. Măcar de-ar fi ceva tulbure. Aș avea cu totul alt destin.

— Mă iertați. N-am vrut să-mi vîr nasul unde nu-mi fierbe oala, șopti Paola, înghițindu-și o sută de întrebări.

— Ne tot cerem scuze una alteia. Ce joc e ăsta ? Cavalerul refuzat ? rîse Margherita. Cine știe dacă fetițele de azi se mai joacă de-a cavalerul refuzat. Oricum, putem oricînd începe prin a o bîrfi pe grăsana de doamna Marta.

— Sau pe o oarecare „Madame“ Madeline, o tipă stranie. O știți ? propuse Paola.

— Sigur că da, se înveseli cu totul Margherita. Franțuzoaica. Ce personaj ! Dar n-am vorbit niciodată cu ea.

— Se pare că-i un fenomen.

Umbra înaintă unduindu-se. Cînd ajunse în conul de lumină al felinarului păru că e pe cale să se dezmembreze, apoi își regăsi echilibrul și se precipită necontrolat, spre bancă. Era fantoma palidă a unui băiat zdrențăros, zdrențăros și din pricina cearcănelor, a pomeților ieșiți, a obrajilor livizi. Cureaua metalică a ceasului de mînă licări nemișcată în reflexele felinarului.

Margherita întinsese un picior, cu vîrful înainte, într-o mișcare protectoare.

— Să nu vă fie frică, șuieră ea. Are un cuțit în buzunarul de la blugi, dar să nu vă fie frică. E un drogat. S-ar putea să fie și pe jumătate nebun. Vine de undeva dintr-un orășel din interiorul țării. Așteaptă primul autobuz, cel de 5,30. M-a amenințat deja de două ori, dar fără să exagereze, fără să se apropie prea tare.

— Sfinte Dumnezeule ! făcu Paola cu deznădejde.

Aplecată înainte, Margherita examina brațele acelea descărnate, cîrlionții murdari.

— E mai pulbere decît de obicei. Nici o primejdie.

Se întoarse către cîinele Bongo :

— Ție nu-ți pasă, nu-i așa ? Bravo : tu visează la fazanii tăi și nu te îndupleca niciodată să faci de pază.

Bongo o răsplăti cu o privire supusă și leneșă.

— E mai bine să nu-l atingem. Chiar dacă pînă la 5,30 poate să facă o pneumonie, conchise tînăra.

— Trebuie totuși să facem ceva, se neliniști Paola. Nu putem să stăm și să ne uităm ca la cinema.

Întoarse cu două degete temătoare brațul tînărului. Văzu o mînă jegoasă, cu unghiile mîncate, dar cu palma fragedă.

— Ce facem ? imploră ea.

Pe Margherita o podidi un plîns vrăjmaș. Își ascunse cu furie lacrimile în pumni.

— Aici nu există spital, nici măcar farmacie de noapte nu există, nici polițiști. Nu există absolut nimic, spuse ea respirînd adînc pentru a-și recăpăta tăria și a-și stăpîni țipătul din gîtlej. Aici nu găsești decît domni și cucoane în vilegiatură sau bolnavi cu bani. Ăsta ? N-are decît să se descurce singur. Haideți să plecăm.

— Liniștește-te, se smiorcăi Paola, buimăcită, mișcată de plînsul acela. Liniștește-te. De ce trebuie să suferi atîta ?

— Îl urăsc. Mi-e milă de ei dar îi urăsc, pe toți, izbucni în hohote nestăpînite Margherita. Cum e cu putință să-ți bați joc în halul ăsta de viață ? Pentru ce ? Pentru ce ?

Paola îi atinse cu gingășie umărul care, însă, nu se decontractă.

— Nu te emoționa așa. Nu plînge. Draga mea, hai, te rog, reuși ea doar să repete.

Margherita nu mai încerca să-și ascundă lacrimile. Le lăsă să-i șiroiască de-a lungul nasului și obrajilor, printre suspine de durere și numai după cîteva minute își reveni la ritmul normal.

— Nu se poate să-ți bați joc de viață. Nu se poate, îi scăpă iar, cu un icnet slab.

De data aceasta umărul i se lăsă blînd în mîna Paolei.

— Eu locuiesc aici. Fereastra mea e cea de colo, murmură femeia cu blîndețe. Dau o fugă. Doar o clipă. Vreau să iau o pătură pentru nenorocitul ăsta. Te rog. Așteaptă-mă. Nu fugi. Margherita încuviință.

Pe întuneric, cu mii de precauții, controlînd marginea, acum întunecată, a ușii Giuliei, Paola strînse pătura. O regăsi pe Margherita în picioare, cu chipul ceva mai liniștit.

Cu trudă, gîfîind, adunară laolaltă grămada aceea de oase, de mădulare dezarticulate, de haine pestilențiale. Era o greutate care de două-trei ori păru să se dezintegreze ba la ceafă, ba la coate, ba la umeri sau la glezne. Îl întinseră pe bancă.

— Mă simt atît de ticăloasă. Să las o ființă în halul ăsta, bîgui Paola aranjîndu-i pătura.

— Totul e zadarnic. E imposibil să salvezi pe cineva care își bate joc de viață. oftă tînăra.

Scotoci în poșetă, răsuci în mînă niște bani pe care, cu toată zăpăceala, reuși să-i vîre între călcîi și marginea pantofului băiatului. Se trase înapoi, speriată.

— Nu putem face mai mult, șopti.

Buzele îi tremurau iarăși. Cum stătea așa dreaptă, sub felinar, păru deodată un arbore uscat, o sculptură într-un lemn intangibil.

Băiatul scoase un horcăit. Deschise ochii. Erau o apă fără de culoare care, îndată, dispăru. Un fir de salivă îi bolborosi printre incisivii strînși.

Fruntea aceea umedă iscă în mîna Paolei un fulger de gheață.

— Doamne ! E mai tînăr ca fiu-meu. Lume scîrboasă și mîrșavă ! se văita ea.

Se zgribuli în șal, se trudi să îmbrățișeze cu gîndul, să învăluie totul și pe toți într-o umbră de bunătate caldă, într-o legănare de răbdare și de tăinuire, cum faci cu cei mici cînd sînt bolnavi, cum ridici o pasăre căzută.

— Ar fi trebuit să-i iau cuțitul, regretă ea.

— Poate că nici nu se știe să-l folosească, distinse ea în suspinul necăjit al Margheritei. Poate că-l poartă la el numai ca să-și dea curaj. I-aș trage niște picioare de să-i zboare toți dinții. În cap i le-aș trage.

Sîngele îi fugise din obraji, o lumînare tulburată.

— Ce-ai spus ? se îngrozi Paola.

— Da, am spus-o. Am spus-o și-o mai spun. nu se putu opri tînăra. Nu pot accepta aceste orori, această trădare. Tocmai eu. Eu. Eu.

Fugi puțin mai încolo, dar așteptă ca Paola s-o ajungă din urmă. O porniră fără convingere de-a lungul trotuarului. La colțul cel mai îndepărtat al parcului, Paola se întoarse să mai arunce o ultimă privire grămezii aceleia de pe bancă.

— Ți-ar prinde bine să urci o clipă la mine. Îți fac un tonic cald, spuse femeia.

Margherita refuză. Încă mai tremura.

— Măcar de n-aș face febră, noaptea asta, oftă ea. Sînt prea vulnerabilă. Ce tîmpită !

— Te duc pînă în piață, propuse Paola.

— Da. Mulțumesc. Sînteți bună. Vă rog mult să mă iertați. Nu mă judecați după cum m-am purtat acum, răspunse tînăra.

Paola o luă de braț și o porniră împreună fără a mai găsi altceva de spus. Pătrunse încă de iarnă, zidurile vechi și decolorate ale strădutelor păreau să emane aburi sărați. Cîinele Bongo le urma cu legănarea lui artritică.

Paola se trudi să nu privească nimic altceva decît zidurile și, deodată, simți că trebuie să le iubească ; pentru că ceva tot trebuie să iubești, fie chiar și o tencuială putrezită, o muchie mîncată de timp și de pete dubioase.

— Mîine vorbim. Mîine, își făcu ea curaj.

— Ah, da. Mîine. Sigur. Despre ce ? vocea Margheritei era prea slabă.

— Despre toate. Despre noi. Despre cum trădează unii viața. Există atîtea feluri de-a o trăda, murmură Paola.

Ajunseră în piață. Nu îndrăzniră să se sărute.

12

TRANDAFIRUL ERA ALB.

Iar biletul spunea : „Sper că nu sînteți foarte supărată pe mine (am aflat totul de la doamna Giulia care tocmai pleca : aici nimic nu scapă agenților noștri secreți). Este strict interzis să bem ceva cu acest prilej, meditînd ?“

Semnătura lipsea. Grafia aceea cam mare și îngreuiată îi plăcu Paolei.

Umblă de colo colo prin apartament, simțindu-l aproape ostil, controlînd diferite obiecte, orientarea fotoliilor, conștientă de inutilitatea fiecărui gest. Giulia își lăsase camera în perfectă ordine, nici măcar nu-și făcuse o cafea înainte de plecare. Nu izbuti s-o regrete. Își repetă în minte de trei-patru ori numărul de telefon al Margheritei, dar pricepu că nu trebuie s-o sune. Nu încă.

Intui că orice împotrivire ar fi prostească. Interzicîndu-și o ultimă privire în oglindă, coborî la bar, la ora aceea neobișnuită. La adăpostul verandei, profesorul stătea singur la o masă, cu un maldăr de ziare deja răsfoite alături.

— Pămîntul mai este încă pe orbită, o asigură el cu gravitate, ridicîndu-se o clipă. Cel puţin după ultimele ştiri.

— Nu ştiu ce să spun, rosti Paola cu voce deschisă şi sfidătoare, deşi într-una din palme simţea o mîncărime, o senzaţie nemaiavută înainte.

Bărbatul aprobă îndelung din cap. Privirea îi alunecă lent într-o parte.

— Asta este o oră în care mie îmi merge întotdeauna prost, mărturisi el. Sînt mai degrabă fără tonus. Şi, fireşte, nărod. Mi se pare că tot ce se petrece în jur, războaie, asasinate, furtuni, răpiri, falimente, toate cad pe capul meu. Presupuneri, griji, megalomanie pe dos. Iertaţi-mă.

Fetişcana botoasă turnase deja cafeaua pentru Paola. Avea umbre urîte în privire.

— Aşadar, acum ştiţi. N-am nimic cu Giulia, săraca de ea. Ea nici să-i dai un milion, nu reuşeşti s-o faci să păstreze un secret. Dar ne oprim aici. Beau cafeaua, mulţumesc şi la revedere. Hotărîtă, Paola ridică o mînă, într-un gest de apărare.

Bărbatul aprobă din nou. Părea istovit. Cutele de pe laturile nasului se adînceau prăfoase.

— Biata Giulia, oftă.

— Chiar, se ţinu băţoasă Paola. Un megafon înnăscut.

— Îi plac mult detaliile, spuse cu subtilitate profesorul. Şi mie, pot să mărturisesc.

— Aş vrea să n-o fi aflat, se blîndă Paola.

— N-am făcut-o din curiozitate. Vă rog să mă credeţi, murmură el cu voce înăbuşită.

— Desigur, îl ironiză Paola.

— N-am puterea să mă explic acum.

Profesorul păru complet epuizat. Încercă să-şi revină în formă scuturîndu-şi greoi maxilarele şi sprîncenele. Surîse în vînt, dar orice mişcare de-a lui, oricît de mică, cerea îndurare. Apoi avu o străfulgerare, o descleştare dureroasă şi totuşi mîndră.

— E cumplit, mărturisi din dosul ţigării. Ieri seară visam atît de mult că sînt tînăr şi stau pe o pajişte. Cu cineva. Pe o noapte cu lună. E într-adevăr cumplit, o nenorocire, nu mi se mai întîmplase niciodată. Visez încă acum.

— Cineva, cine ? avu curajul Paola.

Profesorul reveni cu picioarele pe pămînt.

— Tocmai asta-i problema, analiză el plin de bunăvoinţă. Problema numărul unu : nu există pajişte. Pretenţie, deci, absurdă. Acum, unde umbli, dai numai de gunoaie. Problema numărul doi : nici eu nu mai sînt eu. Problema numărul trei : luna, despre care mai bine tac. Rămîne acel cineva, acea cineva ; iar acum misterul devine total. Încheiem transmisia.

Paola îl măsura cu o privire cristalină :

— N-am chef să pricep, spuse ea.

— Aveţi dreptate. Nu-s decît vorbe. Vorbe vechi şi obosite, se scuză cu promptitudine bărbatul, dar parcă uşurat de cine ştie ce apăsare lăuntrică. Totuşi, unele lucruri, unele gînduri e bine să ne mai şi scape, uneori. Nu credeţi ?

— Ce vă fac meniscurile ? se feri Paola.

— Bine. Nu răspund cînd ar trebui să coboare scările. Asta e particularitatea lor, răspunse el.

Fetișcana botoasă își făcu din nou apariția și începu să frece cu un burete mesele din jur.

— Nu-i dați atenție. E doar puțin arogantă. Și, de altfel, aici pentru o bîrfă își vînd și sufletul, șopti profesorul.

— Nu-i dau atenție ei, ci dumneavoastră, îl informă Paola.

Era bucuroasă că se simte atît de sigură. Duioșia pentru bărbatul acela stătea pitită în cine știe ce ungher ascuns al inimii și nu reușea încă să o asalteze.

Profesorul rîse, cutele îi dispărură pentru o clipă.

— Am să vă mărturisesc ceva. Eu cred în rolul mijlocitorului, al misitului, al proxenetului, pe scurt, al codoșului, se amuză el pe față. Nu mai știm să vorbim, să ne vorbim, dar lucrurile s-au petrecut poate întotdeauna așa. De aceea regii, potentații, cezarii și papii se foloseau de curteni, de mijlocitori, de ambasadori fără portofoliu, cum se zicea. Un codoș cum se cuvine negutătorește confidențe, secrete și astfel micșorează necazurile, posibilele necuviințe. Așa că am făcut-o să trăncănească pe buna domnișoară Giulia. Adevărat. Dar acum pot să vă dau eu dumneavoastră o mînă de ajutor. Dacă vreți.

— Nu, refuză Paola.

— Eram un vînător, pe vremuri. Mie, lumea ține să-mi facă, nu știu de ce, confidențe. Așa se întîmplă, se încălzi pentru o clipă bărbatul. Povestea fiului dumneavoastră Carlo e minunată. Și, într-un anume sens, mă privește. Mă implică.

— Nu glumiți ! se irită Paola, sîcîită.

— E umană, e frumoasă, e rară, n-are mucegaiul zilelor noastre, spuse bărbatul cu o mișcare hotărîtă. Și e a dumneavoastră. Nu vreți să fiu alături de dumneavoastră ? Dacă nu vreți, spuneți-mi imediat, la ora asta fără tonus mi-e mult mai ușor să încasez lovituri. Refuzați, dar acum. Vă rog !

— Nu știm nici măcar cine sîntem, șovăi femeia.

— Păi atunci să ne grăbim s-o aflăm, rîse el cu o voce senină. De ce nu acceptați să îmbătrîniți alături de mine ? Nu vă supărați. E ultima declarație adevărată care mi-a rămas în cartușieră.

— O, Doamne !

— Am preferat să încep cu subiectul cel mai brutal, resipră el, profund ușurat.

Femeia se concentră asupra țigării pescuite de prin poșetă, frecînd-o și urînd-o.

— Dar de ce tocmai eu ? Ce legătură am eu ? se rezemă într-un cot, speriată. Nu sînt frumoasă. Nu sînt tînără. Nu sînt nimic.

Arătătorul bărbatului negă cu aprindere.

— Dar luminoasă. Dumneavoastră sînteți o ființă luminoasă, spuse, privind-o drept în ochi. Sînteți luminișul din adîncul pădurii. Știu eu. Într-un anume fel și eu sînt la fel, deși nu-s atrăgător.

Paola simțea că i se umflă inima.

— Dar doamna aceea, „Madame“ Madeleine ?, nu putu ea să se abțină.

Bărbatul rîse :

— Ea e mama care nu m-a născut. Iar eu sînt singurul fiu pe care nu-l putea avea. Ne iubim ca doi bătrîni îngeri decăzuţi. Totuşi, fiţi atentă : marea Madeleine ar fi în stare, chiar azi, să vă descarce un revolver în ceafă.

— Mie ?

— Dumneavoastră. Un întreg încărcător. Dintr-o criză de gelozie. A priceput tot şi chiar ceva mai mult, continua să se amuze profesorul. E jumătate corsicană, jumătate marsilieză : un cocktail de agresivităţi. Şi, pe urmă, e convinsă că eu îi aparţin : ca o mobilă, ca o carte, ca vulpea ei jumulită.

Dar povestea deja îl plictisise. Pufni. Reîncepu să se joace cu un pliculeţ de chibrite, citind cu atenţie tot ce scria pe el. Lungi văioage îi brăzdară fruntea.

Paola descoperi de-abia în clipa aceea că afară era soare, că două femei în vîrstă stăteau pe băncuţă, că limba de mare de dincolo de părculeţ se încreţea capricioasă în cîteva creste albe, şi, în minte, o revăzu pe Margherita, apoi pe Carlo, în taina camerei lui îndepărtate.

— Aş vorbi de Carlo al meu, îndrăzni ea, cu o voce mai adîncă, dar cu convingerea lucidă că trebuie să-şi dea drumul în acea adîncime.

— După aceea. Da, dar după aceea, negă bărbatul cu duioşie.

— După ce ?

— După ce vorbiţi despre dumneavoastră. Dumneavoastră, Paola. Dumneavoastră ca Paola. Paola stăpîna ei înseşi, murmură el dezbărîndu-se de o imperceptibilă stînjeneală.

— Nu v-a ajuns Giulia ? îi reveni ei curajul.

— Nu-mi aduc aminte de nimeni cu acest nume. Există vreo Giulia ? Nu cunosc, refuză calm bărbatul.

— Cum adică ? simţi Paola că întîrzie.

— Dacă existăm, existăm noi doi, sau nimic, făcu profesorul, iar pupilele i se înseninară. Ştiu că greşesc totul, că mă port ca un imberb nerod pornit la atac. Dar dacă dumneavoastră aţi înţeles, dacă înţelegeţi, atunci existăm.

Vlăguită, Paola îşi interzise orice cuvînt, orice răsuflare.

Bărbatul zîmbi, îi mîngîie o unghie cu vîrful degetului, de-abia atingînd-o.

Spuse :

— Incomensurabila Marta a făcut risotto cu sepii. Sîntem singuri şi ai nimănui. Chiar şi pentru ca să te cerţi ai nevoie să ştii să vorbeşti aceeaşi limbă, nu credeţi ? Vreţi să stăm la aceeaşi masă ? După ce vom fi băut un vermut minunat şi, fireşte, codoş. O să înnebunească Marta de bucurie.

— Şi acum ce să fac ? Ar trebui să plîng. Aş vrea să plîng. De ce nu izbutesc ? se zbuciuma Margherita.

Stătea împietrită în fotoliu, cu chipul transparent, cu degetele împletite lăsînd să se întrevadă oasele încheieturilor.

Paola răspunse cu un gest de oboseală.

— Ai timp să te mai gîndeşti, sugeră ea răguşit.

Nu simţea nici o căinţă. Poate că vorbise prea mult, prea repede şi cu obişnuita şi blestemata ei aprindere. Poate că, o dată în plus, dra-

gostea ei pentru Carlo o împinsese în capcana unor amănunte secundare, a unor amintiri și episoade lipsite de importanță. Poate că portretul deplin și corect al tînărului nu reușise să capete contururi exacte, distinctive, hotărîte. Poate. Totuși Paola se simțea împăcată, pentru că fiece cuvînt mărturisit, fiece vorbă rostită era o eliberare și n-avea să-i mai stea întemnițată în gîtlej. Deși, dintr-odată, Margherita aceea îi păru prea frumoasă, de o frumusețe intangibilă, suverană, apărată de mistere și de tăceri.

Femeia își recăpătă puterea, mai avu o ultimă idee.

— Îi telefonez acum. Nu, stai liniștită, nu-ți fie teamă. Îi telefonez ca și cum aș fi singură. De altfel, nu l-am mai sunat de cîteva zile. Cel puțin așa poți să-i auzi vocea. Și vocea contează, nu ? propuse ea cu un zîmbet trudit.

Margherita își plecă fața în mîini, rezemîndu-și coatele pe genunchi. Încuviință slab.

Paola formă numărul, apoi scoase fluieratul cunoscut.

— Salve, Mater Dolorosa, fredonă Carlo. Ce-i cu tine ? Te-a răpit Piratul Negru ?

— E totul bine ? rosti cu greu femeia.

— Totul perfect, aici la polul nord, se jucă băiatul. Frigul ne conservă minunat, întocmai ca sparanghelul și căpșunile. Plăntuța ta a respirat și ea pe balcon. Cîinii cu stăpînii lor se plimbă pe sub ferestre. Ilustrata pentru mătușa Fedora : scrisă, dar încă neexpediată. Horoscoapele sînt favorabile. Gazul e închis. Lumina s-a dus.

Paola ținea receptorul în aer. Îl apropie din nou ca să întrebe :

— Ce faci acum ? Mă refer la lucru.

— Tam-tam-uri în junglă, mormăi el, brusc fără chef. Tristeți dodecafonice ecuatoriale. N-am priceput niciodată de ce Tarzan n-a fost internat de urgență la secția de nebuni furioși.

— Oh, Carlo, se văită femeia rîzînd.

O observa pe Margherita : ținea mîna la gură.

— Ce face Giulia, e înfloritoare ? Îi țîșnesc proteinele prin toți porii ? investigă tînărul.

— Cum altfel ? minți Paola.

— Atunci totul e OK, vorba concursurilor TV.

— Totul OK, i-o întoarse femeia.

— Ce plictiseală ! o luă el peste picior.

— Pa. Ne vedem peste cîteva zile.

— Voi avea aceleași semnalmente, închise Carlo.

Tăcerea dură mult, nervurată de mici gesturi pe care stînjeneala le înăsprea.

— Ți-a plăcut ? E puțin cam aiurit, încercă, în sfîrșit, Paola,

Margherita. în picioare, aproba cu un aer spectral.

— Mîine dimineață, rosti simplu. Veniți mîine dimineață pe plajă. Dar devreme. La șase. Acum lăsați-mă să fug.

Se răsuci pe loc numai ca să poată zvîcni cît mai repede spre ușă.

Pietre ascuțite și viclene erau risipite în limbile rare de nisip. Soarele era încă rece, iar în depărtare, casele păreau să stea ghemuite în ultimul somn al dimineții. Un miros ușor urca

dinspre mare, iar în nisip spuma murea cîrlionțîndu-se cenușie și subțire, cu un oftat înăbușit.
Paola își scoase pantofii. O barcă veche și hodorogită zăcea într-o rînă ; avea culori tocite, dar frumoase, mistuite de timp. Singurătatea era curată, alinătoare. Cîte un pescăruș, în zbor înalt, de-abia dacă știrbea seninul cerului.
Nu vroia să născocească, să facă presupuneri, nu vroia să cedeze nici unei închipuiri. Bucurîndu-se de clipa aceea, o porni agale, atentă la pietre, și chiar și răceala care i se cățăra pe picioare dinspre tălpi îi păru prietenoasă și binefăcătoare. Controlă cu privirea cele două mimoze, sus, dincolo de stînci, și cele cîteva smocuri, zgîrcite și tenace, de verdeață risipite ici și colo. Un clopot îndepărtat își picură bătăile scurte, înghițite pe dată de tăcerea aceea necuprinsă.
O dungă subțire începu să prindă contur de-a lungul curburii ultime a plăjii. Paola se opri, zîmbindu-i Margheritei care se apropia în fugă.
Se mișca ușoară, cu soarele în spate. Picioarele goale își săvîrșeau volutele aeriene, neștiutoare de greutatea nisipului, de dușmănia pietrelor.
Paola se rezemă de barca hodorogită și așteptă : bucuroasă, cu pantofii în mînă.
Margherita nu se abătea de la linia ei dreaptă, iar din cînd în cînd marea o împroșca ușor cu spumă. Soarele o urma prin părul bogat, ba luminîndu-i-l, ba întunecîndu-i-l năvalnic.
Paola fluieră, agită pantofii în chip de salut.
Margherita ajunsese la ținta propusă. Stînd cu picioarele în apă, se răsuci către Paola, cu

bustul gol întors spre soare. Albeața pielii se lumină deodată. Dar în locul sînului drept, în soare se ivi semicercul unei cicatrice, net și roșu. Fata ținea brațele întinse și depărtate, pentru a putea fi examinată. În sfîrșit închise ochii, zîmbi, poate, apoi flutură mîna în semn de rămas bun și o rupse din nou la fugă spre capătul opus al plăjii, fără a mai privi îndărăt.

— Am simțit că mor. Mai am și acum sîngele înghețat, repetă pentru a treia oară Paola. Cafeaua tare și cu un deget de coniac îi chinuia îngrozitor stomacul.
— Firește. Dar în același timp este și o poveste minunată, aprecie profesorul cu tandrețe.
— Parcă am două greutăți pe ochi. Două bile de plumb. Mă iertați că vă plictisesc, se pierdu Paola.
— Mă cheamă Mario, făcu el.
— Știu. Mulțumesc, Mario.
— Ai fost un înger că mi-ai telefonat. Cel mai frumos cadou. Iar povestea asta e minunată. Crede-mă : de îndată ce te mai liniștești, o să-ți dai seama singură, întări bărbatul.
— Nu înțeleg. Nu știu ce spui, reacționă Paola.
Simțea că lacrimile i s-au consumat toate pe petecul acela de plajă. O dureau oasele. Cafeaua aceea scîrboasă continua s-o otrăvească. Ceasul declară opt dimineața.
— Trebuie să o cauți, Paola, reflecta bărbatul. Acum. Sun-o acum. Dacă mai ești convinsă. Și chiar dacă nu mai ești. Nu te poți retrage după un asemenea gest.

Paola păru să nu-l mai asculte.

— Caut-o. Telefonează-i, o zori profesorul. E o datorie. Chiar de-ar fi ca totul să se termine aici.

Paola răspunse cu un gest aprobativ, forțîndu-se să-și pună ideile cap la cap.

— De abia acum pricep eu, rumegă ea cu trudă. Povestea cu New York-ul, cu Houston-ul, unde alții au lucrat pentru ea. Acolo au operat-o. Ce tragedie !

Bărbatul îi luă mîna între ale lui, mîngîindu-i-o pentru o clipă.

— Nu e nici un fel de tragedie. Nici un fel, rosti el cu elan : Mergi și caut-o. Începi prin a-i vorbi, poate chiar despre New York. Începe cu ce vrei.

— Ai dreptate, suspină Paola, încercînd să scape de durerea nesfîrșită care îi străbătea brațele, umerii, stomacul. Dar acum nimic nu mai depinde de mine. Ce proastă sînt : credeam că sînt în stare să fac și să desfac totul. Și acum ce-am să-i zic băiatului ăla ? Ce-i aduc ? Ce-i explic ? Ce-i cer ?

— Astea-s prostii, îi aruncă bărbatul cu duritate. Dumneata Paola vorbești despre ce o să fie mîine. Dar noi sîntem încă astăzi. Iar astăzi înseamnă Margherita. Acum e rîndul Margheritei. Dacă aș putea, aș căuta-o eu. Dar n-ar fi corect.

Paola îl scrută cu ochi umiliți.

— Și, pe urmă, la un moment dat, tot trebuia să te oprești, zîmbi profesorul, însă cu o față dură. Ce-ai fi vrut ? Să-i iei de mînă, să-i pui să se îmbrățișeze, să îi alăptezi, să-i înveți ce

au de făcut sub plapumă ? Dumneata ai ajuns la capătul drumului. Trebuie însă să te hotărăști dacă vrei să cobori din tren sau dacă vrei să adormi și să mucegăiești înăuntru. Caut-o pe Margherita, iar cît privește restul, mai vedem noi. Vedem pe urmă.

— Doamne sfinte ! Sînt chiar așa de năroadă ? se neliniști femeia.

— Nu, ești doar o superbă leoaică rănită, care se zvîrcolește din cauza rănii, o asaltă el cu afecțiune. Liniștește-te, respiră adînc și întoarce-te la rolul dumitale. Și la datoria pe care o reprezintă Margherita.

— Cred că sînt un monstru, se descurajă Paola, acoperindu-și ochii cu degetele.

— Firește, rîse el.

Paola recăpătă o umbră de zîmbet.

— Mulțumesc, spuse ea. Dumneata ești puternic. Ești priceput.

Bărbatul negă melancolic.

— Numai de cîteva ori am fost puternic. De prea multe altele am fost de porțelan, îi plăcu lui să mărturisească. Astăzi puterea asta mi-ai dat-o dumneata. Pentru dumneata s-a născut. Eu sînt cel care trebuie să-ți mulțumesc.

Șterse cu mîna prin aer cine știe ce închipuire de-a lui, iar în privire avu din nou străfulgerarea aceea duioasă.

Pasul gigantic al doamnei Marta tună din adîncurile barului. Urmă un urlet, pentru că dispăruse fetișcana.

— Dacă ne găsește aici la ora asta, leșină și se dărîmă podeaua, se amuză bărbatul. Și apoi ne cere despăgubiri.

Paola își masa pe ascuns stomacul.

— Pune-o pe Margherita să-ți povestească totul, reluă el : O fi avînd destulă nevoie să povestească, biata fată. Moare de dorința de a povesti, ascultă-mă pe mine. Și dacă vrei, poți să-i aduci aminte și prostia asta, dacă e o prostie, că, pe vremuri, printre stăpînii lumii se numărau și amazoanele.

Paola avu un spasm nervos.

— Taci. Te rog, se apără ea.

— Fii atentă, i se adresă profesorul, fixînd-o din zarea lui îndepărtată. Nu întotdeauna sîntem noi cei care inventăm viața, uneori viața e cea care ne inventează pe noi. Du-te și telefonează-i.

— Dar dumneata mă aștepți ? îi fu frică Paolei.

— Pînă la Judecata de apoi. Țintuit aici, întinse el mîna fără să zîmbească. Iar dumneata să crezi. Trebuie să crezi. În tot.

— Plec mîine dimineață, hotărî profesorul. Am să-i vorbesc eu lui Carlo.

Paola rămase cu ochii holbați.

— Aș pleca chiar acum, dar e mai bine ca noi doi să mai stăm puțin împreună, nu-i așa ? supralicită el, surîzînd. Nu spune nici o vorbă. N-am să stric nimic. Îi telefoneez, mă duc la el, îi povestesc și gata. Iar dumneata, să stai aici cuminte și să taci. Lasă-mă pe mine. Lasă-mă să-mi exercit tehnicile mele de codoș.

— Nu e cu putință ! se extazie Paola.

Bărbatul își termină paharul, fără să-și retragă privirea care rătăcea cine știe pe unde.

— Da. Îmi place grozav. Simțeam de un secol lipsa unei întîmplări omenești. În sfîrșit ! conchise el.

Paola scotoci în poșetă, scrise adresa și numărul de telefon și-i dădu petecul de hîrtie. Bărbatul îl vîrî în buzunar fără să-i arunce nici o privire.

— Programul este următorul, enunță el pe un ton voit incolor. Ne întoarcem la masa noastră, neliniștind-o încă și mai mult pe sărmana Marta, apoi dumneata te duci și te culci. Diseară cinezi cu Madeleine și cu Margherita.

— E o poruncă ? rîse Paola, obosită.

— Cîteodată e plăcut să poți spune : mă supun, făcu el.

— Mă supun. Mulțumesc, murmură femeia. Și să sperăm că Margherita o să mă apere de loviturile de cuțit ale Madeleinei dumitale.

— A dumitale ești tu ! o corectă bărbatul.

— N-am înțeles, se sperie Paola.

— A mea ești tu, așa e bine ? spuse el.

Paola își dădu seama că îl poate privi cu ochii limpezi, cu inima senină.

Cu un gest, profesorul îi interzise să vorbească, apoi rîse pe mutește și își schimbă expresia.

— Acum am să-ți povestesc ce-ar vrea să-ți spună și poate că o să-ți spună Madeleine, îi mărturisi el bucuros. Că sînt un om bun, dar corupt, elegant, dar uzat, un lup singuratic năpîrlit chiar dacă miros a apă de colonie, un văicăreț, dar cu noblețe, un ins care dacă nu se dezmembrează este pentru că îl țin la un loc cicatricele. E grozavă Madeleine în numărul

ăsta. Apoi mă va dărui cu atitudine regească ție, ca să mă protejezi, să mă consolezi, să mă grijești ca pe moaștele sfinte. Iar ea va părăsi scena pășind ca Maria Stuart către eșafod. Sper să fie în formă, astă-seară : tu și Margherita v-ați distra nemaipomenit.

— Am luat-o cu toții razna, oscilă Paola.

— Poate că niciodată n-am raționat mai bine ca astăzi, refuză el.

— Mă gîndesc la Carlo.

— Știu.

— Dar și la Margherita. E minunată. Vrea ca această întîlnire să aibă loc. Îi e frică, dar dorește să aibă loc. Cu riscul de a fi dată afară, se aprinse din nou Paola pe subiectul cunoscut.

— Mi-ai mai spus-o.

— Nu fac decît să mi-o repet, suspină Paola. Dumneata crezi că fiu-meu va pricepe, va vrea ?

— Dumneata cine ? se împotrivi bărbatul.

— Dumneata... Bine, tu, tresări doar puțin Paola.

— Am s-o aflu mîine, zîmbi bărbatul mîngîindu-i o unghie.

— Ar trebui să vă împăcați bine, voi doi. Sigur ! Din cînd în cînd spuneți lucruri care vă fac să semănați, șovăi Paola.

— Fii atentă la Marta, porunci bărbatul. Sosește cu sugestiile ei culinare și cu toate poftele ei de spioană.

— Ascultați, pereche frumoasă, vă convine o ciorbă de pește ? întunecă orizontul namila, scrutîndu-i bucățică cu bucățică.

— Astă-seară, la cină, răspunse profesorul. Pentru patru persoane. O să fie și „Madame“ Madeleine.

— A reînviat ? Tocmai mă întrebam unde-a dispărut, devenea tot mai bănuitoare Marta.

— Joacă poker de patru zile. Cu prietenii ei de la vilă. Îi jupoaie, o informă cu răbdare profesorul.

— Poker ? se uimi Paola.

— E strașnică la cărți. Pierde, dar joacă strașnic, explică cu seriozitate bărbatul. Iar cînd nimerește o zi bună, poate să scoată din sărite și un trișor. De trei zile cîștigă. Nu bea. Dacă știe să se oprească la timp, de data asta poate chiar să-și înnoiască vulpea.

— Ciorba de pește îi place grozav doamnei Madeleine, cugeta Marta, nu pe deplin satisfăcută de confidențe. Am să mai fac și niște scrumbii cu verdeață după rețeta mea. Surpriza asta funcționează întotdeauna la toți francezii.

— Bravo, Marta ! Încă două vermuturi, o expedie sec bărbatul.

Namila se urni cu un avînt ciclopean.

Rămaseră tăcuți. Prin geamurile deschise ale verandei intra un aer călduț, mimozele încă mai unduiau dincolo de părculeț, o ușoară ceață închidea orizontul.

— La Houston, la un control, i-au explicat că e salvată, că după un an și jumătate se poate considera salvată și că treaba n-o să se mai repete, șopti Paola, vlăguită.

— Da. Mi-ai spus. Dar acum nu te mai gîndi la asta. Măcar o clipă. Stai liniștită, sugeră el, blînd.

— N-aş şti să găsesc cuvintele potrivite pentru Carlo. Aş muri de ruşine, îşi plecă ea capul, rezemîndu-se cu coatele pe masă.
— Nu-i treaba ta.
— Da, dar sînt curioasă, ţîşni femeia. Aş vrea să cunosc toate cuvintele alea. Ce-o să-i spui ? Ce crezi că-i poţi spune ?
— Cuvintele o să vină de la sine, zîmbi cu blîndeţe bărbatul. Te temi că n-am să fiu în stare să-l lămuresc ?
— Da, mărturisi Paola.
— Faci bine că te temi, dar să ştii că greşeşti, răspunse el liniştit. Bărbaţii se înţeleg mai uşor. Nu întotdeauna, dar se mai întîmplă.
— Cum o să se termine ? se agită Paola.
— Asta o vor hotărî ei doi. E treaba lor. Tu lasă-mi numai ziua de mîine.
— Peste două zile noi picăm acolo ca două ţicnite. Oh, Doamne ! N-ai început să te căieşti ? deznădăjdui Paola.
Bărbatul îi apucă mîna, i-o întinse peste masă, i-o mîngîie, privindu-i palma, degetele.
— Nu spune răutăţi, rosti el adresîndu-se palmei şi degetelor. Ai nevoie numai de un somn bun şi, pe urmă, o să fii din nou un paraleu.
— Eu nu sînt un paraleu. N-am fost niciodată. Aş vrea să-ţi pun un milion de întrebări, şopti Paola, simţind că i se face inima mică. Dar sînt atît de obosită. Sînt praf.
— Am eu, însă, o întrebare, una singură, replică el, continuînd să-i mîngîie mîna.
— Dă-i drumul, se arătă Paola dispusă.
— Ţi-e foame ?
— Mor de foame, rîse Paola.

13

ERA UN TREN FOARTE VECHI, foarte mocăit, iar cîmpia adormită i se perinda în jur cu leneşe variaţii de stăvilare, de case ferecate, de copaci încă rebegiţi din pricina iernii. Din cînd în cînd trenul parcă se cocoşa, intrînd în cîte un tunel scurt, cu un şuierat astmatic de sirenă. Apoi ieşea din nou pe cîmpurile întunecate, împărţite cu rigoare geometrică.
— Mai devreme, în gara aia mică şi pustie, au descărcat chiar un viţel. Ce distracţie ! rîse Margherita de la fereastră. Parcă am fi în Far West.
— Cunoşti Far Westul ? întrebă Paola, instalîndu-se cît se putea mai comod pe canapeaua roasă de vreme.
— Pe dinafară. Din filme, răspunse Margherita.
Dar surîsul îi şi pierise. Privi din nou pe fereastră. Trenul trecu pe lîngă un torent de ape plumburii şi pe lîngă alte case. Un cer jos părea că stă şi cugetă de după o infinitate de griuri.
Paola mai trase o dată cu ochiul la sacoşa Margheritei. Era mică şi mai mult goală, trebuie

că avea foarte puține lucruri, iar faptul acesta o făcu și mai melancolică. Dar înăuntrul melancoliei palpita un sîmbure dureros : de ce nu răspunsese nimeni și niciodată la telefonul de acasă și de ce n-o căutase nimeni în odăile acelea de la mare, unde ea stătuse o zi întreagă așteptînd să sune telefonul.

Dacă Mario ăsta și-o fi luat cumva tălpășița ? Dacă o fi stricat totul și nu mai îndrăznește să se arate la față ? Cum să-l învinovățești ? Sau dacă, pur și simplu, nici nu călcase pe la Carlo ? Un om poate să se trezească la un moment dat că e prins între două sentimente de milă, diferite și opuse : și atunci ce hotărăște el ? Merită ? Nu merită ? Își face bocceaua și pe-aci ți-e drumul. Ce-oi fi sperînd eu acum după ce am pornit tot tămbălăul ăsta ?

Dar aici Paola avu înțelepciunea de a vrea să șteargă orice semn de întrebare. Pentru că trenul mergea înainte și trenul acela vechi era singurul lucru care conta. Pentru că lipseau mai puțin de două ore pînă la sosire. Pentru că Margherita era acolo, iar prezența Margheritei era întruparea certitudinii, a adevărului.

— Cum e ? se stăpîni femeia și prinse din nou în privire ochii tinerei, înfășurată în șal.

Margherita reveni la locul ei.

— Mi-e frică, răspunse fata.

Paola aprobă din cap.

— Mi se pare că mergem deja de o mie de ani, murmură din nou Margherita, dar vocea ei nu era plîngăreață.

Paola dădu iarăși din cap.

Tînăra surîse cu multă caznă :

— Dacă leșin la gară, fă-te că nu mă cunoști. Ia-o înainte și lasă-mă acolo.

— Și dacă leșin eu ? rîse Paola. Să te ferească sfîntul să fugi, nu-i așa ?

Își strînseră timid mîinile.

— Mai întîi : doamna Fedora, spuse Margherita.

— Dar știi că ești grozavă, îi plăcu Paolei. Și de ce, mă rog, Fedora ? Cred că ți-am vorbit prea mult de ea.

— Am nevoie de toate binecuvîntările, de toate. Trebuie să întrunesc toate aprobările. Dacă nu, mă dezintegrez, spuse tînăra pe un ton convins și liniștit.

— Mde ! O să ne țină ditamai predica, bombăni Paola, imaginîndu-și mutra încruntată a bătrînei.

Un alt tunel le înghiți, iar sărmanul trenuleț părea să se desfacă în bucăți de atîtea zgîlțîituri.

— Mario ăsta, îi scăpă, din imprudență, Paolei.

— Te adoră. L-am văzut seara trecută, la cină. Iar „Madame“ Madeleine a fost măreață. Mai avea puțin și vă căsătorea ocolo, pe loc, își aminti Margherita cu voie bună. Îmi place foarte mult Mario. Te adoră.

— O să-i treacă, se întristă femeia.

Margherita avu o izbucnire.

— Știi care este lucrul cel mai extraordinar pe care l-am auzit vreodată de la un bărbat ? povesti ea. Eram cu o prietenă, la o cafenea din Milano, să tot fi fost șase seara. Deodată se apropie de mine un domn în vîrstă care stătuse o vreme la masa de vizavi. Foarte ele-

gant și cu *charme*. Îmi zice : mi-am petrecut treizeci de ani de viață ca să liniștesc și să fac fericită o femeie, care a fost soția mea ; îmi pare rău că nu-mi mai rămîn atît de mulți ca să mă dedic liniștirii dumneavoastră. Și-a scos pălăria și a plecat. Nu-i extraordinar ? Prietena mea, săraca, n-a înțeles nimic.

Paola simți ghimpele suferinței sfredelindu-i gîtlejul.

— Și Mario are mult *charme*, șopti Margherita.

— O femeie, cu cît devine mai matură sau, mai bine zis, bătrînă, cu atîta este mai plină de înțelegere și de griji față de un bărbat. Chiar dacă bărbatul nu știe sau se preface că nu știe. Eu chestia asta n-am avut-o niciodată, murmură Paola. E o lipsă mare. Bătrînețea aduce cu sine niște tăceri pe care numai o femeie le poate vindeca.

Tînăra se înfioră.

— Tu ești o minune. Cine nu pricepe asta e un idiot, o consolă Paola pe dată.

Margherita se lăsă pe spătarul ros al canapelei. Pe fereastră se desenau alte petece dreptunghiulare de cîmpie, neașteptate spinări de deal, noi torente murdare. Trenul încetini pînă se opri gîfîind într-a nu știu cîta minusculă gară.

Fata coborî fereastra ca să controleze.

— N-are nume locul ăsta, rîse ea bucuroasă. Scrie ceva pe zid, dar s-a șters, nu se mai poate citi. Poate că ăsta e un tren care nu duce nicăieri.

Brusc o rupse la fugă pe coridor pentru ca, după puțin timp, să revină cu respirația tăiată.

— Ai vomitat ? întrebă Paola.

— De frică, mărturisi Margherita. De ce nu sosim odată ca să se petreacă totul și gata ?

Paola o puse să stea jos, desfăcu o bomboană, dar fata o refuză.

— Trebuie să-ți spun un lucru, despre Carlo, încercă ea.

— Nu, se împotrivi palid Margherita. Te rog. Nu-mi mai vorbi de el. Nu acum. Ce știu, știu. Restul nu mai trebui spus. Nu de noi două. Nu te supăra.

Paola încuviință în tăcere, apoi întinse o mînă pentru a-i aranja marginea șalului.

— N-ai fost niciodată îndrăgostită ?

— Cine-și mai aduce aminte ? Cred că știu ce-i aia, dar cine-și mai amintește ceva ? zîmbi Margherita, îndepărtată dar totuși senină. Îți explic doar un lucru : eu m-am născut de trei ori. Prima oară, cînd m-a făcut mama, dar eram prea mică pentru a judeca, a doua oară, cînd m-au operat în America, dar atunci m-am trezit complet aiurită. Și pe urmă, alaltăieri, cînd mi-ai vorbit tu. Alaltăieri a fost a treia oară și ultima. M-am gîndit ore întregi la asta, chiar și astă-noapte : și eram așa de fericită cînd îmi trecea gîndul ăsta ! Nu-mi aduc aminte de nimic altceva. Jur.

— Peste o oră am ajuns, simți Paola că dă pe dinafară de bucurie.

— Și telefonezi chiar din gară ? își pierdu din nou cumpătul Margherita. Și eu ce fac ? Aștept ? Cum poți să te arunci dintr-un tren care stă ?

— Tu nu mai crezi ? se neliniști Paola, luîndu-i mîinile.

— Trebuie, prinse curaj fata cu un elan de neașteptată mîndrie. Trebuie. E ca o prinsoare. Trebuie să crezi ca să faci o prinsoare. Nu-i așa ? Iar eu trebuie să fac.

— Nu e o prinsoare, se simți obligată femeia

— E și o prinsoare. Aș ști să pierd. Poți să mă crezi.

— Știu, spuse Paola.

Trenul se zgîlțîia năuc intrînd pe linia care-i fusese destinată într-un triaj plin de șine. Cîmpurile făceau loc grădinilor de zarzavat de la periferie, primelor îngrămădiri mohorîte ale marelui oraș, blocurilor spălăcite, grilajelor, ferestruicilor, ochilor goi de fabrici. Pentru o clipă dreptunghiul unui teren de tenis lumină cu roșul său vesel griurile din jur. Pe cer se deschideau timid fisuri lăptoase, aproape senine.

— Iarna e pe sfîrșite, murmură Margherita.

— Ți-e greață ? încercă Paola. Se simțea însă golită pe dinăuntru. Într-un vîrtej frenetic îi reveniră, inutil, în minte mimozele, veranda, plaja pustie în zori.

— Greață ? Greața am îngropat-o de vie, o asigură fata.

— Bravo !

— Da. Gata ! Margherita păru brusc mai înaltă și luptătoare. Trebuie să mă gîndesc numai la lucruri prozaice. Chiar și la tîmpenii. Din cele care nu se spun. De exemplu : mi-au trebuit șase luni pentru ca să mă obișnuiesc să mă privesc în oglindă. Mă uitam la mine și-mi ziceam : nu se poate, nu-s eu asta. Cîtă vreme o să-i trebuiască unui bărbat ? Uite-așa, vreau să mă gîndesc la dragoste. În cămașă de noapte

sau nu ? Culcată pe-o parte sau nu ? Numai pe spate ? Fir-ar a dracului de viață împuțită. Of, Paola, lasă-mă să-mi dau drumul o dată, să mă răcoresc. Gata ! Acum am zis-o. Iartă-mă !

Paola o strînse în brațe.

Cu scrîșnete istovite vechiul tren pătrundea în Gara Centrală.

— Nu se simte bine. De două zile. Dar se și preface. Nu-i așa, doamnă, că vă prefaceți, ca să ne necăjiți pe noi ? Profesorul zice : o ușoară inflamație la urechea internă. Are amețeli, nu vrea să vorbească, după mine, aude perfect, dar, cum zic, se preface că nu înțelege, povesti infirmiera.

Era minusculă, negricioasă. Roti fotoliul doamnei Fedora, scîrțîind din tălpile de cauciuc ale pantofilor.

Bătrîna doamnă le privea cu pupilele nemișcate și atente, voalate de umezeală. În degete avea puține inele, însă unghiile îi erau tot impecabile, ușor lucioase.

Apoi mătușa Fedora se concentră asupra Margheritei, iar atunci vălul acela umed din privire păru să i se cristalizeze.

Se afla acolo un mare ghiveci cu azalee. Paola scotoci cu privirea pînă dădu de bilet, de cele cîteva cuvinte scrise pe el. Fuseseră trasate de o scriere mare și îngreuiată.

Oh, Mario, mulțumesc, respiră ea prin toți porii.

Dar de ce nu răspundeau la telefon ? Chiar și în gară, sunatul acela în gol, minute în șir, tot mai dureros, îi frînsese inima.

Infirmiera tocmai ieșea pe furiș.
Iar Margherita se uita la doamna Fedora. Își scosese fularul, iar acum, chipul ei diafan și părul bogat adunau în ele toată lumina camerei. Tăcerea era asemeni unei membrane lipsite de greutate, dar dure, care le ținea în captivitate.
— Trebuie să mai încerc o dată, izbucni Paola.
Formă din nou numărul, în spatele ghiveciului cu azalee.
— Oricine ai fi, aibi milă ! Am capul plin cu cîlți, se văicări cavernoasă vocea lui Carlo.
— Ce naiba-i asta ? simți Paola că ceva înăuntrul ei se rupe.
— Ah, tu ești, mater gaudiosa. Am făcut-o cam lată. Relicvele beției, mestecă el.
— Cum ? Dar de ce nu mi-ai răspuns deloc la telefon ? se neliniști femeia.
— Am umblat creanga și am chefuit. Ne-am acoperit de glorie în toate bombele republicii. Am fost complet corupt, slavă cerului. Un geniu al neamului, Mario ăsta al tău, tuși el.
— Unde e ? icni Paola.
— O fi sforăind pe undeva. Poate în baie, se mai căzni Carlo : E aici. Nu l-ai putea urni nici cu tunul. Salut ! Trebuie să înghit ceva. Aspirine ! Cine știe dacă ajunge atît. Am creierul ferfeniță. Unde sînteți ? Grăbiți-vă !
Închise.
Îi trebui mai mult de un minut ca să se răsucească pe scaun.
Cînd izbuti, de-abia dacă putu să rostească :
— Ne vor.

Margherita nu conteni s-o privească pe mătușa Fedora.
Într-un tîrziu bătrîna își despleti degetele, făcu gestul de a atinge, de-a apuca mîna fetei. Îi pipăi, ușor și în secret, palma. Apoi, cu mare slăbiciune, încercă să o tragă spre ea, iar atunci Margherita se trase încet înainte, se aplecă pînă cînd avu în ochii ei privirea aceea atît de veche și de străină de tot ce e viu.
Dar altceva vroia bătrîna doamnă.
Lăsă pleoapele în jos și o mirosi cu meticulozitate în dosul urechii pe fata care stătea docilă, îndoită de mijloc. În sfîrșit, mîna aceea osoasă apucă poala Margheritei, o încercă cu unghia și apoi o mirosi și pe aceasta cu nesfîrșită scrupulozitate.
Aprobarea apăru treptat, odată cu tremurătoarea încrețire a nenumăratelor ei riduri. Bătrîna își scoase un inel, la întîmplare. Îl așeză în palma Margheritei, închizîndu-i apoi mîna cu delicată fermitate.

Șapte erau drapelele de la balcon. O adiere de vînt le mîngîia prin fumuriul cerului și cenușiul străzii.
— Ce le-a mai dat prin cap ? fremătă Paola. Apoi rîse. Vru să mai numere o dată drapelele, unul cîte unul. Erau de toate culorile, unele numai din pînză colorată, altele cu simboluri, stele, semilune.
— Doamne ! murmură Margherita.
Dar pe paloarea feții zîmbetul stătea ferm și proaspăt.

— Pe-aici lumea încă n-a aflat că s-a terminat carnavalul ? glumi taximetristul numărînd banii.

Dinaintea gheretei portarului, întunecată și închisă cu lacătul, profesorul Mario ședea pe un colț de geamantan. Se predă celor două femei, oferindu-le spre examinare o mutră descompusă.

— Nu trebuia să ajungeți ieri ? Sau mîine ? bombăni el.

— Ba astăzi. Fix astăzi, spuse Paola.

— Am cam pierdut socoteala, recunoscu el, fără să se ridice, cu țigara stinsă atîrnîndu-i între degete.

Margherita o porni înainte, spre curtea interioară, unde se afla un copac și un gard lung din fier întortocheat. O văzură cum își strîngea umerii cu brațele.

— Trebuie să urce singură. E mai bine, șopti bărbatul.

— Și eu ? se neliniști Paola.

— Trebuie să-i lași singuri, spuse el cu același ton incolor : Tu rămîi cu mine. Dacă vrei. Dar e important să-i lași în pace. Pentru toți. Trebuie să se descopere unul pe altul. Fără martori. Și chiar și fără codoși. Aici rolul codoșului se încheie.

— Ești sigur ?

—Mai mult ca sigur. Așa e legea. Așa cere natura, se muie profesorul ferindu-și fața cu mîna.

Tînăra reapăru. Părea înfrigurată, dar liniștită. Pe chipul ei opalescent liniile deveneau parcă mai marcate.

— Eu mă duc sus. Aș vrea să urc singură, rosti calm.

— Perfect, aprobă profesorul.

Margherita se întoarse pentru a se uita la Paola. Avea ochii lucioși, dar fără umbră de șovăială.

— Și dacă ar fi să dureze numai un minut ? rosti ea cu greu dar fără slăbiciune.

— Orice durează un minut. Întreaga viață durează un minut, stăvili orice neliniște Paola.

— E adevărat, zîmbi Margherita.

— E pregătită o minunată gustare în doi, improvizată de binecuvîntatele noastre mîini masculine, explică profesorul de pe colțul lui de geamantan. Iar Carlo e la ușă. L-am rugat eu să nu coboare. Frumoase drapelele, v-au plăcut ? Ce aștepți, copilă ?

Margherita o porni către ascensorul vechi, cu grilaj. Avu tăria să nu se întoarcă, să nu-și mai arate chipul. Trase ușa după ea, iar torsul acela lung, picioarele ei lungi dispărură.

— Tu, unul, crezi ? suspină Paola.

Un acces de panică o săgetase pe negîndite.

— Pereche cîștigătoare, răspunse bărbatul pe un ton neutru. Aș fi în stare să pariez pe puținul ficat care mi-a mai rămas.

Paola se hotărî să-și îndoaie genunchii, să se ghemuiască la picioarele lui. Bîigui zăpăcită :

— Mario, cum te simți ?

— Mai bine decît ieri. Și decît mîine : cine poate ști, reuși el să zîmbească.

— V-ați înțeles bine, voi doi.

— Ca stăpînul cu cîinele. Perfect ! Fiecare era pe rînd cînd stăpînul, cînd cîinele. Are cap

bun, Carlo. Știe o groază de lucruri. Mai mai să mă facă să întineresc, dar am rezistat eroic, o asigură bărbatul.

Întinse o mînă, îi mîngîie umărul.

Zgomotul ascensorului îi reduse la tăcere. Cobora cu un scîrțîit solemn. Apoi ușa se deschise și apăru cabina goală.

— Slavă Domnului, se eliberă Paola.

— Ai încredere, o sfătui el cu un zîmbet ironic.

Paola se ridică în picioare, făcu doi pași către curte, salută bătrînul castan înnegrit, se întoarse la profesor care continua să șadă răpus pe geamantan.

— Și chefurile voastre ?

— Chefurile sînt chefuri, o încredință bărbatul. Ale noastre au fost uriașe, de paralei. L-am smuls chiar din ghearele unei cocote care vroia să-l ia cu ea : ca la carte. Ce-i drept, nu mă prea țin pe picioare. N-ai o ceașcă de cafea în poșetă ?

O nouă tresărire o săgetă pe Paola.

— Ce-or fi făcînd ei, acolo, sus ? îi scăpă ei.

— Ce-ai zice dacă ar rîde în hohote ? avu o izbucnire de orgoliu profesorul. Tu nu trebuie să te gîndești la asta. Nici un pic. Nu astăzi. Ascultă-mă pe mine.

Paola se ghemui la loc, îi mîngîie ușor genunchiul, de abia atingîndu-i-l cu vîrful unghiei.

— Ai o cravată frumoasă, spuse ea.

— Trebuie să mă pavoazez și eu puțin, făcu el.

Paola apăsă ușor cu unghia.

— Și eu ? Unde mă duc ?

— Pentru moment am eu un loc, o chițimie. Tot e mai bine decît la hotel, nu ți se pare ? explică el studiind pardoseala, scrumul țigării, unghia aceea de femeie apăsată pe genunchiul lui. Cunosc prea puțin orașul ăsta al tău. Dar chițimia e destul de mare. Cu puțină cazná, izbutim să nu ne călcăm pe picioare. N-am pus drapele.

— Dar n-ai o casă ?

— Nu. Numai cîte-o vizuină ici colo. Frumoasă, dar vizuină : la Milano, la mare... mărturisi bărbatul. N-am avut niciodată o casă în adevăratul sens al cuvîntului.

— Mie îmi convine și chițimia, astăzi. Dar ție ? Tu ce vrei ? întrebă Paola cu voce senină.

Chipul bărbatului se descompuse în contracții lente.

— Eu ? spuse el și atunci răzbătu din el neliniște, durere, freamăt : Eu aștept ordinele, dorințele, aștept orice o fi să vină. Am mașina aici în față. Într-o jumătate de secundă pot să dispar. Dacă trebuie să dispar. Vrei să dispar ?

— Nu, zîmbi Paola.

— Ai grijă, imploră el. Sîntem bătrîni. Nu ne mai putem permite să greșim. Și, pe deasupra, eu mai sînt și o epavă, am meniscurile, ficatul, viciile. Am otrăvurile și lașitățile mele. În timp ce tu ești o bătrînică frumoasă, plină de vitalitate, plină de tot felul de nuri, de prospețime, de lumină. Nu mă mai privi cu ochii ăștia de miere. Știu că mă iubești, dar păstrează-ți o portiță de scăpare.

— Nu vreau o portiță de scăpare. Te vreau pe tine, rosti răspicat Paola.

Îi luă mîna, îl ajută să se ridice. Ridicară geamantanele, dar bărbatul și-l puse de îndată pe al său la loc pe jos și o obligă și pe Paola să facă la fel. Își puse mîinile pe umerii ei și, cu duioasă precauție, se aplecă și o sărută în colțul buzelor, apoi, tandru, între ochi, ținîndu-și respirația.

— Lasă-i în pace pe cei doi de sus, șopti el.

— Mi se zbate inima, murmură femeia.

— Foarte bine. Și mie. Dar nu te mai gîndi la ei. Profesorul își sprijini fruntea de fruntea Paolei. Dacă sînt deștepți, și sînt, acum au și uitat de noi.

— Nu mă gîndesc la ei, spuse încet Paola. Mă gîndesc la noi. Hai să mergem.

— Da, răspunse bărbatul. Și dacă nu vrei o portiță de scăpare, ia-ți pe cap hodorogul de față. Ce altceva ne rămîne de trăit dacă nu propria noastră poveste ?

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024